ION BĂIEŞU

OMUL CARE VINE DIN BUZAU

EDITURA MUZEUL
LITERATURII ROMÂNE

ION BAIEȘU
Omul care vine din Buzău
Ediție alcătuită și cuvânt înainte de Radu BĂIEȘU

Tabel cronologic de Florentin Popescu
Editura Muzeul Literaturii Române
București 2001

În loc de prefață

Destinul scriitorului Ion Băieșu s-a depănat sub semnul succesului. Încă de la debut s-a bucurat de o imensă popularitate, ce a culminat cu apariția romanului *Balanța,* în 1985. A scris, cu egal succes, proză scurtă, teatru, scenarii de film și romane. A practicat și gazetăria, fiind un autentic descoperitor de talente (mulți scriitori de valoare au debutat la revista *Amfiteatru,* pe care el a înființat-o).

Primul serial de televiziune românesc, apărut în perioada de relativ dezgheț ce a survenit după instalarea lui Ceaușescu la putere, *Tanța și Costel,* a avut asupra publicului un impact atât de puternic și durabil încât a rămas în amintirea multora. În lumea teatrului este notorie pățania lui Octavian Cotescu, interpretul unuia dintre personajele serialului, care a încercat, la mulți ani după oprirea acestuia, să joace, la Teatrul Bulandra, *Macbeth,* de Shakespeare. Dar la premieră, în momentul în care a apărut pe scenă, cu o privire cruntă, scăldat în sânge și cu sabia în mână, publicul a început să râdă, strigând: „Uite-l pe Costel! Uite-l pe Costel!" Evident, spectacolul nu s-a mai putut juca.

Fiind unul dintre scriitorii neangrenați în niciun fel de activitate politică și fără să dețină vreo funcție publică, Băieșu a reușit să-și scrie opera așa cum a crezut de cuviință, fără concesii. Piesa *Dresoarea de fantome,* de exemplu, a fost interzisă în România, dar a avut premiera absolută la Londra.

A fost tradus în numeroase limbi, iar piesele sale s-au bucurat de același succes, indiferent de țara în care era montat spectacolul. Un argument în acest sens îl constituie versiunile în turcă și chineză ale *Prețului* (piesă care a depășit mia de reprezentații în montarea de la Teatrul de Comedie).

Dar destinul literar al scriitorului a fost marcat de un paradox! Deși a fost atât de iubit cât a fost în viață, în momentul în care scriitorul s-a stins (în plină forță creatoare, la doar 59 de ani), a început să se aștearnă uitarea asupra operei sale. Premiera filmului *Balanța* (cel

mai important succes de public al cinematografiei post-decembriste), survenită la doar o lună după moartea scriitorului, a re-deșteptat prea puțin interesul pentru acesta, în bună parte și datorită regizorului, care a absorbit cu nesaț toate laudele, considerându-se, probabil, unic autor al poveștii Nelei și-a lui Mitică.

Un gest îndrăzneț l-a făcut, totuși, directorul editurii „Nemira", care a reeditat romanul, în primăvara lui 1992, dovedind, prin rapida epuizare a tirajelor, că autorul e încă iubit.

Antologia de proze intitulată *Țara lui papură Vodă* (antologie, cuvânt înainte și tabel cronologic de Florentin Popescu), apărută în anul 1996 în colecția „Biblioteca pentru toți" a Editurii Minerva s-a epuizat, de asemenea într-un timp record, probând (dacă mai era nevoie) marea popularitate a scriitorului.

În ceea ce privește dramaturgia lui Ion Băieșu trebuie să menționăm că unele teatre au mai jucat piese de-ale lui, cu bune rezultate se pare (am văzut o montare meritorie a unui colaj după *Tanța și Costel* făcut sub auspiciile Teatrului din Galați), iar spectacolul pe care l-am montat (în premieră absolută) la Pancevo, în Iugoslavia, cu „Nu muriți din întâmplare", ultima piesă a autorului, a fost foarte bine primit (ca o amară ironie a sorții, spectatorii de atunci urmau să fie bombardați de avioanele NATO la mai puțin de un an după aceea).

Astfel s-a născut ideea readucerii în atenția cititorilor a operei lui Ion Băieșu. Din inițiativa prestigioasei edituri a Muzeului Literaturii Române, s-a născut această carte, pe care o considerăm a fi reprezentativă pentru scriitor.

Chiar dacă „Prețul" și serialul „Tanța și Costel" i-au adus succesul de public, iar romanul „Balanța", ori piesa „Iertarea" pe cel de critică, Băieșu rămâne în primul rând un maestru înzestrat cu mare simț de observație, bonom și veșnic aflat în mișcare; el a cunoscut nenumărați oameni, pe care i-a descris cu har și haz. Fiecare dintre schițele sale conține un grăunte de absurd și mult haz amestecat cu tristețe, indiferent din ce zonă socială provin personajele. Căci lumea pe care-o descrie scriitorul e vastă. Ne întâlnim aici cu măcelari, chelneri, umili funcționari, pescari păguboși, escroci sentimentali, intelectuali rasați, pompieri, femei de serviciu, administratori de bloc și, evident, scriitori (unul dintre personajele preferate fiind chiar

autorul). Cu toții trăiesc frenetic, preocupați de probleme care mai de care mai ridicole, devenite însă prin gonflare drame existențiale. Personajele și peripețiile lor au un haz nebun pentru că absurdul din care sunt plămădite este al vieții pe care o trăim cu toții, zi de zi.

Textele alese au fost scrise de-a lungul câtorva zeci de ani, drept pentru care îndrăznim să credem că volumul de față poate fi considerat exponențial pentru Ion Băieșu. De altfel, un argument în acest sens este și faptul că el a dezvoltat multe dintre ideile conținute de aceste texte scurte, transformându-le în opere de mai mare anvergură *(Chițimia, Preșul, Omul care vine din Buzău, Fotbalul e un joc de bărbați).*

Radu Băieșu

TABEL CRONOLOGIC

1933 *2 ianuarie.* În satul Băiești, comuna Aldeni (jud. Buzău) se naște Ion Mihalache, viitorul scriitor Ion Băiești (pseudonim luat de la satul natal, la sugestia lui Victor Tulbure; prin decizia nr. 361149/86 a Direcției Generale a Miliției, Direcția evidenței populației, pseudonimul este legalizat), fiu al lui Ion Mihalache și al Auricăi (născută Cârciu), agricultori.

1937 — 1944 Urmează cursurile Școlii primare în satul natal și în cel vecin, Poponeți. Are o copilărie mizeră, evocată mai târziu cu umor negru.

1944 — 1951 La dorința tatălui (care visa să-l vadă contabil în sat) urmează cursurile Liceului Comercial din Buzău. Frecventând cenaclul „Al. Sahia" din Buzău, condus în acea perioadă de un mare animator, Gheorghe Ceaușu, este remarcat, alături de Ion Gheorghe, și trimis să urmeze cursurile Școlii de Literatură „Mihai Eminescu" din București.

1951 — 1952 Frecventează cursurile Școlii de Literatură „Mihai Eminescu", unde este coleg, între alții, cu Nicuță Tănase, Fănuș Neagu, Victor Tulbure, Al. Căprariu, Aurel Martin, Ion Lăncrănjan, Remus Luca, Ion Petrache. Fiind „una dintre cele mai bi zare instituții din ultimele decenii", cum însuși avea s-o numească prin 1985, Școala de Literatură îi oferă, totuși, lui Ion Băiești o experiență de viață interesantă, deși amară — fiindcă acolo fuseseră trimiși „Pe bază de dosar" numeroși „impostori notorii…demagogi, delatori și chiar schizofrenici" care se dedau, cum își va aminti mai târziu scriitorul, la tot felul de gesturi și de farse, unele nesărate. „Pe vremea aceea — scrie undeva autorul *Prețului* și al *Balanței,* — eram un individ timid și insignifiant. Și extrem de prost îmbrăcat. De fapt, singurul. De ce? Directorul școlii, Petre Iosif, a chemat la el pe toți elevii ca să-i întrebe ce nevoi vestimentare au (acestea urmând a fi cumpărate în contul Fondului Literar). În timp ce mă aflam la rând cu ceilalți, l-am întrebat pe Ion Petrache despre ce e vorba. Petrache, care se lăuda că a fost unul dintre vajnicii piloți ai aviației române (s-a aflat ulterior că n-a urcat în viața lui nici măcar într-un planor) era și omul cel mai lipsit de umor. Ei, bine, în ziua respectivă el a născocit farsa vieții lui: mi-a spus că suntem chemați pentru a fi

inspectați la îmbrăcăminte, iar cine nu are ce-i trebuie va fi eliminat din școală. M-am ascuns imediat în dormitor și așa se face că am făcut iarna 1951 — 1952 într-o pereche de tenișI dăruiți de Petre Dragu și o hăinuță de doc primită de la un unchi, vatman la I.T.B.” (*Apud.* Florentin Popescu, *O istorie anecdotică a literaturii române,* Editura Sacculum I.O., Editura Vestala, București, 1995, p. 297.) 1952 Este angajat redactor la revista „Albina”. „Chiaburii și alte rămășițe ale trecutului — se va confesa el peste ani — aveau din acea clipă în mine un dușman de moarte, loveam în ei săptămânal și feroce prin schițe, poezii și cronici rimate”. (*Apud.* Adrian Păunescu, *Sub semnul întrebării,* Editura Cartea Românească, București, 1971, p. 77.) 1952 — 1958 „Ferocele dușman” al chiaburilor lucrează ca redactor la „Scânteia Tineretului”. Tot în această perioadă își începe studiile universitare, mai întâi la Drept și Filosofic, apoi la Filologie.

1961 Devine absolvent al Facultății de Filologie din București.

1962 — 1964 Redactor și apoi redactor șef adjunct la „Scânteia Tineretului”.

1965 îi apare volumul de nuvele *Sufereau împreună,* foarte bine primit de critică și care va fi tipărit, ulterior, încă în două ediții.

1966 — 1968 Este redactor șef al revistei „Amfiteatru”, pe care a înființat-o împreună cu Fănuș Neagu, Adrian Păunescu, Ștefan Bănulescu, Gheorghe Tomozei, Constanța Buzea. Reușește să facă din această publicație una din cele mai interesante și valoroase reviste culturale de la acea oră din România, cu o redacție deschisă tuturor colaboratorilor talentați, distingându-se și ca un veritabil conducător de școală publicistică (la care s-au format numeroși scriitori și publiciști).

1969 Sub pretextul că la Anul Nou mai multe cete de studenți au cutreierat Bucureștiul și pe lângă colindele tradiționale ar fi strigat lozinci anticomuniste, iar revista „Amfiteatru” n-a făcut până atunci o „educație adecvată” tineretului universitar.

Ion Băiesu este destituit din funcția pe care o deținuse. Publicația își schimbă formatul, echipa redacțională și orientarea, iar redactorul ei șef rămâne liber profesionist. Într-un interviu pe care il dădea lui Adrian Păunescu la doar câteva zile după plecarea de la revista „Amfiteatru” mărturisea: „… cei trei ani trăiți în cele trei încăperi ale «Amfiteatrului» au fost în viața mea cei mai plini, cei mai încărcați de

literatură și omenie. Am învățat aici cu uimire, de la acei scriitori începători, de 18 și 20 de ani, mai multă demnitate, curaj și dragoste de libertate, decât dacă aș fi fost în ucenicie la cei mai mari filosofi și moraliști ai lumii. De necrezut câte valori se află în rândul acestei foarte tinere generații de studenți, printre cei care vorbesc la 19 ani patru limbi străine și dispun de o cultură solidă nu sunt o excepție" *(Apud.* Adrian Păunescu, *Interviu citat.)* 1969 — 1992 Se consacră în exclusivitate scrisului literar și publicistic. Potrivit propriei mărturisiri (făcută în interviul amintit) genul de proză pe care îl cultivă în *Sufereau împreună* „e de sorginte comportamentistă", fatalmente limitat, ceea ce îl obligă să amâne „Strângând din dinți", definitivarea unui roman.

Impasul îl determină să scrie teatru, dar, fiindcă a trebuit să aștepte mai mulți ani până i-a fost reprezentată pe scenă prima piesă, „din plictiseală și din indignare" s-a apucat să scrie altele, având gata, în 1969, un întreg volum. (Prin compensație, ulterior, piese precum *Iertarea* și *Prețul* vor ține, ani în șir afișul la teatre din București și din țară.) Îi apar, unul după altul, numeroase cărți (în multe dintre ele reia textele publicate anterior, cărora le adaugă și altele noi): *Sufereau împreună* (ediția a III-a, 1971), *Umor* (1970), *Teatru* (1970), *Prețul* (1970), *Fotbalul — joc de bărbați* (1971), *La iarbă albastră* (1973), *Cine sapă groapa altuia* (1974), *Chițimia* (1975), *Pompierul și opera* (1976), *Fiul satului* (1976), *în căutarea sensului pierdut* (1979), *Dragoste bolnavă* (1980), *Umorul la domiciliu* (1981), *Boul și viței* (1982), *Vederea* (1983), *Balanța* (roman, 1985), *Autorul e în sală* (1987) și *întâmplări trăite de alții* (1987), *Un activist al suferinței* (roman, vol. I. 1991), *Tristețea vânzătorului de sticle goale* (55 de povestiri vesele cu ilustrații de Florin Puică, 1992).

Deși opinează că gazetăria „conține mari primejdii pentru începătorul în literatură" și că „majoritatea scriitorilor sunt fascinați de publicistică ca de un teren de antrenament al stilului" (fascinație de care n-a scăpat nici el, potrivit interviului citat) Ion Băiețu practică acest gen de scris toată viața, lăsându-și condeiul să se manifeste, într-un larg evantai tematic, pe parcursul a peste trei decenii. Astfel semnează și susține vreme îndelungată mai multe rubrici din ziarele și revistele timpului: „Scânteia Tineretului" („De la om la om"),

„Magazin”, („Poșta rotundă”), „Informația Bucureștiului” („Radiografii satirice”), „Munca” (cronica sportivă).

1992 La 21 septembrie, în timp ce se afla în S.U.A., la un tratament medical, Ion Băieșu se stinge din viață în localitatea New Jersey.

Sub titlul „Le Chene”, filmul „Balanța” este prezentat la festivalul de film de la Cannes, în „La quinzaine des realizateurs”. Filmul este bine primit de critică și public.

1993 în primăvară apare ediția NEMIRA a romanului „Balanța”. În septembrie, la inițiativa criticului de teatru Valentin Silvestru și cu sprijinul autorităților locale, are loc la Buzău prima ediție a Festivalului de teatru scurt „Ion Băieșu”.

1994 Editura CANEVAS EDITIONS publică în Franța romanul „Balanța”, sub titlul „Bascule”, în tradu cerea lui Jean Luc Courriol.

1996 Editura Minerva publică în colecția Biblioteca pentru toți antologia de proze intitulată *Țara lui Papură Vodă,* al cărei tiraj se epuizează într-un timp record.

1997 în 10 aprilie are loc la Pancevo, în Iugoslavia, premiera absolută a piesei „Nu muriți din întâmplare”, ultima piesă a lui Ion Băieșu. Regia este semnată de fiul autorului

F.P.

Umorul la domiciliu

Răsfoind rubrica de mică publicitate a unui ziar, nevastă-mea îmi zice:

— Ce-ar fi să câștigi și tu un ban de revelion? Uite ce scrie aici: „Cooperativa «Umorul la domiciliu» angajează definitiv sau temporar umoriști profesioniști sau semi pentru a fi livrați clienților la domiciliu pe perioada sărbătorilor de iarnă”.

Într-adevăr, făcându-ne câteva socoteli sumare, a reieșit că familia ar fi mult mai câștigată, din toate punctele de vedere, dacă aș lipsi de acasă în noaptea de revelion și, în general, dacă mi-aș găsi un serviciu.

— Încearcă, mi-a zis soția, iar eu am înțeles din felul în care mi-a vorbit că se referă la pasa destul de proastă în care mă aflam cu scrisul de circa șase luni.

Mă prezint la respectiva cooperativă și mi se dau mai multe formulare pentru a fi completate, unele având rubrici de genul acesta: „numele, prenumele și renumele”, „unde se află rudele și de ce”, „de la cine a moștenit simțul umorului, pe ce bază și de ce”, „dacă râde în somn și de ce” *etc.* În plus, a trebuit să fac mai multe analize medicale (fund de ochi, urină, VSH, Wassermann *etc.*) pentru a primi, în final, avizul necesar. „Normal, apt pentru angajare”. Dispecerul, un tip destul de gras și de acru, căruia nu i-am fost simpatic de la bun început, m-a anunțat că voi fi angajat doar ca zilier. Nici măcar stagiar?! De ce? am întrebat. Trebuie să mi se verifice posibilitățile și antecedentele, mi s-a spus. În acest sens pentru noaptea de revelion am fost repartizat, cu încă un angajat temporar, să organizăm programul distractiv în cadrul a trei familii.

Colegul meu, epigramist ieșit la pensie, părea o ființă optimistă.

— Dragă, mi-a zis el, eu colaborez cu această cooperativă de mai mulți ani și pot spune că uneori am tras foloase foarte consistente de pe urma ei. Nu mai departe de anul trecut, o familie acum decedată într-un incendiu, pe care am distrato de minune, mi-a dăruit, pe lângă spezele bănești, și o bucată de purcel peste care cineva turnase petrosin în loc de untdelemn, dar care bucată, bine spălată cu săpun, a putut fi consumată de către familia mea cu o reală plăcere.

La orele nouă seara eram deja prezenți la ușa primei familii. Ni s-a deschis foarte greu, iar când ni s-a deschis, am fost confundați cu gunoierii și ni s-a înmânat la fiecare câte un leu. A trebuit să sunăm din nou, cu insistență, să explicăm de unde suntem și ce scop avem, pentru a fi primiți înăuntru. Era vorba de o familie compusă din zece persoane, majoritatea trecute simțitor de prima parte a vieții, ființe sobre, pensionare, cu titluri în diferite științe și chiar arte. Ne-am privit îndelung și în tăcere, după care cineva, care părea chiriaș principal și șef de masă, ne-a zis scurt: „Dați-i drumul”. Firește, i-am dat drumul, adică am început să ne producem, fiecare după posibilități. Eu am spus câteva bancuri seci din ciclul lordului distrat, glume verificate în decursul anilor în fața a tot felul de intelectuali, glume care se dovedeau fără excepție irezistibile. De astă dată nu zâmbi nimeni. Imediat, colegul meu a abordat un repertoriu mai gros și mai suculent, adică bancuri cu poante explozive, la care ar urla și un surdo-mut. Ei bine, distinșii noștri clienți continuau să nu schițeze niciun zâmbet și să ne privească cu acea silă reținută și distinsă cu care privește un savant o reptilă scârboasă. Panicați și complexați de această primire răcoroasă, am lansat numărul meu de rezistență, păstrat anume pentru situațiile cele mai disperate, numărul care produce întotdeauna o stare comică demențială și care constă din scoaterea unui foarfec bine ascuțit și din tăierea cravatelor și reverelor clienților, sfârtecarea pantalonilor și a izmenelor *etc.* Poate vă imaginați că această ceată de ciocli a scos măcar de astă dată un zâmbet? Vă înșelați. S-au privit unii pe alții, intrigați, după care unul, nu chiar cel mai bătrân, dar cel mai zdravăn, cu alură de fost campion continental la categoria grea, ne-a luat de gulere, ne-a lovit cap în cap, ne-a sfâșiat hainele de pe noi, după care ne-a aruncat pe scări fără niciun cuvânt. Da, fără niciun cuvânt. Fără nicio înjurătură.

Cealaltă familie la care ne-am prezentat era o familie foarte tânără, care ne aștepta cu ușa deschisă. După ce ni s-a oferit câte o gustare, cineva a spus: „Dați-i drumul”.

Am început, firește, cu cicluri de bancuri seci despre lordul distrat: „Într-o zi lordul John intră în bibliotecă și…” La care tipii au început să râdă ca demenții. De ce.

Nu știu. Nu apucam să spun mai mult de două cuvinte, pentru că tipii izbucneau în râs. Abia puțin mai târziu colegul mi-a dat de

înțeles că indivizii știau bancurile respective și că din această pricină râdeau după prima frază. Așa mi s-a întâmplat și la celelalte cicluri, pe care de asemenea le știau, așa i s-a întâmplat și colegului meu.

În sfârșit, după o oră, în care respectiva familie a râs pe săturate, am fost întrebați: „Dar voi ceva nou nu știți?”

Știam, sigur că știam și ceva nou, știam tot ce era proaspăt pe piață în materie de haz, dar, de fiecare dată, tipii râdeau de la prima frază. Le știau. Nu am înțeles de ce au închiriat doi umoriști, din moment ce erau mai pricepuți decât noi, și de ce, fiind totuși niște oameni cu simțul umorului, au procedat așa cum au procedat, adică ne-au scos pe ușa blocului afară, cu șuturi în spate. În plus, au dat și telefon la cooperativă, zicând textual: „De unde i-ați găsit pe tâmpiții ăștia?”

În fine, pe la ora trei noaptea, adică atunci când revelionul era în toi, am ajuns și la cea de-a treia familie, o familie care putea fi acuzată de orice, în afară de faptul că nu era suficient de beată. La ușă ne-a întâmpinat un câine-lup alsacian care mirosea puternic a alcool și care simțea o reală plăcere personală din a ne linge pe obraji, mârâind feroce la orice încercare din partea noastră de a-l potoli. Ceea ce n-am înțeles noi de la început a fost faptul că am fost puși imediat să servim desertul la masă, un chelner gras și agresiv adresându-ne tot timpul comenzi și cuvinte dure, pentru ca mai târziu să fim trimiși la bucătărie și puși să spălăm vasele. Abia mai spre ziuă, când șeful familiei respective dădea telefon la sediul cooperativei „Umorul la domiciliu” pentru a întreba de ce nu sosesc cei doi umoriști comandați, s-a lămurit confuzia: fuseserăm luați drept tinerii debarasori ceruți de la o altă cooperativă care se ocupa cu servirea și deservirea la domiciliu.

Pe la ora șase dimineața m-am întors acasă frânt de oboseală și flămând mort. Familia mea dormea, drept pentru care soția a zbierat la mine în timp ce mă descălțam: „Mai încet, nesimțitule!”

Peste, câteva zile am fost chemat la sediul cooperativei „Umorul la domiciliu”. Cu acest prilej m-au anunțat că mi s-a imputat suma de trei mii opt sute cincizeci și șase de lei, adică mai multe costume de haine, numeroase farfurii și un câine de rasă, care a decedat din cauza alcoolismului, totul pe din două cu colegul meu, epigramistul.

Am plătit suma, dar n-am înțeles un lucru: de ce ni s-a imputat și câinele?

(Pompierul și opera, 1976)

Debutantul

Într-o noapte, înarmat cu o rangă și cu un cuțit de bucătărie, m-am plimbat până dimineața pe stradă, pândindu-l pe individul abominabil care îmi zgâria mașina.

De fapt, de ce spun eu că mi-o zgâria? Individul respectiv se iscălea cu nerușinare (bineînțeles, indescifrabil) pe capota Daciei mele sau îmi trimitea diferite mesaje scrise cu un cui pe cele patru portiere, ca, de pildă: „netalentatule, lasă-te de scris!”, „ultima ta piesă e catastrofală!” *etc.* Dar individul n-a apărut. Noaptea următoare am stat de veghe în balcon, mascat de o perdea de rufe puse la uscat și înarmat cu pușca de vânătoare.

Investigațiile mele nu au rămas fără rezultat. După șaptesprezece nopți de pândă am prins răufăcătorul asupra faptului. L-am lăsat să-și scrie mesajul în tihnă, după care i-am pus mâna în beregată.

— Bestie, am urlat, până aici ți-a fost! Te distrug!

Răufăcătorul, laș peste măsură, a îngenuncheat, cerându-mi iertare:

— Nu mă omorî, am doi copii, doi nepoți și o mamă paralizată.

L-am luat de guler și l-am dus la lumină, voiam să văd cum arată la față această ființă care nu-și merită numele de om. Stupoare: respectivul nu era altcineva decât vecinul meu de apartament, pensionar în vârstă de peste șaptezeci de ani, cu care întrețineam relații dintre cele mai amicale.

— Vasăzică, dumneata ești individul?! am întrebat eu, cu glasul sugrumat de furie și uimire.

— Eu sunt, a răspuns vecinul, cu lacrimile curgându-i pe obraji.

— Dar de ce? am urlat eu. De ce? De ce?

Ne-am așezat pe scările blocului și l-am ascultat. Vorbea convingător și curgător.

— Vă urăsc, a răspuns el, și bine ați făcut că m-ați întrebat de ce. Vă urăsc pentru că sunteți egoist! Pentru că nu vă gândiți decât la opera dumneavoastră! La sărmanii debutanți nu vă gândiți, nu-i ajutați să se lanseze, îi lăsați să moară anonimi, fără o vorbă bună, fără un sfat, fără o încurajare. Ieșind la pensie și având foarte mult timp liber m-am apucat să scriu povestea vieții mele, un roman în trei volume, de nouă sute de pagini. Eu, după cum știți, am fost

inspector financiar și, în decursul a patruzeci și cinci de ani de activitate, am cunoscut diferite persoane: contribuabili, debitori, creditori, evazioniști fiscali, contravenienți *etc.* Toate aceste ființe au fost descrise în opera mea până la ultima centimă. M-am dus cu el la diferite edituri și toate mi l-au respins sub diferite pretexte, la ultima fiind sfătuit să-l public la Editura Finanțelor, pentru ca apoi să aflu că o astfel de editură nu există. Am transformat romanul în scenariu de film. Mi-a fost respins. L-am transformat în piesă de teatru. Mi-a fost respinsă. L-am transformat în poem, în baladă, în fabulă, în text de muzică ușoară. Nimic. Eșec după eșec.

— Deci acesta este motivul pentru care îmi zgâriai mașina? am întrebat eu, copleșit.

— Da.

— Dar de ce nu ai venit la mine cu manuscrisul? Ți-aș fi dat diferite sfaturi folositoare.

— Sunt timid. Deși am împlinit o vârstă oarecum înaintată, sunt timid.

— Dă-mi manuscrisul.

— Ultima variantă? Epigrama?

— Păi ce, l-ai făcut epigramă?

— Da.

Mi-a dat-o pe loc. O avea în buzunar.

— Mi-o trimiteți la „Urzica”, cu o recomandare? Mă ajutați să debutez?

Am trimis-o chiar a doua zi.

De atunci au trecut mai bine de șase luni și bestiile de redactori nu mi-au dat niciun răspuns. Ba, mai mult, când le telefonez, se ascund.

Ieri noapte l-am surprins pe autor în imediata apropiere a mașinii mele, înarmat cu o sticlă de benzină și un chibrit.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Furnizorul de cazuri

Am fost, adesea, întrebat de către cititori, de unde îmi procur cazurile, întâmplările și tipurile din modestele mele lucrări beletristice. Bineînțeles, din viață, am răspuns eu, de fiecare dată. Din viață, din viață — s-a insistat cu întrebarea — dar cum?

Ei, aici e aici! Toți cititorii de bună-credință vor fi dispuși să-și închipuie că, dis-de-dimineață și până noaptea târziu, bat străzile, alerg prin piețe, trenuri, avioane, cârciumi, instituții de tot felul, pentru a cunoaște oameni și întâmplări; cu alte cuvinte, pentru a mă întâlni cu viața. Nimic mai neadevărat, din păcate. Sunt un leneș fără pereche: mă scol pe la zece, citesc ziarele până pe la unșpe, când iau micul dejun, dau câteva telefoane fără importanță, după care trag un puișor de somn de o oră și jumătate. Mănânc de prânz pe la ora patru, după care fac o lectură lejeră și mai ațipesc un pic. Seara, dacă nu e nimic interesant la TV (și nu e), pierd vremea cu câte un amic care, la fel ca și mine, n-are ce face; jucăm o tablă, un șah, un șaizeci și șase, bem cafelușe *etc.* Seara, târziu, mâzgălesc o pagină-două, după care mă cuprinde un somn adânc și fără vise. Am citit și eu în diferite cărți, almanahuri și reviste despre unii scriitori devorați de patima scrisului, robi pe viață ai condeiului sau pixului, care se scoală la două noaptea și scriu câte douăsprezece ore în șir, până le dă sângele pe nas, și care, apoi, citesc și cercetează documente încă zece ore, rămânându-le timp și pentru o zbenguială cu un nepoțel bucălat și blond în parcul de vizavi. Toată admirația mea, domnilor, le zic, dar eu nu sunt în stare de așa ceva, pentru mine scrisul nu e decât o plăcere ca oricare alta: cum e țigara, cafeluța, plimbarea de seară sau pâinea prăjită.

Dar să revenim la materialul de viață pe care-l folosesc în insignifiantele mele lucrări literare (fie proză, fie teatru). V-am spus că mi-e lene să ies din casă. Și, atunci, de unde îl iau? Inventez? Nici vorbă. Am găsit un sistem mult mai avantajos: cumpăr. De la cine? Oho! Am o sumedenie de furnizori. A fost suficient să-i dau administratorului de bloc suma de 50 de lei și o votcă mare pentru cazul blondei de la etajul doi (tipa divorța a treia oară pe motiv că soțul se gâdila atunci când ea râdea din te miri ce) pentru ca

individul să-mi aducă la fiecare trei zile o întâmplare proaspătă și mustind de viață și haz.

Administratorul i-a vândut pontul unui nepot care bătea cârciumile și care venea chiar cu câte două, trei cazuri și întâmplări pe zi (firește, contra cost). Acesta, la rândul lui, s-a destăinuit altor colegi și cunoscuți, astfel că, la ora actuală, dispun de subiecte pentru cel puțin cincizeci de schițe, povestiri, piese de teatru sau scenete. Au fost cazuri când am cedat confraților aflați în impas întâmplări ce le-au servit la realizarea unor opere de pe urma cărora s-au ales cu o cantitate importantă de glorie și bani.

Firește, la un preț avantajos pentru ei, uneori chiar și pe credit.

Recent, m-a vizitat un furnizor de cazuri oarecum ieșit din comun. Era un avocat pensionar care mi-a mărturisit cu sinceritate situația financiară precară în care se află.

— Ca pensionar — mi-a zis el, aprinzându-și o țigară „Carpați", semn sigur al precarității situației sale materiale — primesc o pensie. Dar, la rândul meu, dau și eu o pensie.

— Alimentară?

— Firește. O clientă pe care am divorțat-o în două rânduri — escroacă notorie — m-a ademenit într-o seară la ea acasă, m-a servit cu niște alcool amestecat cu tranchilizante, eu am adormit pe canapea, iar ea m-a dezbrăcat și m-a dus în dormitor. Dimineața, a venit femeia de serviciu să-i aducă laptele, aceasta m-a văzut în timp ce mă duceam spre baie ținându-mă de pereți și așa mai departe. Am pierdut procesul, deși m-au apărat cei mai pricepuți și distinși colegi și deși diferența de vârstă dintre mine și reclamantă era zdrobitoare: ea douăzeci și nouă de ani, eu șaizeci și nouă.

— Și cu ce pot să-ți fiu eu dumitale de ajutor?

— Nu dumneata trebuie să mă ajuți pe mine, ci invers.

— Adică?

— Dumneata cum ești categorisit, la ora actuală, ca scriitor? Excelent, bun sau mediocru?

— Ultima oară, un oarecare critic m-a numit „Cunoscutul umorist".

— „Cunoscutul"?! Cam puțin. Vrei să te fac „notabil"?

— Cum adică „notabil"?

— Adică, pe viitor, să se spună despre dumneata că ești un scriitor notabil. Te-ar avantaja?

— Da — zic, după circa trei clipe de gândire — cred că m-ar avantaja. Asta ar însemna ca întreaga critică literară să ia, vrând-nevrând, notă de mine.

— Exact. Fii atent, am să-ți dau niște subiecte extraordinare, cu care ai să le rupi gura la toți. Toate, deși smulse din viață, sunt unicate. Trei sute bucata.

Suma era cam aspră. I-am zis că, până acum, găsisem la cincizeci de lei cu ghiotura. Uneori, chiar și cu douăzeci și cinci.

— Dumneata nu înțelegi că ce-ți dau eu sunt unicate?!

a strigat avocatul pensionar, nervos. O să-i umilești pe toți confrații, toți se vor zgâria pe obraji de invidie.

— Bine, zic, dă-mi primul subiect, de probă.

— Banii! ordonă el, întinzând mâna.

— Păi așa, pe neve?!

— Dacă-ți convine. Nu lucrez decât cu plata anticipat.

Nu risc să-mi răcesc gura de pomană.

Am scos trei bancnote de câte o sută și i le-am dat. Le țineam pentru un cadou de ziua nevestei. O să-i dau doar un pupic dulce după ureche, să zică mersi.

— Ascult.

— Cazul pe care ți-l spun s-a judecat acum o săptămână la tribunalul sectorului șapte, a ținut trei zile și-a făcut sala întreagă să plângă în hohote. El, douăzeci și unu de ani, măcelar, ea, nouăsprezece, picoliță. Copilăriseră împreună, erau vecini, părinții la fel, au hotărât să se logodească, apoi să se căsătorească, nunta urmând să aibă loc de lăsata secului. Într-o zi, tatăl fetei își lasă mașina (un „Mercedes” pe motorină) în fața casei, n-o duce în garaj (era grăbit) și, când iese afară, ca să plece din nou în oraș, după treburi, găsește câinele vecinului adică al familiei băiatului, urinând pe una din roțile mașinii. Tipul îi dă câinelui un șut în burtă, câinele începe să chelălăie, iese la poartă stăpânul lui și întreabă: „Ce-ai avut, mă, cu câinele meu, de ce dăduși în el?” „Păi, zice, de-aia, că urinează pe mașina mea, și n-am dat un sfert de milion pe ea ca să că mi-o spurce javra ta”, după care, din una-alta, au trecut la

înjurături de mamă, la palme și la pumni, de a trebuit să-i despartă alți vecini, care sau și mirat: „Ce drac', mă, din ce vă luarăți?"

Bineînțeles, logodna a fost ruptă, iar nunta anulată.

Copiii, însă, continuând să se iubească, prea puțin le-a păsat lor de cearta părintească, îi durea în cot, au băgat actele și s-au dus la Ofițerul Stării Civile să facă formalitățile pe ascuns. Numai că, cei doi părinți au aflat, au venit la Primărie, le-au rupt tinerilor actul în bucățele, le-au aplicat câteva palme și sictiruri, după care au început să se ocărască între ei, fiecare promițându-i celuilalt să-l dea în judecată, ceea ce s-a și întâmplat. Între timp, tinerii ce-au făcut? Băiatul nu i-a zis nimic fetei, sa dus la el la măcelărie, a luat cuțitul cu care tranșa carnea și l-a înfipt în inimă. Ea, având un sumbru presentiment, a fugit să-l caute și, găsindu-l mort, a înghițit verde de Paris (avea sticluța cu ea, în poșetă). Peste trei zile i-au înmormântat în același sicriu. O tragedie groaznică.

— Într-adevăr, am exclamat eu, înmărmurit de uimire și oroare. Crâncenă chestie!

Și, în aceeași seară, am scris o povestire cu subiectul respectiv, pe care o prestigioasă revistă semiculturală a și publicat-o imediat. În zilele următoare am primit mai multe telefoane de felicitare de la cunoscuți.

— Dom-le, e autentică? mă întrebau.

— Da, dom'le, le răspundeam, autentică sută la sută.

— Bravo! E grozavă!

Peste câteva zile, avocatul pensionar a venit din nou cu un subiect trăsnet, tot unicat, tot rupt din viață: un tânăr ofițer de infanterie, venit mai devreme de la manevre, în urma unei sesizări, își acuză soția de infidelitate, aceasta nu are argumente convingătoare întru apărarea sa, drept pentru care el o strânge de gât. Trei sute, plata pe loc.

Peste alte câteva zile, alt subiect: doi frați gemeni, marinari, pierduți unul de altul de când erau mici, eșuează fiecare cu vasul lui în Pacific, se salvează pe o insulă pustie, aici își dau seama că sunt frați, lacrimi de bucurie *etc.* Două sute cincizeci de lei și un kil de mălai superior.

Alt subiect-bombă: un vânzător de Aprozar adună ban cu ban din mica lui lefșoară și cumpără trei apartamente, pe care le dă ca zestre celor trei fete. Când ajunge la bătrânețe, vrea să tragă la una

din fete, ca să aibă adăpost și îngrijire, dar aceasta nu-l primește. „Tată, nu te supăra, dar soțul meu nu suportă persoană străină în casă, îi place să umble în pielea goală în orice sezon, n-am ce-i face”.

Se duce la a doua — la fel: „Dragă tată, nu te supăra, dar o am deja pe soacră-mea la mine, mi-e suficient”. La a treia — la fel. După care, bătrânul moare, degerat, într-un parc public. Același preț.

Toate subiectele mi s-au potrivit mănușă, transcriindu-le pe hârtie cu mare plăcere și măiestrie artistică.

Dar nu mică mi-a fost mirarea citind, apoi, într-o revistă săptămânală specializată în urmărirea vigilentă a activității literare, o notă care se intitula: „Un plagiator notoriu” și în care se demonstra că subiectele ultimelor mele povestiri erau furate, fără rușine, după unele piese ale cunoscutului dramaturg englez Shakespeare.

A doua zi, l-am așteptat pe avocatul pensionar cu un picior de scaun în mână, hotărât să-i sparg capul.

— Nenorocitule și escrocule, am urlat, din scriitor notoriu m-ai făcut plagiator notoriu! Pretindeai că toate cazurile sunt unicate, în timp ce dumneata le furai din Shakespeare! Secătură!

— Dom-le, mi-a zis el, fii calm. Toate cazurile sunt autentice, reale și unicate. Vino cu mine la tribunal ca să te convingi. Vino, te rog.

M-am dus la tribunal, unde ne-a primit chiar grefierul șef. Acesta, binevoitor, mi-a pus în brațe un vraf de dosare pe care le-am răsfoit timp de opt ore. Într-adevăr cazurile respective figurau acolo, negru ne cum mi le povestise avocatul; și chestia cu măcelaru’ și picolița, și chestia cu infanteristul, și cea cu frații, și cea cu bătrânul rămas pe drumuri. Furnizorul meu lucrase cinstit, m-a obligat să-i cer scuze pentru insultă. Drept pentru care, venind, seara, spre casă, m-am întrebat, profund nedumerit: e posibil, oare, ca și eu, și Shakespeare, să avem aceeași sursă de inspirație?!

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Demonstrația

Fiți atenți, am să vă povestesc un basm. În mod curent, basmele sunt niște ficțiuni naive, pentru liniștit copiii, dar nu e mai puțin

adevărat că, uneori, ele colcăie de înțelesuri subtile și înțelepciuni profunde, că oameni în toată firea bagă la cap, de pe urma lor, învățături de minte care le folosesc apoi toată viața. Nu mai departe cazul basmului de față.

Cu un anumit număr de ani în urmă (nu are importanță câți: o mie, două mii, zece mii *etc.*) exista un împărat tânăr care se numea Mazăre și care stăpânea o împărăție care se numea Mazărea. Acest Mazăre împărat era nespus de voinic și de frumos, brunet ca focul, cu ochi albaștri și frizură bogată, sportiv nemaipomenit, alerga suta de metri în zece și zece, sărea la prăjină patru nouăzeci și spărgea cărămida în trei cu o lovitură de karate. În plus, practica limbile străine, astrologia, biliardul și dansurile de orice gen, călărea un cal cu desăvârșire alb, se îmbrăca numai în haine de aur și tetra, era ceea ce se cheamă un gentleman și nu avea părinți sau alte rude din pricina unei epidemii de gripă care făcuse ravagii în palatul său. Împlinind douăzeci și unu de ani, împăratul Mazăre primi sfat din partea consiliului de bătrâni să se căsătorească. De acord, a zis el, dar cu cine?

Bătrânii au râs de s-au prăpădit. Păi cum cu cine, când toate împărățiile din jur gemeau de prințese nemăritate și când toate se uitau la el ca la o icoană, făcuseră astenie tot așteptând să le ceară mâna? Drept pentru care Mazăre făcu un tur de orizont prin împărățiile din jur, studie cu amănuntul toate prințesele și se decise, în final, asupra uneia. Asupra celei mai frumoase, veți spune dumneavoastră, ca niște naivi. Ei bine, nu. Mazăre o alese pe cea mai urâtă. Dar urâtă e puțin spus. Respectiva prințesă era o ciumă, o zbanghie, o pupăză, șchioapă și chioară, cu un picior mai lung și altul mai scurt, fonfăită și cu nasul ascuțit ca un morcov. Imensă stupefacție în împărăția lui Mazăre, aristocrația și toată lumea bună se revoltă, indignată. Cum, această ființă monstruoasă urma să fie stăpâna lor, ea urma să dea naștere urmașului tronului? Mazăre refuză orice explicație, iar un baron care avu curajul să-l interpeleze public fu biciuit public. În cele din urmă, nu avu încotro, trebui să iasă în balconul palatului și să le declare celor câteva sute de gură-cască ce se adunaseră în piață, următoarele: „Am ales-o pe această ființă spre a-mi fi soție întrucât o iubesc; pur și simplu”.

Până aici povestea ar putea să pară cât de cât normală.

De-abia de aici încolo începe ciudățenia. După ce făcu nunta cu urâta, tânărul și frumosul Mazăre o întrebă pe soția sa legitimă dacă-l iubește. La care ea i-a răspuns foarte scurt: nu. Mazăre căzu ca o cârpă. Cum, adică îndrăznea ea să nu-l iubească pe el, care era cel mai frumos bărbat din lume la ora respectivă, un Cassanova, un Rudolf Valentino, un Florin Piersic, bogat, adulat și răzgâiat? Da, i-a răspuns urâta soție, nu-l iubește, nu simte nimic pentru el. Mazăre începu atunci să-i facă curte, să se plimbe cu ea ore întregi și să-i spună cuvinte frumoase, să-i umple brațele cu nuferi și să-i acopere picioarele cu sărutări, s-o îmbrace cu aur și nestemate.

Nimic. Sluta declara că nu-l iubește. De ce? Nu poate. Nu simte. Treceau anii și Mazăre turba de furie, începu să se ia de gânduri și băutură, slăbea și chelea, nu-i mai ardea de nimic. Ce să facă? Cineva îl sfătui s-o ia cu răul. Se cunosc multe cazuri de femei care iubesc la demență bărbați care le maltratează sistematic. Drept pentru care Mazăre își luă, într-o noapte, brusc, împărăteasa la bătaie.

O bătu cu palmele, cu pumnii și cu picioarele, apoi luă un picior de scaun și o fugări prin tot palatul, strigând: „Mă iubești? mă iubești? mă iubești?” Nici acest sistem nu aduse vreun rezultat favorabil. Atunci Mazăre îi tăie un deget de la mâna dreaptă și urechea stângă. Urâta continua să se încăpățâneze: nu-l iubea. Atunci o închise în tumul cel mai igrasios și o lăsă acolo până la sfârșitul vieții. Când era pe patul de moarte, Mazăre (care ajunsese și el la vârsta de optzeci de ani) veni la căpătâiul ei și o întrebă: — Draga mea, măcar acum, în ceasul morții, spune-mi adevărul. De ce n-ai putut să mă iubești? De ce? Măcar să mă fi mințit, să-mi fi ocrotit orgoliul, să-mi fi dat o speranță…

— Dragul meu, spuse muribunda cea slută, trebuia, o dată pentru totdeauna, ca voi, bărbații, să primiți o lecție crâncenă, să aflați singurul adevăr pe care încă nu vreți să-l recunoașteți: dragoste cu sila nu se poate.

Imediat după aceasta, muribunda muri. Împăratul

Mazăre rămase circa zece zile îngândurat, meditând asupra adevărului pe care i-l spusese răposata. Apoi ajunse la următoarea concluzie: ori să se recăsătorească, provocând o nouă experiență, ori să moară. Altă cale nu exista.

Fiind prea obosit, bătrân și bolnav, Mazăre alese cea de-a doua variantă.

(Pompierul și opera, 1976)

Inventatorul

Printre indivizii bizari care îmi scriu sau mă vizitează zilnic la domiciliu (citez: unul care mi-a propus să-i stilizez un „Tratat despre vorbirea articulată la papagali”, altul care m-a numit secretar al „Comisiei pentru încetarea persecuțiilor Spitalului nr. 9 împotriva mea, care sunt perfect sănătos, și pentru eliberarea copilului meu, Gicu, răpit de bestiala mea fostă soție”, alta care îmi scria scrisori de dragoste cu degetul pe capota mașinii mele, demult nespălată *etc.*), vine unul recent și-mi zice: — Dom-le, vreau să te fac om!

Ceea ce nu m-a surprins, pentru că mulți încercaseră asta și s-au lăsat păgubași.

— Păi cum? îl întreb.

— Simplu, îmi zice, eu sunt inventator, te iau colaborator și luăm premiul Nobel în dolari pe din două.

Ei da, mi-am zis în gând, un premiu Nobel în dolari nu mi-ar strica, mai ales din punct de vedere al prestigiului și al relațiilor cu confrații. Or, cum cu literatura mea nu am cine știe ce șanse, din cauza limbii de restrânsă circulație în care scriu, poate dau lovitura pe tărâmul științei și tehnicii.

— Gata, zic, hai să ne punem pe treabă. Despre ce invenție e vorba și ce trebuie să fac eu?

— E vorba de mai multe, una mai genială ca alta, dar dumneata ai o singură misiune: să faci propagandă în jurul lor și să mă subvenționezi din punct de vedere material până când voi convinge statul să le ia în primire.

— E în regulă, zic, în materie de propagandă mă pricep, iar în ceea ce privește statul, stau eu de vorbă cu el și-l conving. Dar să ne luăm de treabă, simt cum m-a apucat deja freamătul.

Plecăm imediat la el acasă și, pe drum, mă apucă un fel de îngrijorare: dacă tipul nu e nebun și chiar e inventator, mă pune să-l subvenționez, nu iau premiul

Nobel (concurență mare) și pierd banii? Vechea mea meschinărie răbufnise și-mi părea rău, mai ales că tipul era destul de sobru, avea părul lung, ceva mustață și fuma pipă. Când am ajuns acasă mi-am dat seama că, într-adevăr, nu e un impostor, se pricepe la invenții —

și asta, în primul rând, pentru că n-am pătruns înăuntru pe ușă, normal, ci printr-o masivă gaură din perete.

— Asta, îmi explică el, e de la ultima experiență, făcută aseară. Încerc să pun la punct o instalație pentru obținerea vidului pe cale artificială, am scos mercurul din zece termometre, l-am pus la fiert, am exagerat nițel cu temperatura și am avut un eșec temporar.

În aceeași clipă ne iese în față soția lui, o ființă tânără și distinsă, cu rochia sfâșiată, acoperită de funingine și diferite răni.

— Soția mea, o recomandă el, care a participat la ultima experiență în mod direct și care este o colaboratoare fidelă.

Respectiva soție se uită la mine cu o milă nesfârșită, milă pe care nu o mai citisem decât în privirea mamei mele, cu mulți ani în urmă, când am anunțat-o că nu mă fac contabil, ci scriitor.

— Domnule, îmi zise ea, dacă ai familie, nevastă, copii și o meserie, nu te băga, vezi-ți de treabă, o să ajungi la pepeni.

— Doamnă, zic, nu încercați să mă descurajați, sunt dispus să merg până la capăt.

Între timp, cineva bătea la ușă, violent:

— Vezi, îi spuse soția, c-au venit de la ICRAL să ne evacueze, ne-au reclamat vecinii c-am dat blocul într-o rână, ce facem?

Cei de la ICRAL erau la ușă, într-adevăr, dar nu aveau curajul să intre. M-am dus eu și le-am explicat:

tovarăși, lăsați omul în pace, e un mare inventator, va deveni o celebritate, va lua premiul Nobel, veți avea de-a face cu posteritatea, dați-l naibii de bloc, ce contează o magherniță când e vorba de o idee de geniu? Indivizii sau intimidat și au plecat, dar am zărit niște vecini care pândeau pe culoare cu ciomege, mături, topoare și cuțite, ca să ne hăcuiască.

— Nu-i nicio problemă, mi-a răspuns inventatorul, avem o ieșire de refugiu, și mi-a arătat o imensă gaură în acoperiș, locul pe unde mercurul o zbughise în văzduh, odată cu vidul, la cea de-a doua încercare.

Inventatorul m-a condus prin cele două încăperi și mi-a arătat laboratoarele lui, cu tot felul de retorte, eprubete, alambicuri, containere și vase, apoi m-a dus în bucătărie, o bucătărie total automatizată, în care se afla o oală în care fierbeau trei feluri de mâncare deodată și o bandă rulantă pe care farfuria venea singură

până în sufragerie, se lăsa consumată, după care se retrăgea în chiuvetă și se spăla singură și de bunăvoie. Eram realmente impresionat, i-am și mărturisit chestia asta, după care ne-am retras să stăm de vorbă pe îndelete, în timp ce în sertarul biroului său fierbea un ibric automat care fabrica la minut și la rece, sub influența unei raze laser, cafea turcească. Am început să-l ascult.

— Dom-le, nu mai e cazul să-ți explic eu dumitale că orice inventator e și poet, tot ce inventez o fac de dragul invenției, pentru că asta e pasiunea vieții mele, nu mă las până când nu inventez tot ce-a mai rămas de inventat. De fapt, nu de dragul invenției, ci de dragul oamenilor. La un moment dat, într-o noapte, pe la ora două și jumătate, mi-am pus întrebarea: oare amărâta asta de umanitate nu merită și ea un gest frumos din partea mea, oare nu pot face și eu ceva pentru ea ca să-i meargă mai bine? Și m-am gândit atunci să inventez ceva care să-i facă bucurie, ceva care să-i fie de folos, obligând-o să-mi rămână veșnic recunoscătoare. Din păcate, oamenii din jurul meu sunt mărginiți, dragul meu, incapabili să înțeleagă binele pe care vreau să li-l fac, inclusiv nevastă-mea; am nevoie de ajutor, am nevoie de bani, am nevoie de propagandă, trebuie să se scrie în presă, să se vorbească la televiziune, să se facă vâlvă. Uite ce m-am gândit să fac: să rezolv definitiv problema crizei de verdeață din orașe. Și mata ești orășean și eu sunt orășean și știm ce turbată nevoie avem de iarbă, de copaci, mai ales de conifere. Care e ideea mea? Fii atent! Să aduc pădurile din munți în oraș, adică la domiciliul omului. Dacă nouă ne e greu să ajungem până în păduri, să vină pădurile la noi! Te vei întreba, desigur, unde se pot planta păduri în oraș? Pe străzi și bulevarde? Nu. Prin parcuri? Nu. Pădurea să fie la îndemâna omului, sub nasul lui, să iasă din casă în pijama și să intre direct în codru, la răcoare, să audă păsărică cântându-i la ureche. M-am gândit — nu te mira!

— Să plantez pădurile chiar pe terasele blocurilor. Fiecare bloc cu pădurea lui de conifere. Aducem pământ, aducem copaci, aducem puieți și facem păduri suspendate. Nu ne oprim aici: aducem veverițe, aducem urși, aducem lupi, bursuci, facem și pajiști cu narcise, aducem și oi, facem niște stâne pitorești în mijlocul orașelor, cu tot specificul lor. Îți dai seama ce idee uluitoare am și ce geniu zace în mine?

— Dar haiduci nu aducem? întreb eu.

Tipul se uită chiorâș la mine.

— Dom-le, eu vorbesc serios, te rog să nu glumești. Iei legătura urgent cu municipalitatea, cu Ministerul Economiei Forestiere, cu cine mai trebuie și să începem treaba. N-avem timp de pierdut.

— E clar, trebuie să începem treaba și vom da lovitura.

Dar, zic, dumneata te pricepi la problemele astea forestiere, la pomi și conifere? Pentru că treaba e destul de delicată…

— Păi cum să nu mă pricep, când sunt de meserie inginer silvic?! Am terminat anul trecut și m-au repartizat la Bihor, în inima codrilor. În Bihor?! le-am zis. Lasă că vă aduc eu Bihorul în Capitală, îl fac eu să vină la mine.

Bineînțeles, asta rămâne între noi, n-are rost să afle ei, că pe urmă interpretează altfel, își închipuie cine știe ce.

— E-n regulă — zic eu, edificat — chiar acum mă duc să scriu un articol, să lansez ideea. Ești aranjat.

Am ieșit repede prin tavan și am fugit spre Casa Scânteii, am scris articolul, excrocul a fost demascat, luat de guler și trimis în codrii Bihorului, la locul repartizat.

Păduri pe blocuri! Ce aiureală! în fond, de ce păduri, și nu grâu, porumb sau ovăz? Sau lacuri cu pește…

(Pompierul și opera, 1976)

Costică, a venit mama!

SOȚIA: Costică, scoală-te! A venit mama.

COSTICĂ: Care mamă?

SOȚIA: Mama mea.

COSTICĂ: De ce a ta și nu a mea?

SOȚIA: Pentru că așa s-a nimerit: ca mama mea să aibă treburi la București și să vină.

COSTICĂ: Ce treburi are?

SOȚIA: Nu știu?

COSTICĂ: N-ai întrebat-o?

SOȚIA: Nu.

COSTICĂ: O s-o întreb eu. De la obraz.

SOȚIA: Te rog, nu fi grosier!

COSTICĂ: Nu. O să fiu direct. Adică, mama mea vine o dată la două luni, și mama ta vine o dată la două săptămâni?! Nu ți se pare că e o disproporție flagrantă?

SOȚIA: Nu.

COSTICĂ: De ce?

SOȚIA: Pentru că mama mea ne-a făcut cadou sufrageria și mobila de bucătărie. Plus două carpete.

COSTICĂ: Chiciurile alea oribile, cu scene de harem?!

Te rog să le scoți de pe perete! De câte ori le văd roșesc. În ceea ce privește sufrageria, te informez că e o vechitură.

SOȚIA: De mahon!

COSTICĂ: Fac pe el de mahon! Să ne ia ceva modern, că are cu ce. Ceva sculptat. Mobila de bucătărie era folosită. Nu era nouă.

SOȚIA: Și acum ce vrei? S-o dau afară din casă? Du-te și zi-i „Săru-mâna”.

COSTICĂ: Așa, pe burta goală?! Dă-mi o gustare și un dres. Cu gheață. Eventual, spune-i tu din partea mea c-o salut. Și întreab-o cât are de gând să rămână.

SOȚIA: Cum o s-o întreb așa ceva?

COSTICĂ: Faci un efort și-o întrebi. Știi că eu nu suport persoane străine în casă, am tabieturile mele: îmi place să umblu dezbrăcat și desculț, am insomnii, tușesc din cauza fumatului, fac tot felul de zgomote, etâcî, poate o deranjez. Dă-i de înțeles că mă stânjenește. Scrie o lozincă pe perete: „vizitele scurte sunt cele mai plăcute”, fă ceva. Sau zi-i că am o boală contagioasă, o gripă afro-asiatică, o sida, ceva care se ia și din vedere, la vârsta ei îi poate fi fatală.

SOȚIA: Bine, mă duc s-o testez.

COSTICĂ: Succes. Și nu uita la întoarcere dresul și gustarea.

SOȚIA: (se duce și revine): Am fost.

COSTICĂ: Și?

SOȚIA: Costică, îți dau o veste groaznică. În timp ce-o lucram pe mama cu aluziile, în sensul în care mi-ai zis, a sunat telefonul. Era mama ta. E în gară. Vine dintr-o clipă în alta. După voce, am înțeles că are nevoie de ceva.

COSTICĂ: Două mame deodată?! Nu se poate! E exagerat! Fă-mi bagajul! Plec la tata!

(întâmplări trăite de alții, 1976)

Mamă, a venit Costică!

FIICA: Mamă, acum o oră a sosit Costică. E în oraș. A telefonat.
MAMA: Și ce vrea?
FIICA: Vine încoace.
MAMA: Ia te uită! Ce tupeu! Nu i-e rușine, după tot ce-a făcut?
FIICA: Asta l-am întrebat și eu.
MAMA: Și?
FIICA: A zis că nu. Vrea să stea de vorbă cu tine. Și cu mine.
MAMA: Din moment ce te-a părăsit ca un laș și ca o haimana, nu mai are ce vorbi cu noi. Draga mea, te rog să fii demnă și hotărâtă.
FIICA: Da, mamă, o să fiu. Să știi, însă, că era foarte amărât.
MAMA: Și-a luat serviciu?
FIICA: A încercat. Iar a avut ghinion. A dat concurs pentru un post de ospătar, a alunecat și-a căzut cu platoul de răcituri peste comisie. Are de plătit despăgubiri două costume, un cap spart…
MAMA: Să le plătească…
FIICA: Cu ce?
MAMA: Îl privește. Nici tu, nici eu nu-i mai dăm nimic! E posibil ca, la vârsta asta, de peste patruzeci de ani, să nu aibă încă o meserie stabilă?
FIICA: N-a avut noroc de studii, mamă. Era bolnăvicios: când scarlatină, când oreion, când vărsat de vânt, când școala de corecție. Hai să-l iertăm.
MAMA: Nici nu mă gândesc.
FIICA: Știi ce mi-a zis? Că el nu e de acord cu divorțul. „Eu nu am nevastă de lăsat!” Și avea lacrimi în glas.
MAMA: E un escroc, draga mea.
FIICA: Și dacă era sincer, mamă?
MAMA: Nu era.
FIICA: Știi ce mi-a mai zis?
MAMA: Ce?

FIICA: Că dacă tu ții cu orice preț, el îmi dă divorțul, dar cu o condiție.

MAMA: Care?

FIICA: Să-i dăm o pensie alimentară pe un an de zile.

MAMA: Nu-i e rușine?! La vârsta lui?!

FIICA: A zis că are nevoie de o subvenție ca să poată urma un curs de pregătire la o casă de cultură.

MAMA: Ce curs?

FIICA: Un curs de împletituri din papură. Zice că și-a descoperit vocația. Că a dat o probă și că profesorii sunt uimiți de talentul lui. I-au zis că are geniu.

MAMA: Geniu în papură?! N-am mai auzit așa ceva! Vezi că sună cineva la ușă. Nu deschide imediat. Uită-te cine e.

FIICA (se duce și se întoarce fericită la cum e): Mamă, a venit Costică!

(Întâmplări trăite de alții, 1976)

Preșul

Persoană liniștită și burlacă, cu idealuri moderate și aspirații potolite, am și eu tabieturile mele. Nu cresc câini, pisici și flori, dar îmi place curățenia. Garsoniera mea e o farmacie, în fața ușii am un preș pe care mă șterg cu deosebită grijă. E un preș de lână pură, roz bombon, cu picățele albastre. Preș de lână pură?! Unora ar putea să li se pară un lux exorbitant. Un preș de lână pură în secolul sinteticului?! îi privește. Mie-mi place să mă șterg pe ceva plăcut și de bună calitate. Vreau să-mi simt tălpile picioarelor mângâiate de ceva molcuț, liniștitor, duios.

O vreme, vecinii mei de bloc nu au dat atenție acestui amănunt. Cu timpul, însă ei au început să se întrebe: „De ce se șterge acest tip pe un preș de lână pură? De ce-și permite el un asemenea lux? Pe cine vrea să sfideze?” Mi s-au pus aceste întrebări cu ocazia adunării generale de dare de seamă și alegeri din cadrul blocului. Am dat un răspuns sec și decis: unul dintre principiile mele de viață este acela de a mă șterge pe ceva plăcut și de bună calitate. Nimeni nu mă poate opri să mă șterg pe un preș de lână pură, dacă eu

doresc aceasta. Președintele comitetului de bloc a trecut răspunsul meu în procesul verbal al ședinței fără niciun comentariu. Simțeam, însă, din privirile colocatarilor diferite sentimente nefavorabile la adresa mea.

A doua zi, întorcându-mă de la serviciu, descopăr pe preșul din fața ușii urmele unor picioare străine. Erau urme disproporționate, produse, fără îndoială, de picioarele dizgrațioase ale unei brute. Da, ale unei brute!

Cineva, un om al cavernelor, se șterse pe preșul meu, lăsând două pete monstruoase, două bucăți de mocirlă, două mormane de noroi cleios și scârbos. Am luat o probă și am studiat-o. Bruta călcase mai înainte, intenționat, pe un teren de cernoziom îngrășat proaspăt cu bălegar de grajd. Care dintre vecinii mei puteau fi în stare de o asemenea mârșăvie fără margini, de o asemenea neomenie? Nu mi-a fost prea greu să-l dibuiesc. Femeia de serviciu m-a informat, contra unei atenții în bani, că bruta nu poate fi altcineva decât domnul de la etajul șase, un tip meschin și invidios, pe care, probabil, l-a scos din minți faptul că eu îmi permiteam să țin în fața intrării un preș de lână, comod și aspectuos. Nu cumva chiar el era tipul care-mi pusese acele întrebări insinuante în cadrul ședinței de bloc?

Am făcut imediat investigațiile necesare pentru a afla cine e, de unde provine și cu ce se ocupă. Cine credeți că era tipul? Un navetist oarecare, care făcea serviciul la o întreprindere agricolă din apropierea Bucureștiului. Pleca dimineața și se întorcea seara. Era limpede: numai el putea să aducă pe picioare un noroi tip Bărăgan, pe care să-l depoziteze apoi pe preșul meu. „Ei bine, domnule navetist, am urlat ca o fiară, cu mine nu-ți merge, am să mă răzbun cumplit!” Toată ziua am zăcut în pat, cu febră.

Întâmplarea mă scosese din minți. Mi-era rău, mi se umflase ficatul cât o pernă. Cum s-a înserat m-am așezat la pândă în spatele ușii. Trebuia să-l prind și să mă conving. La orele douăzeci și două și zece am început să freamăt ca o pădure de conifere. Era ora la care navetistul se întorcea acasă. I-am auzit pașii de afară, din stradă. A intrat în lift, a urcat până la etajul șase, apoi a coborât pe scări până la patru. L-am văzut prin gaura cheii apropiindu-se de ușa mea. A ezitat o clipă, s-a uitat în dreapta și-n stânga, ca orice răufăcător de

rând, după care s-a repezit sălbatic, cu bocancii lui năclăiți cu cel mai autentic noroi rural, și s-a șters apăsat pe preșul meu. Pe preșul meu de lână! S-a șters o dată, de două ori, de trei ori, de patru…

Mi s-au înmuiat picioarele. M-am rezemat de zid. Nu mai aveam respirație, inima îmi sărea din piept. Apoi mi-am revenit și am meditat toată noaptea cum să mă răzbun pe ticălos.

În noaptea următoare l-am pândit cu doi martori onești și obiectivi (persoane din bloc, pensionari cu excelentă reputație) și un fotograf oficial de la cooperativa „Prestarea în imagini". Surprins asupra faptului, adică văzut și fotografiat, navetistul a luat-o la fugă pe scări, nu înainte însă de a primi în ceafă urletul meu de satisfacție: „La tribunal, nemernicule, la tribunal!" Chiar a doua zi dimineață, m-am prezentat la tribunal cu toate documentele și i-am expus judecătorului de serviciu cazul.

— Domnule, vreau să-l pedepsiți pe ticălos!

— Îmi pare foarte rău, mi-a spus judecătorul, dar pentru cazul dumneavoastră nu există articol. N-avem unde-l încadra. Vă înțeleg, ați fost lezat, dar n-avem unde-l încadra.

— Vreți să spuneți că nu există o lege care să-l pedepsească pe acest nemernic care se șterge pe preșul meu seară de seară? Nici măcar un articol? Nici măcar un paragraf?

Ei bine, nu aveau o astfel de lege, un astfel de articol.

Am consultat și un avocat. Într-adevăr, legile de azi prevăd absolut totul, dar pedepsirea unui imbecil care se șterge pe preșul altuia, nu. Orice răufăcător poate fi pedepsit, el nu!

— Ei bine, domnule, i-am spus judecătorului, am să-mi fac singur dreptate.

— Vă rog, mi-a răspuns el, politicos.

Chiar în ziua respectivă întorcându-mă acasă, am luat mai întâi liftul, am urcat la șase, m-am șters pe preșul navetistului (după ce mai înainte călcasem prin toate bălțoacele), apoi am coborât liniștit în garsoniera mea.

Bineînțeles, individul și-a dat seama că a fost pedepsit și a turbat de furie. Am simțit asta după sălbăticia cu care se ștergea pe preșul meu în seara următoare, de parc-ar fi vrut să-l sfâșie sau să-l sugrume. L-am privit, nu i-am zis nimic. A doua zi am călcat anume într-o bălțoacă de ulei de mașină și m-am șters sistematic și temeinic

pe preșul lui. Știam că asta o să-l scoată din minți, și așa s-a întâmplat. Tipul a venit cu un cuțit și mi-a tăiat preșul în două. Perfect. A doua zi am luat un satâr și i-am tăiat preșul în trei. Știam că asta o să-l scoată din minți, și așa a fost. M-a pândit pe scări și s-a luat după mine. Eu am fugit la etajul patru, apoi m-am oprit, brusc, și l-am întrebat: — Ce dorești brută?

— Nimic, a rânjit el. Doar să mă șterg pe preșul tău de lână pură până la sfârșitul vieții. Am acest hobby.

— Bine, i-am răspuns, șterge-te!

Și chiar atunci a coborât și s-a șters pe preșul meu, de față cu mine. Din clipa aceea, relațiile noastre au cunoscut un ritm îndrăcit.

El mi-a desfăcut preșul, fir cu fir, lăsându-mi în fața ușii un ghem de ațe.

Eu i l-am făcut pe al lui bucăți-bucăți și i l-am împrăștiat pe scară.

El mi-a spart parbrizul Fiat-ului.

Eu i-am decupat cu foarfecă un metru pătrat din Trabantul lui.

El mi-a dat cu o scândură în creștet.

Eu i-am aplicat un par în moalele capului.

El mi-a rupt o mână, eu i-am rupt un picior.

El mi-a scos un ochi, eu i-am scos un dinte.

El mi-a tăiat o ureche, eu i-am tăiat buza.

El mi-a scurtat nasul, eu i-am scurtat bărbia.

Duelul continuă. Să vedem cum o să se termine.

Important e că totul s-a săvârșit până acum în cea mai desăvârșită liniște, niciunul n-a zis nici măcar „au”.

Nimeni, absolut nimeni din bloc nu a intervenit. Vecinii ne privesc și tac. Niciunul dintre noi nu s-a adresat justiției. Nici măcar sectoristului. Din moment ce ne putem face singuri dreptate, n-are rost. N-are rost să deranjăm autoritățile. Dacă ele nu doresc să se amestece, să nu se amestece. Mai ales că obiectul urii noastre nici nu mai există. În sensul că nu mai ținem preșuri în fața ușii. Le ținem înăuntru. Adică ne ștergem pe picioare după ce intrăm, fiecare pe preșul lui. Sunt totuși foarte curios să văd cum se va termina povestea asta. Sunt curios.

Mâine îmi cumpăr o armă de vânătoare.

(La *iarbă albastră, 1973*)

Motiv plauzibil

Cum am ajuns la serviciu, Gică m-a apucat de mânecă și m-a tras pe un culoar mai ferit. Arăta ca un om aflat în cumpăna unor grele și insolubile probleme interioare.

— Sunt un om distrus. Vrei să mă ajuți?

— Bineînțeles, am răspuns eu, hotărât, aducându-mi aminte de vremurile când, într-un moment greu al existenței, Gică mi-a șoptit cât fac nouă ori șapte. Ce-ai pățit?

— Am lipsit trei zile de la serviciu. Nemotivat. Nu am certificat medical. Du-te tu și vorbește cu șeful. Mie mi-e frică.

— Și ce să-i spun?

— Nu știu. De aceea te-am ales pe tine, pentru că ești inteligent, ai fantezie. Spune-i că mi s-a întâmplat o chestie îngrozitoare.

— Ce anume? Dă-mi o idee, o pistă pe care să pornesc.

— Ți-am spus că nu am strop de fantezie. Zi-i că am fost plecat la înmormântarea unei mătuși în provincie și că m-a prins viscolul.

— În ultimele trei zile nici măcar n-a adiat.

— Atunci spune-i c-ai fost tu bolnav la spital și că eu te-am vegheat zi și noapte.

— Știe că n-am fost bolnav, m-a văzut în fiecare zi.

Gică intră în panică, se enervează.

— Atunci stoarce-ți mintea, găsește ceva, un motiv serios, plauzibil! N-ai nimic în cap?

— Ba da, zic eu. Din această clipă cred că ești salvat.

Am să-i spun o chestie de-o să rămână încremenit.

— Ce?

— Că te-au răpit niște extratereștri.

— Da?! Și unde m-au dus?

— În Cosmos, bineînțeles.

— De ce?

— Ca să facă experiențe pe tine. Să te pună în eprubete.

— Și cum am scăpat?

— Simplu: ai evadat.

Gică se gândește câteva clipe intens. Arată slăbit, e neras, ochii i s-au ascuns în orbite.

— Cred că ideea ta e bună. Du-te și spune-i-o. Roagă-l să mă ierte, să nu mă sancționeze.

Am plecat, dar Gică m-a ajuns din urmă peste câteva clipe.

— Știi ce m-am gândit? Că ar fi foarte bine dacă acei răpitori extratereștri m-ar fi jefuit și de bani. Chestia asta i-aș spune-o nevestei, care habar n-are că în acele zile și nopți, cât am dispărut, am jucat table și copeică și că am lichidat toată leafa.

— Dragă, zic, te privește, cu nevasta te descurci singur.

Am intrat la șef și i-am spus bazaconia pățită de Gică, fără să respir și fără să clipesc. Șeful se uita la mine cu o milă nesfârșită. N-am mai așteptat ironiile lui usturătoare, am ieșit repede în vârful picioarelor, profitând de telefonul scurt care tocmai sunase. După-amiază, m-am dus acasă la Gică pentru a sta de vorbă cu nevastă-sa, n-am putut să-l refuz. El mă aștepta la colțul străzii, fumând țigară după țigară.

— Cum a fost? m-a întrebat, nerăbdător, când m-am întors din casă.

— M-a crezut, i-am zis. A mai rămas să-i explici cum le-ai întors din Cosmos.

— Asta e un fleac. M-am întors cu o ocazie. Important e că a crezut restul.

Și Gică plecă fluierând, bine dispus, uitând să-mi spună „mersi”.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Oameni fără simțul umorului

Fiind, recent, la mare, mă duceam pe digul de la Olimp să pescuiesc. Nu prindeam mare lucru: câțiva guvizi și, din când în când, câte un stavrid. Un coleg, gras și astenic (ale cărui inițiale nu-mi îngădui să le dau), mă întreba în fiecare zi: — Cum ai reușit să-i prinzi?

— Simplu: am aruncat și i-am prins.

— Ești un om fericit. Am fost și eu pe dig și n-am prins nimic. Chestia asta mă scoate din minți. Învață-mă ce fel de ace să pun, cum să le leg, ce fel de momeală să procur.

Ajută-mă, sunt un om stresat, am venit aici ca să mă vindec.

— Ce fel de sculă ai? l-am întrebat.

— Ultimul răcnet: lansetă japoneză și cea mai bună mulinetă din lume, marca Shakespeare.

— Shakespeare?!

— Nu știai? Cel mai mare fabricant de mulinete englez poartă acest nume, dar se pare că nu are nicio legătură cu genialul dramaturg.

Am încercat respectivul instrument și m-am înfiorat de invidie. Mulinetă era teribilă. I-am legat două ace, i-am pus un plumb și l-am invitat a doua zi dimineață cu mine pe dig. I-am propus să arunce cât mai în larg deoarece e posibil să fi apărut calcanii. Ceea ce a și făcut.

Minutele și sferturile de oră treceau, dar niciun semn din partea peștilor.

— Ce se întâmplă? mă întreba colegul cel gras și astenic, nerăbdător.

— Fii calm, îi zic, o să prinzi.

— Ce?

— Nu știu, dar ceva o să prinzi.

În aceeași clipă lanseta lui a dat un semnal. Colegul (uitasem să vă spun că și el este umorist) a intrat în panică.

— Ce fac?

— Trage.

Trăgea, dar firul nu se mișca.

— Ce se întâmplă? mă întrebă el.

— Ori s-a agățat într-o piatră, ori este un pește foarte mare.

— Care e soluția?

— Intră în apă și vezi care e situația.

Colegul s-a aruncat în apă și, după ce a înotat cinci metri, s-a întors către mine și mi-a zis:

— Știi ce voiam să-ți spun? Eu înot foarte prost. Nu cred că o să pot ajunge până acolo.

— Atunci întoarce-te.

— Păi nu mai pot. Salvează-mă.

— Nu știu să înot.

— Cheamă Salvamarul.

— Unica barcă pe care o văd e la două sute de metri distanță. Până mă duc și până mă întorc, durează cel puțin douăzeci de minute. Mai reziști douăzeci de minute?

— Cel mult două. Dacă în două minute nu mă salvezi, mă înec.

— De ce te-ai aruncat în apă dacă știai că înoți atât de mizerabil?

— Tu m-ai îndemnat.

— De unde să știu eu dacă tu înoți bine sau prost?

— Am o soție și doi copii.

— Și eu la fel.

— Aruncă-te, totuși, în apă, lângă mine, fii solidar, dă-mi curaj.

— Ce rost are să murim amândoi? Dacă rămân eu în viață îți ajut familia.

Între timp, colegul meu intrase de mai multe ori la fund, înghițind apă cu repeziciune.

— Nu cred că mai rezist, îmi zise el.

— Atunci, zic eu, spune ultimele cuvinte, zi ce ai de transmis posterității.

— Spune-i îngrijitorului ediției din operele mele alese că schița „Adio și n-am cuvinte” nu este luată după Mark Twain. În momentul când am scris-o, încă nu-l citisem pe marele clasic. E o simplă coincidență. Nu vreau să planeze asupra operei mele vinovăția plagiatului.

— Altceva?

— M-am convins definitiv că m-ai îndemnat să sar în apă numai ca să scapi de mine. Știu de foarte mulți ani că mă invidiezi pentru că îți sunt net superior în materie de dialog și introspecție. Ești un ticălos. Vei recunoaște public că m-ai ucis cu premeditare?

— Bineînțeles că n-am să recunosc.

Între timp, m-au cuprins remușcările.

— Dragă, îi zic, agață-te de firul lansetei, iar eu am să încerc să te trag la mal.

Operațiunea a reușit perfect, într-un minut se afla pe dig.

— Din când în când, mi-a zis el, tu mai ai și idei bune.

M-ai salvat.

— Nu mi-am făcut decât datoria, am răspuns eu, cu destulă ironie.

— Acum să vedem, totuși, ce se află la capătul firului.

— Trage tare, l-am sfătuit. Dacă rezistă, bine. Dacă nu, nu.

Colegul a început să tragă firul din răsputeri.

— Mișcă. Cred că e ceva foarte mare.

Între timp, pe dig se adunaseră numeroși curioși. Unii presupuneau că ar putea fi vorba de un calcan, alții de o pisică de mare, alții de un pui de rechin.

N-a fost vorba nici de una, nici de alta. Acul se agățase de o bucată de fier vechi. Mai precis, o potcoavă de cal. Toți cei de față au râs de s-au prăpădit. Am râs și eu, fără să vreau. Amicul meu s-a dovedit a fi, însă, un om total lipsit de simțul umorului. Mi-a dat cu respectivul obiect în cap, făcându-mi un cucui cât un ou de găină.

Oare o fi vrut să mă omoare? Am să-l întreb. Dacă zice că da, anul viitor îi dau brânci de pe dig în apă. El o să strige: ajutor! Iar eu o să-i răspund:

— Ce spui? N-aud. Zi mai tare.

(Oameni fără simțul umorului, 1987)

Plagiatul

Recent, am publicat un roman (nu știu dacă l-ați citit) Intitulat „Știuca de aur”. Aria sa de investigație este largă, diversă (poate prea diversă, mi s-a reproșat), abordez acolo circa nouă teme majore și cincisprezece minore, am șase personaje principale și douăzeci și cinci secundare, plus descrieri de peisaje, obiceiuri folclorice și matrimoniale din diferite locuri ale țării *etc.* l-am pus titlul acesta pentru că personajul principal, mergând în Deltă și nefiind pescar, prinde întâmplător o știucă aurie, întâmplare care are în viața lui o semnificație anume.

La numai o lună de la publicarea cărții mă trezesc cu o citație prin care eram anunțat că am fost dat în judecată pentru plagiat de către un autor cu numele V.D.

Pâinișoară-Sascut. Citația era însoțită de actul de acuzare, acesta însumând 47 de pagini. Neavând aici spațiul necesar pentru a-l reproduce în întregime, am să fac un scurt rezumat al documentului respectiv, citând fragmentele importante.

În primele douăzeci de pagini, V.D. Pâinișoară Sascut informa organele de justiție că este autorul unei cărți fundamentale intitulată „Știuca ca regină a bălții”, consacrată exclusiv acestui pește de elită și că respectiva carte a fost împiedicată sistematic să fie tipărită de mine, în cârdășie cu mai mulți editori. Citez: „Pentru a vă face o idee despre moravurile care există în acest sector de activitate, vreau să vă spun că în ziua în care mi se respingea cartea la Editura «I.L. Caragiale» pe motiv că este nulă din punct de vedere artistic, agramată și stupidă, pe ușă a intrat autorul incriminat, cu manuscrisul romanului la subțioară, s-a îmbrățișat cu directorul, s-au pupat, după care au băut o cafea împreună, veseli nevoie mare. Dar mârșăvia lor n-a rămas aici. La toate editurile la care mergeam apoi, cartea mea era respinsă, inclusiv la cea Enciclopedică sau a Academiei. De ce? Simplu. Cei doi anunțau celelalte edituri, telefonic sau telegrafic; „vedeți că vine unul cu o carte așa și-așa, sabotați-l”. Moralitatea oribilă a autorului reiese, de altfel, în toată goliciunea ei mai ales dintr-un fragment foarte elocvent al romanului.

După ce prinde știuca de aur, personajul o duce acasă, la București, o face rasol, cu mujdei și maioneză, și cheamă mai mulți

prieteni la masă. Cine credeți că erau printre aceștia? Un editor și un critic literar. Adică unul care-i publică cartea și altul care i-o laudă. Și atunci noi, debutanții, unde să mai găsim un locșor? Nu mă refer numai la mine, care, fiind pensionat numai de doi ani și beneficiind de o sănătate excelentă, am posibilitatea să mai aștept, dar există persoane al căror debut nu mai poate fi amânat nici măcar cu o zi din pricina gripelor care bântuie trimestrial”.

În următoarele 27 de pagini ale actului de acuzare, V.D. Pâinișoară-Sascut venea cu numeroase argumente care să demonstreze plagiatul meu. El susținea cu nerușinare că i-am furat *întreaga* carte, deși opul lui avea 400 de pagini, în timp ce capitolul meu despre prinderea știucii se întindea doar pe cinci pagini. Dar ce plagiasem, de fapt? S-o luăm pe puncte:

Faptul că eu numeam știuca „stăpână a bălților”, iar el „regină a bălților”, ceea ce era același lucru, după opinia sa.

în modestul meu fragment erau descrise cele două modalități de a prinde o știucă: cu peștișor viu sau cu linguriță de metal, linguriță fiind, la rândul ei, tot de două feluri: rotativă sau „pișcot”. Acuzatorul susținea că aceste detalii le-am furat din opul lui, deși eu le aflasem de la un bătrân pescar dunărean.

Atât la mine, cât și la V.D. Pâinișoară-Sascut, se vorbea despre cele patru feluri în care poate fi mâncată o știucă: prăjită, rasol, umplută sau chifteluțe.

Mi se mai aduceau și alte acuze, dar mai importante erau cele expuse mai sus. În final, el cerea ca instanța judecătorească să mă oblige să-mi cer public scuze pentru fapta mea ignobilă sau să-i cedez toate drepturile de autor pe care le încasasem de pe urma respectivei cărți. Aveam de ales.

M-am dus la tribunal, unde am stat de vorbă cu președintele, o persoană amabilă și cumsecade, care m-a înțeles întru totul, dar care mi-a mărturisit că nu mă poate ajuta cu nimic, singura soluție fiind să-mi angajez un avocat. Cunoșteam unul, tânăr, capabil și iubitor de literatură. I-am telefonat. Acesta știa cazul. (îl știa, de altfel, tot Bucureștiul).

— Nu aveți nicio șansă, mi-a zis el, cu tristețe. Acest Pâinișoară-Sascut și-a angajat cel mai mare avocat din țară, un tip strălucit și imbatabil. Va câștiga în mod sigur.

— Bine, dar e stupid! am strigat eu.

— Păi tocmai de-aia. Acest maestru e specialist în procese stupide. N-aveți nicio șansă să scăpați. Cereți-i scuze lui Pâinișoară-Sascut.

— Asta nu! Orice, dar asta nu!

Am ajuns acasă extrem de tulburat. Această întâmplare întrecea, prin absurdul ei, orice închipuire. Eu, plagiator al lui V.D. Pâinișoară-Sascut, un veleitar idiot, probabil schizofrenic, obligat să mă apăr la tribunal, umilindu-mă pentru toată viața, precum Caragiale în fața lui Caion! Cum e posibil așa ceva? Cum e posibil? Din cauza indignării, am plâns în brațele soției. Aceasta m-a liniștit cum numai ea știe s-o facă, după care am stat toată noaptea de vorbă, întorcând lucrurile pe toate fețele, cu calm și luciditate. N-are rost să vă povestesc aici ce-am discutat, care au fost argumentele mele și, mai ales, ale ei.

N-au nicio importanță. În încheiere, vă rog să-mi îngăduiți să folosesc acest prilej pentru a face următoarea declarație: „Stimate și prețuite V.D. Pâinișoară-Sascut! Iartă-mă! N-am să mai fac!”

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Reabilitare

Eram pe stradă, când mi-am adus aminte că am de dat un telefon urgent. Privesc în dreapta și-n stânga, văd o cabină telefonică, caut o fisă prin buzunare, o introduc în aparat și încep să formez numărul. Cineva mă bate pe umăr. E un tip mărunțel, slab, cu privirea pătrunzătoare, agitat, presat de timp și de griji.

— Dom-le, nu te supăra, poți să-mi faci un serviciu?

Închid, pierd fisa și-i zic respectivului, care avea pe cap o pălăriuță mică, verde, vânătorească.

— Da, cu plăcere. Ce serviciu doriți să vă fac?

— Formezi numărul acesta de telefon. Uite fisa.

— Și? Pe urmă?

— Zici: „vă rog cu Dorina4.

— Dar cine răspunde?

— Răspunde mama ei.

— Și dacă nu mi-o dă pe Dorina?

— Insiști să ți-o dea. Pe urmă vedem ce facem.

— Ți-o dau dumitale.

Formez numărul. Telefonul sună de două ori. Îmi răspunde o voce de femeie.

— Bună ziua, zic eu, calm. Vă rog cu Dorina.

— Cine o caută?

— Păi… un coleg.

— Care coleg…

— Un coleg…

Tipul mă privește intens, plin de speranță.

— Perfect, îmi șoptește el, perfect.

— Nu e perfect, îi șoptesc eu. Mi-a zis că e chiar ea la telefon. Ce fac?

— Nu știu, răspunde slăbănogul cu pălăria vânătorească, frângându-și mâinile. Nu știu…

Mi se rupe sufletul de el. Trebuie să-l ajut, că nu pot să-l las într-o situație atât de nenorocită.

— Alo! Duduie Dorina? Un moment, vă rog. Cine sunt? Un moment? Cine sunt, dom'le, zi-mi cine sunt? urlu către individ.

— Păi pe mine mă întrebi? îmi răspunde el, candid.

— Alo, strig în aparat, cuprins de panică. Ne chité sil vu ple! Am moment! Momentușca!

— Ce faci, domnule, în ce limbă vorbești?

— Nu știu. Vorbesc ca să vorbesc.

— Păi dacă vorbești, vorbește.

— Asta și fac.

— Alo! Duduia Dorina! Puteți să mai așteptați un moment? Per favore… Molto grație… Momento. Ce facem, dom'le?

— Dom-le, fii calm, nu te enerva. Dacă vrei să-i vorbești într-o limbă străină, vorbește-i.

— Ce să-i vorbesc?

— Păi, zi-i așa: „dragă…" Adică nu? Nu poți să o iei cu dragă. Zi-i așa: „Stimată Dorina, ce mai face Dorel?"

— Dorel cine e?

— Eu. Ea o să zică: „De unde să știu eu ce face Dorel dacă e dispărut de ieri de-acasă?" „Păi da, o să zici dumneata, asta știu, pentru că a fost tot timpul cu mine, am avut chestiuni importante și oficiale, afaceri, contracte etc."

— Și toate astea să i le spun într-o limbă străină?

— Păi da. I-ar face o altă impresie.

— Alo! Signora Dorina! Io sono… Je sui… un amigo… un bradăr… adică un frate dell'Dorelo… Ui, ui… Fratello, și… Alo! Alo! Mi-a închis.

— Nu se poate. Nu-i stă ei în caracter.

— Mai înainte de asta, însă mi-a zis ceva despre dumneata.

— Ce?

— Ceva ce nu se poate reproduce. Ceva ce nici hârtia nu ar suporta. Darmite urechea.

— Adevărul e că și dumneata te-ai comportat lamentabil.

— Eu?

— Da, dumneata. Te-ai bâlbâit tot timpul, nu știi să legi două cuvinte. Ca să nu mai vorbesc că ești la pământ cu limbile străine.

Am simțit cum mi se urcă sângele în cap.

— Ascultă, zic, indignat.

— Am ascultat, îmi zice tipul cu pălărie vânătorească, privindu-mă cu o silă evidentă. Am ascultat și m-am lămurit. N-ai pic de curaj, te

comporți ca o cârpă în fața femeilor, n-ai pic de aplomb, de farmec, n-ai imaginație.

Pic de imaginație n-ai! Parcă n-ai fi bărbat… Auzi, hai undeva să luăm o ciorbă de burtă, ca să ne dregem. Între timp, te mai gândești și-i dai din nou un telefon. Poate te reabilitezi în ochii mei. Hai!

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Omul care vine din Buzău

Scriitorul e la masa de lucru. Intră Vărul — 60 de ani, mic și slab. După el, timid, Fiul — 35 de ani, cât mai înalt și zdravăn cu putință, purtând o gâscă la subțioară.

VĂRUL: Dacă nu vă supărați, aici trăiește și locuiește cunoscutul scriitor I.B?

SCRIITORUL: Dar cine sunteți dumneavoastră?

VĂRUL: Cum, mă, Onele, nu mă mai cunoști? (îl pupă pe amândoi obrajii) Eu sunt Mielu, mă! Mielu…vărul tău… (Scriitorul nu-l recunoaște) Mama mea și mătușa ta erau ca și surori… (Se așază fără să mai aștepte invitație) Ce mai faci tu, mă, cum o mai duci, ce mai creezi, cu ce ne mai delectezi, cu ce ne mai…Mai ții minte când mergeam noi amândoi cu oile pe deal… cu mieii… cu iezii… Măi, ce de amintiri, îmi dau și lacrimile. Măi Onele, ca să nu te rețin, că poate te afli în focul creației, că știm și noi ce e o creație și cum trebuie ea respectată, îți spun de ce te-am deranjat așa de matinal și de dimineață, uite, ia gâscă asta, poți s-o faci pe varză, poți s-o ții și de prăsilă, că e blândă și domestică, mai ceva ca un copil, poți să dormi cu ea în pat. Mă Onele, tu-l cunoști pe Gică al meu? Gică, ăla micu', brunet, care ți-a recitat ție o poezie acum zece ani, când ai fost pe la noi prin sat și l-ai mângâiat pe creștet… (Arată spre Fiul, care e cât un munte) Uite, ăsta e. A crescut, s-a dezvoltat, am vrut să-l dăm mai departe, n-a reușit, era cam bolnăvicios, cum deschidea cartea, îl durea creierul mic. Și atunci ce să facem cu el? L-am angajat magazioner la o magazie din comună. Mă Onele, ce crezi că pățește, mă, alaltăieri? Ce crezi?

SCRIITORUL: Ce?

VĂRUL: I-a luat foc magazia!

SCRIITORUL: Cum?

VĂRUL: N-o să-ți vină să crezi: a uitat o țigară aprinsă înăuntru. Dar știi care e culmea? Că exact în ziua aia se luase de fumat, săracul!

SCRIITORUL: Nu cumva a avut ceva lipsuri în gestiune?

VĂRUL: O fi avut, dracu' știe, că pe urmă de unde să ne dăm seama, n-a rămas decât scrum, era noapte, pompierii erau voluntari, dormeau… Pe partea locală, lucrurile sunt aranjate, avem martori, avem recomandări. Problema e să vorbești tu la ADAS să plătească paguba, că de-aia e ADAS.

SCRIITORUL: Cât e paguba?

VĂRUL: Nu e mare: vreun milion. Să plătească ADAS-ul și pe urmă să-i oprească din leafă, două, trei sute pe lună… Am făcut noi socoteala, în anul 2197 e achitat. Ce zici, vorbești tu unde trebuie?

SCRIITORUL: Ce să vorbesc?

VĂRUL: Să spună că magazia a fost trăsnită de trăsnet.

SCRIITORUL: Păi a fost furtună în noaptea respectivă?

VĂRUL: Era senin ca sticla, da' ce contează, n-ai tu relații?

SCRIITORUL: Ce relații?

VĂRUL: Adică să vorbești cu Topor să schimbe buletinul meteo din ziua aia, să bage ploaie în loc de senin…

Zi-i că n-o fi degeaba, îl omenim. Să zică c-a greșit, n-o fi nici prima, nici ultima oară, e om și el… Sau n-ai vreun doctor de nervi?

SCRIITORUL: De ce?

VĂRUL: Cum de ce? Să-l declare iresponsabil p-ăsta mic.

Să-i dea certificat de astenie. Că tot e el cam zănatec. Odată, când a venit băut, a zis că vrea să taie niște butuci și-a despicat butelia de aragaz în două. Ce zici? Poți să faci ceva pentru el, să-l salvezi? Gândește-te.

SCRIITORUL: Păi asta fac. Mă gândesc!

VĂRUL: Și n-ai nicio idee?

SCRIITORUL: N-am.

VĂRUL: Ce dracu', mă, dacă nici vouă, scriitorilor, nu vă merge mintea, care din asta trăiți, atunci… Hai că tot eu te scot din încurcătură… Am o idee de milioane, poți s-o bagi și-n *Președul.* Știi ce faci? îl înfiezi.

SCRIITORUL: Pe cine?

VĂRUL: Pe el. (Către Fiul) Zi săru' mâna!

FIUL (către Scriitor): Săru' mâna, tată!

VĂRUL: Hai, mă, că asta e soluția, îl înfiezi și pe urmă vii la ăia la tribunal și le zici: „Dom-le, ăsta e fii-miu.

Nu vă legați de el, că nu știu ce vă fac!" Adică faci scandal. Pe urmă, după ce trecem de belea, îl desfiezi. Ce zici?

SCRIITORUL: Păi ce vârstă are el?

VĂRUL: Cine? Fii-miu? Treizeci și cinci.

SCRIITORUL: Păi și eu am tot treizeci și cinci.

VĂRUL: Și ce-i cu asta?

SCRIITORUL: Păi unde s-a mai pomenit ca fiul să aibă aceeași vârstă cu tatăl?

VĂRUL: Acum te legi și tu de-un fleac. Dar la voi în literatură cum e posibile toate? Cum de vine de cântă una care e cheală, iar fiul care e viu vorbește cu tac'su care e mort? Adică eu nu citesc presa și nu mă uit la televizor?! Zi mai bine că n-ai bunăvoință și că nu vrei să mă servești!

SCRIITORUL: Eu vreau, dar…

VĂRUL: Lasă, că vă știu eu pe-ăștia care-ați plecat de unde-ați plecat și v-ați uitat pășunea pe care-ați păscut mieii, oile și caprele! V-ați uitat mamele, tații, cumnații și frații și… (Către Fiul) Hai, mă, că mai avem noi și alte relații, n-o fi el singurul văr din Buzău care-a ajuns în București. (Către Fiul, în șoaptă) Ia și gâscă! (Cei doi ies, indignați. Scriitorul rămâne semiîngândurat).

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Dragoste bolnavă

Neluțu și Neluța se iubeau îngrozitor — termenul îngrozitor pare nepotrivit, dar ăsta era cuvântul lor preferat. Mă iubești? îl întreba ea din cinci în cinci minute, iar el răspundea, ridicând ochii spre cer: Îngrozitor. Și, când spunea asta, Neluțu îi lua mâna și i-o punea pe fruntea lui, ca să se convingă: avea febră. Adică el, când simțea c-o iubește, din cauză că era un sensibil ce nu s-a pomenit, își dădea organismul peste cap, inima o lua razna, ficatul intra în comă, stomacul făcea crampe.

Dar ea? Și ea era de o sensibilitate atroce, când nu era Neluțu în apropiere, existența ei devenea o Sahară, îi scădea pulsul, îi scădea tensiunea, nu mai avea echilibru, nu mai avea aer, pentru că el era aerul ei.

S-au îndrăgostit la prima vedere (era într-o iarnă, la coadă la bilete, la Adamo), după un sfert de oră, când au ajuns la ghișeu, au ajuns și la jurământ: jură că vei fi a mea toată viața, jur, dar pe ce?

Aici au intrat în criză. Uite, dacă vrei, să-mi pice o mână, să-mi pice părul, să mă calce troleibuzul. Nu, a zis ea, jură pe ce ai mai scump. Și ce avea mai scump în clipa respectivă decât pe ea? Jur să n-am parte de tine! Perfect!

De-atunci, în fiecare zi, aveau o oră de jurăminte: jura el, jura ea, la un moment dat nu mai aveau pe ce să jure, jurau pe oamenii și mașinile de pe stradă, pe norocul vecinilor, pe echipa Rapid, pe Univers și pe globul pământesc, pentru ca, într-o noapte, când ea se încăpățâna să nu creadă în jurămintele lui, adică să susțină că el nu o mai iubește cum o iubea în prima zi, Neluțu a făcut gestul suprem, adică a ieșit în stradă și a început să umble desculț prin zăpadă. Ea îl privea de sus, de la fereastră, el umbla încolo și-ncoace prin zăpadă și, din când în când, ridica privirea spre ea și o întrebă: acum mă crezi? Te cred, a răspuns ea, după ce labele picioarelor îndrăgostitului se învinețiseră, vino sus. După care, el a zăcut o săptămână cu 41 de grade, zicându-i, într-un delir fericit: vezi, febra asta am făcut-o în cinstea ta.

Asta s-a întâmplat la două săptămâni de la cunoștință, pentru că, după alte două săptămâni, s-au căsătorit, iar în ziua căsătoriei a avut loc un alt tam-tam. El n-a vrut să intre la ofițerul stării civile pentru că ea nu-i spunea convingător că-l iubește. La întrebarea lui fermă se bâlbâia. Cât mă iubești? întreba el, insistent. Un kilometru, doi, trei, cât? Zi exact. Ea s-a gândit ce s-a gândit, s-a concentrat cât a putut și i-a răspuns categoric: te iubesc până la sfârșitul lumii. După care s-au căsătorit oficial.

Dar în seara nunții a început o nouă etapă în dragostea lor bolnavă: gelozia. În timpul mesei, cineva, un invitat oarecare, un tânăr simpatic și inofensiv, a spus o vorbă de spirit, lumea a râs, și a râs și ea, aruncându-i o privire luminoasă. Peste cinci minute, el a întrebat-o: cea fost cu râsul acela al tău la gluma lui și cu privirea

aceea luminoasă care i-ai aruncat-o? Ce-ai zice dacă aș face și eu la fel, adică să zâmbesc și eu în chip luminos unei alte femei? Și, într-adevăr, Neluțu i-a zâmbit imediat și i-a făcut cu ochiul unei femei, care și-așa atrăgea atenția tuturor prin felul în care era îmbrăcată, pieptănată, parfumată și se uita insidios în ochii bărbaților. Neluța a înregistrat gestul și a leșinat pe loc, iar după ce-a fost adusă în simțiri, cu două perechi de palme, s-a repezit spre flaconul de barbiturice și a înghițit douăzeci de buline ca pe bomboane. Repede Salvarea și hai cu nunta la spital. Neluțu, mai faci tu vreodată chestii de-astea? l-a întrebat ea când s-a refăcut, văzându-l cum plânge de remușcare. Nu, a zis el, în viața mea nu mai fac.

Dar gelozia e o boală păcătoasă, care nu se vindecă decât odată cu dragostea, bine spune proverbul: „Cine iubește, gelozește”. În decursul anilor am văzut cu ochii mei o sumedenie de exemple care mai de care, am văzut bărbați îmbătându-se criță din gelozie sau, din tot același motiv, mâncând farfurii, pahare și mese prin localuri, am văzut femei slăbind cu douăzeci de kilograme din pricină că bărbații li se încurcaseră cu colege de birou *etc.* Dar să ne oprim la cazul nostru, adică la Neluțu și Neluța, căci, trecând anii, sentimentele lor au evoluat, luând înfățișări complexe. Iată, de pildă, vine el într-o zi de la serviciu cu o oră mai târziu, zice ceva de o ședință, ea insistă, adică ce fel de ședință e asta sâmbătă după-amiază, că nici la ONU nu se ține așa ceva? Din vorbă-n vorbă, vede un fir blond pe umărul drept al hainei lui, miroase umărul respectiv și zice: pe acest umăr a stat un cap de femeie, căci pe umărul drept pun capul toate femeile, nu mințîi, că nu-ți fac nimic, sunt calmă. Și, ca să-i dovedească, pe loc, calmul ei, făcu țăndări o oglindă și sfâșie o perdea. Pe cine înșeli tu, pe mine, care ți-am fost mai credincioasă decât un animal domestic, care n-am trăit decât pentru tine și n-am respirat decât aerul tău? Și, buf, s-a dus naibii și vaza de cristal. El după ea, în genunchi, se jură că nu-i adevărat, să-i pice un picior, să-i cadă un bloc în cap, poate să fi fost o colegă de la ședință, poate în tramvai.

Care tramvai, tramvaiul 29, nu există așa ceva în București, și chiar dacă există, ce căutai tu în tramvai, tu care ai autobuz direct de la serviciu până acasă? Păi să vezi, că ședința a fost în altă parte

etc. Leșinuri, urlete, țipete, vin vecinii să-i despartă, nu, că ea se aruncă de la mezanin drept în cap. Ah, de ce nu stăm noi la șase, că te-aș învăța eu minte, m-aș omorî pe loc, așa-ți convine, să mă vezi schiloadă…

Altă dată face el, Neluțu, o criză. Vine de la serviciu, n-o găsește, umblă prin locuință ca o fiară, își pune o mie de întrebări, se dă cu capul de pereți, ca peste o oră să apară și ea, îmbujorată. Unde-ai fost, la o mătușă, mătușa Clara, parcă spuneai c-a murit de icter, asta e alta: dar de ce ești așa de emoționată și îmbujorată, păi dacă e răcoare afară, care răcoare, eu am transpirat pe stradă, spune adevărul, cu cine te-ai întâlnit și cu cine te-ai emoționat, cum ai putut tu să-mi faci una ca asta mie, care ți-am dovedit că sunt mai credincios ca un miel?

Asta e numai începutul, pentru că pe urmă se enervează și ea, se enervează și el, se amenință cu despărțirea.

— Bine, zice Neluțu, sfâșiindu-și cu un singur gest cămașa, dacă e vorba de despărțire și de lichidat căminul conjugal, stai că ți-l lichidez eu. Pune mâna pe topor și se apucă de treabă: taie masa în două, taie dulapul în două, taie patul, noptierele, după care pofta de lucru îi crește și se decide să taie și apartamentul în două, se adună vecinii: Ce faci, dom'le, ne dărâmi blocul? Da, zice el, că dacă Neluța nu mai e ce era, eu nu mai am nimic sfânt în mine, îmi tai și viața în două.

Și iată-i pe Neluțu și Neluța, care-și declaraseră iubire până la sfârșitul lumii, ajunși la divorț, faza întâi.

Judecătorul îi întreabă dacă se iubesc, ei zic că da, atunci de ce să divorțați? Ea începe să plângă, el începe să plângă, se îmbrățișează, se împacă și pleacă ținându-se de mână, el jurându-i dragoste, ea credință veșnică. Dar de abia ajung acasă, că el o și întreabă, vânăt la față.

— Simpatic om, judecătorul. Tânăr, brunet, cum ai intrat în sală, i-ai și zâmbit. De ce i-ai zâmbit?

Și povestea începe din nou: oh, of, buf, pleosc *etc.*

(La *iarbă albastră, 1973*)

Refacerea vieții

Gigei avea un chioșc de covrigi și răcoritoare, iar Getuța era croitoreasă. În plus, sau și căsătorit, nenorocirii. El tânăr și cu părul

ondulat, bine hrănit cu briantină, ea tânără, blondă naturală și îmbrăcată toată în nailon și tetra, s-au cunoscut la mare, pe vremea unui minunat apus de soare, în fața Cazinoului din Constanța.

Ea se făcea că se uită la apus, el se prefăcea că admiră amurgul, dar, de fapt, privirile lor se lipiseră; săru-mâna, bonjur și, în cinci minute, își consumaseră deja un sfert din biografie. Singurei la mare, liberi ca niște pescăruși, s-au lansat direct în local, pune-te pe șprițuri, fripturi, mici și confesiuni. Ea zicea că n-are obligații față de nimeni, a fost ceva mai demult, dar ceva trecător, ceva de care nu vrea să-și aducă aminte, cu un tip în care a crezut ca o nebună și pe care l-a iubit ca o fiară, dar care s-a dovedit un ordinar, el zice că e, de asemenea, liber, că a avut, e drept, o încurcătură cu una care s-a dovedit fără caracter, o infectă care l-a turnat la organe că face covrigi cu susan din material plastic și organele l-au trimis la prelucratul stufului pe vreo doi anișori, după care, întorcându-se, i-a zis: du-te, să nu te mai văd în ochi, că fac dalac. Și fiindcă tocmai începuse programul orchestrei, el o luă la dans și o făcu un tangou direct pe uvertură, răstimp în care îi zise: dragă, ce mai încolo și-ncoace, văz că ne potrivim, hai să ne refacem viața. Hai, a zis ea, că nu mai pot să stau nici eu așa, la infinit. S-au dus la masă, au mai cerut o baterie și au început să discute situația în detaliul ei. Tu ai divorțul? Dar tu? Nu-l aveau. La coniacul de final deja nu mai existau secrete între ei, ea i-a mărturisit despre o aluniță de pe pulpa dreaptă (maică-sa, când fusese însărcinată cu ea, poftise la o măslină) și de un copil mărișor de vreo zece ani jumătate, făcut cu ordinarul pe la cinșpe anișori, când abia își terminase studiile elementare și era o nevinovată, un băiețel reușit foc și scăpărător la minte ca un chibrit, n-are probleme cu tabla înmulțirii, copil pe care-l crește ea, că posibilități are, știe să tragă la mașina de cusut și să brodeze, de face coadă tot cartierul la ea. Nu s-a lăsat nici el mai prejos și a recunoscut că are doi copilași blonzi blonzi, pe care-i crește ea, infecta, și pentru care el îi plătește pensie alimentară lunar, plus că nu e trimestru să nu le ducă ceva bomboane și biscuiți. Păi, dragă, zise ea, de ce să-i plătești lu' aia pensie, dacă zici că n-are caracter, mai bine iei unul din copii și-l ținem noi, că unde crește unul, crește și doi.

De la local, direct la ciorbița de burtă și de-acolo la gară, că li se cam terminaseră bănuții. La București, Getuța declară că ei îi place lucrul clar și limpede, să lămurească situația chiar în ziua respectivă, să n-o mai lungească, hai la infecta acasă să luăm copilul și să te muți la mine, că am apartamentul meu cu dependințe și nu mi-e rușine cu ce câștig. Se duc ei acasă la ea (nevasta dintâi, care era la serviciu, fiind bufetieră la „Ciocârlia), dau buzna înăuntru, înșfacă un copil (care s-a nimerit și care era mai îmbrăcat în momentul respectiv) și-i lasă vorbă maică-sii prin celălalt că să-și mai pună pofta în cui după pensie alimentară, la muncă! Când să iasă în stradă dau ochi în ochi cu ea, care venise inopinat acasă, anunțată de o vecină; trăsnete și fulgere — ordinarule, ordinaro, lasă copilul că te mușc, trag de băiat unul într-o parte, altul în alta, să-l rupă în două, până la urmă, Getuța, croitoreasa, o înmoaie pe dezlănțuita mamă cu o lovitură la carotidă, o lasă lată pe trotuar, lumea strigă ca la foc – și s-au dus. Copilul țipa pe drum ca din gură de șarpe, taci, că eu te-am făcut, eu te omor și-ți dau fondante dacă i zici și dânsei mamă. Tărășenie mare, miliție, tribunal, descurcă-i dacă poți! Că Gigei se despărțise de ea de câțiva ani, în fapt, dar nu băgase divorț (bagă tu, ba bagă tu), iar între timp începuse și ea, nevastă-sa, să-și refacă viața cu un vecin, slariat la ADAS, persoană serioasă, care-și lăsase și el nevasta pe motiv că era cam bolnăvicioasă și melancolică. În cele din urmă, intervine o mătușă energică din partea adasistului (de meserie organizatoare de cunoștințe, logodne, nunți și înmormântări), mijlocește ea o întâlnire în patru la bufetul „Tic-Tac”, adică între Gigei, Getuța, adasistul și ea. La început, schimburi de înjurături de mamă și amenințări fățișe (lasă că spun eu chestia cu siropul și păhărelul cu fund dublu, lasă că te tom și eu cu chestia cu chifteluțele de cartofi vopsiți cu came), el că nu dau copilul, că vreau să-i acord o educație solidă și de ce să-ți plătesc eu ție pensie alimentară, ca să pui pe tine tot felul de boarfe, ca o pațachină, ea că nu las nici moartă copilul, să știu că mă judec până-n pânzele albe, intervine Getuța, intervine și adasistul, cum că hai, dom’le, împăcați-vă, să ne refacem cu toții viața și, după trei rânduri de șprițuri, ajung la un acord: îți las copilul, da’ plătești divorțul și-mi dai un purcel de sărbători, vezi să nu fie prea gras, că-l vreau pentru came, untură n-am voie să consum.

Între timp, zburând vremea, Getuța făcu și ea un copil cu Gigei, ceea ce se întâmplă și de partea cealaltă, iar la botez se invitară reciproc, și mai discutară din nou chestia divorțului, că Gigei nu se grăbise cu taxa.

Tot între timp, Getuța se dovedea o harnică croitoreasă la domiciliu și o mamă energică și dreaptă: copilul provenit de la „ailaltă" era omis sistematic de la spălat, mâncat și culcat, băiatul fugea aproape zilnic la mama lui bună, dar mama lui bună îl trimitea înapoi la tat-su, că ea avea acum unul mic în brațe făcut cu adasistul, dacă tat-tu te-a vrut, el să te crească. Văzând situația confuză din jur, băiatul dăduse naibii școala și luase altă pasiune mai utilă: învăța mărcile de mașini siträine și colecționa pachete goale de țigări americane.

Acasă se făcuse rău, se înhăitase cu celălalt, fratele vitreg mai mare, începuse să-l strice și pe el, iar Getuța zicea că nu mai poate, o să-și ia lumea în cap. Nu era zi să nu-l scoale pe Gigei cu urlete de genul acesta: dragă, vino repede că copilul tău s-a unit cu al meu și-l bat pe-al nostru! Gigei sărea și-i lua la bătaie cu cureaua de la pantaloni și de aici alt scandal monstru, că de ce dai în al meu mai tare și-n al tău mai moale? Atunci s-au înțeles în felul următor: pe-al meu îl bat eu, pe-al tău îl bați tu și pe-al nostru îl batem împreună, ca să n-avem discuții.

Într-o zi, din întâmplare, Gigei se întâlnește pe stradă cu „fosta", iau o bere și niște mici împreună și încep să zică de una, de alta: că Getuța e nervoasă și rea, ține toți banii ascunși la ea și-și ajută numai neamurile ei, că adasistul nu aduce banii în casă, are patima curselor de cai, plus că sforăie de nu poți închide un ochi, ce mai încolo și-ncoace, hai să ne refacem iar viața împreună.

Gigei se duce acasă, își fură lucrurile și cecul, vine la prima nevastă, schimbă yala și-i pune valiza adasistului la ușă, Getuța constată evadarea mârșavă, vine, urlă ca o fiară, le lasă copilul la ușă, amenință cu proces și pensie alimentară, adasistul urlă și el ca din gură de șarpe, că dacă nu-i dă și televizorul sparge ferestrele și așa mai departe…

(Pompierul și opera, 1976)

Fotbalul e un joc de bărbați

Vestea că pe Lumea Cealaltă va avea, în sfârșit, loc meciul de fotbal Paradis-Infern, a scos pur și simplu din minți pe toți gazetarii sportivi de pe Pământ. Erau, slavă Domnului, și aici destule evenimente după care le lăsa gura apă (Numesc doar campionatul mondial de fotbal al fecioarelor blonde din Australia, campionatul european de fotbal pentru ambliopi, campionatul american de fotbal pentru nevăzători și campionatul de fotbal pentru piticii din Patagonia), dar altceva era să fii de față la un meci în care se întâlneau reprezentanții cu crampoane ai celor două mari puteri ale Universului.

Dificultatea începea în clipa efectuării formalităților.

Hai să zic că nu era moarte de om să completezi niște formulare și să faci niște vaccinuri, dar exista o cerință care pe foarte mulți i-a făcut să dea înapoi. În momentul în care trebuia să treci granița, individul aflat la ultima barieră, Marele Vameș, avea obligația să-ți dea una în cap cu un ciomag, altfel nu puteai ajunge pe Lumea Cealaltă.

Ca să nu lungesc vorba, singurul care s-a dovedit capabil să depășească aceste încercări am fost eu. Ce-am avut și ce-am pierdut, mi-am zis, fie ce-o fi, mă duc, nu scap ocazia asta nici în ruptul capului. Iată-mă, deci, față în față cu Marele Vameș, care, în câteva clipe, ceac-pac, mi-a eliberat sufletul de trup și m-a lăsat să trec Dincolo.

Călătorie normală și oarecum agreabilă, mai ales că la o cotitură m-am cuplat cu un grup de suflete simpatice și vesele, provenite de la o nuntă sfârșită cu tam-tam. De unde vii, unde mergi, ba una, ba alta, vai ce noroc pe mata, frumoasă meserie ai, bată-te să te bată, să ne trimiți o vedere.

În sfârșit, am ajuns. Nu-mi cereți să vă fac o descriere a ținuturilor de pe Lumea Cealaltă, pentru că reporterul sportiv numai de culoarea locală și de alte fleacuri nu are timp să se ocupe în astfel de ocazii. Imediat cum am ajuns acolo am bătut la poarta Infernului, interesat să aflu primele amănunte despre reprezentativa dracilor, în legătură cu care circulau niște anecdote date naibii.

Dracul de serviciu aflat la poartă s-a arătat oarecum surprins că un ziarist sportiv cere să intre de bunăvoie în Iad, deoarece ceilalți

colegi ai mei care se aflau înăuntru erau obligați să-și facă foc cu propriile lor articole sub cazanele în care fierbeau fără apă. I-am spus că sunt în misiune și m-a condus în marea sală a cazanelor, la Satana. Acesta stătea într-un fotoliu de sârmă ghimpată și supraveghea mersul focurilor și al aprovizionării cu smoală. Situația nu era prea strălucită, părea nervos, dar m-a primit totuși cu bunăvoință, de unde am dedus că setea de publicitate e tot o treabă drăcească.

— Maestre, am spus, am venit să mă interesez despre pregătirile echipei dumneavoastră pentru meciul cu Paradisul. Aș vrea să stau de vorbă cu antrenorul. Satana a făcut un semn către dracii care îi umpleau pipa cu hașiș să se îndepărteze și mi-a spus, pufăind: — Dragul meu, antrenorul echipei sunt chiar eu. O să ți se pară poate bizar, dar decât să las treaba asta pe mâna unuia care să mă enerveze — că sunt foarte nervos, fii atent — am luat-o în mâinile mele bătrâne și păroase. Dacă te interesează un interviu în exclusivitate, dă-i drumul, că-mi place.

— Maestre, cititorii mei ar fi interesați, în primul rând, să afle ce criterii au stat la baza selecționării jucătorilor. V-ați ghidat după calitățile lor fizice sau tehnice?

— Dragul meu, află că niciuna, nici alta. Baza a fost calitatea morală. Fotbalul e un joc nobil, el trebuie să dea prilejul unei înălțări sufletești, nu-i așa?

— Păi sigur!

— Ei bine, în echipa mea a intrat elementele cu trecut verificat, păcătoșii cei mai de încredere: soți care și-au ucis soțiile în chip bestial, copii care și-au otrăvit părinții, nepoți ce și-au strangulat bunicii paralitici și doi sinucigași din dragoste la prima vedere. Imediat după selecționare, i-am scos de la cazane și i-am trimis în cantonament. Chiar acum am un antrenament cu ei, așa că ești invitatul meu.

Am plecat cu Satana spre cantonamentul reprezentativei Infernului, eu mergând pe picioare, el fiind purtat pe cozile a zece draci, împletite în formă de hamac. Cantonamentul fotbaliștilor satanici — poate o să vă mire, poate n-o să vă mire — era un bar de noapte, unde o orchestră numeroasă bătea infernal din tobe și urla din tromboane, iar dracii beau alcool din sticle și butoaie, dansau cu

drăcoaicele, sau jucau pocher pe ochi. Adică de ce pe ochi și nu pe bani — am întrebat eu, și mi s-a răspuns: păi banul nu e ochiul dracului?

Satana s-a declarat mulțumit de felul cum se desfășura programul cantonamentului, s-a interesat dacă nu cumva a ațipit cineva în timpul nopții, ca să-l ia în șuturi, i s-a spus că nu, după care le-a ținut fotbaliștilor următorul spici: — Dragile mele lepădături și secături. Să vă ia mama mea dacă n-o să învingeți. La mine, în Iad, să nu vă mai întoarceți, în Rai să rămâneți, că am boală să-l oftic pe babacu' (e vorba de Dumnezeu — nota mea), cu busuiocarii lui cu tot. Mă, că dacă nu bateți, vă scot la spălat veceuri un catralion de ani, cârpe de bucătărie vă fac și fitile de lampă! Acum mergem la antrenament, după care mă stabilesc asupra formației. Marș!

Dracii au luat-o la trap spre terenul de antrenament, care se afla într-o sală alăturată, special amenajată. Antrenamentul n-a durat decât două minute, pentru că toți jucătorii erau dați naibii de pregătiți, ar fi fost un nonsens să-i obosească de pomană. Antrenamentul fiecărui component al lotului a constat din următoarele exerciții: 25 de înjurături de mamă scrâșnite printre măsele. 50 de autopumni în fălci în fața oglinzii, scuiparea în față a unui manechin ce întruchipa viitorul adversar, ruperea în două a unui butuc de stejar dintr-o singură lovitură cu șpițul și o sută de lovituri cu capul într-un zid de beton armat.

Mulțumit de rezultatul antrenamentului, Satan a anunțat formația care urma să evolueze a doua zi: Drac I. Drac II. Drac III. Drac IV. Drac V. Drac VI. Drac VII. Drac IX. Drac X. Drac XI. Drac XII. De ce nu juca Drac VIII?

Pentru că ieri dimineață, mi s-a spus, a fost prins bând apă pe burta goală.

Mulțumindu-i Satanei pentru amabilitatea cu care m-a primit, am părăsit imediat Infernul pentru a face o vizită în Paradis.

Încă înainte de a intra acolo, am aflat că situația echipei angelice era grav avariată de diferite disensiuni interne. M-am convins că e așa, văzându-l pe Sfântul Petru, în ghereta lui de la poartă, destul de indispus.

— Sfinte, i-am spus, știam că ați fost numit selecționer, ce căutați aici?

— Să fii dumneata sănătos de când am fost destituit.

Atotputernicul a zis că sunt prea moale cu îngerii, că am adus aici obiceiuri pământești, și l-a pus pe Gavrilă să-i mâne la antrenament cu sabia de foc. Dar l-a schimbat și pe el cu Ilie, care n-a rezistat decât un sfert de ceas și acum la cârma echipei este însuși Atotvăzătorul. Du-te repede, că-i prinzi la antrenament.

Fug într-un suflet pe aleile Raiului și dau de echipă pe o poieniță acoperită cu albăstrele și puf de păpădie.

Dumnezeu-antrenorul stătea într-un cărucior tras de o motocicletă și urmărea antrenamentul cu un ochi, cu celălalt fiind spre televizorul care transmitea de pe Pământ o partidă de copeică între America și Europa.

Formația Paradisului (înger I, înger II, înger III, înger V.

— Căci înger IV fusese scos din lot din cauza unei luxații la aripioara stângă — înger VI, înger VII, înger VIII, înger IX, înger X, înger XI, înger XII) făcea și ea un antrenament intens, care consta din bătăi ușoare din aripi, puparea pe gură a unui adversar imaginar, reverențe grațioase în fața unui public imaginar și exerciții de prezentare a scuzelor în fața adversarului după înscrierea golurilor.

Solicitat de mine, Dumnezeu a făcut pentru cititori următoarea declarație:

— Nu ne interesează rezultatul decât în cazul în care vom câștiga. Jucătorii mei au indicația să joace un fotbal cultural-artistic, un fotbal-metaforă, elevat din punct de vedere spiritual, care să îndemne spectatorul spre frumos și dragoste față de aproapele său. Deși unele organe de presă ne-au acuzat de idealism, noi credem în principiul „Fotbal pentru fotbal”, fotbalul cu tendință fiind invenția renegatului Satana.

Pentru că venise vorba despre presă, m-am apucat imediat să răsfoiesc unele ziare apărute chiar atunci. Mi-a plăcut faptul că Gazetarii de pe Lumea Cealaltă duceau o polemică de idei foarte virulente. În primul rând se punea întrebarea dacă e necesar sau nu un arbitru, dat fiind că se întâlneau forțele supreme ale Universului și că ideea Marelui Arbitrar era în mâinile lor. „Ar fi o formalitate strigătoare” — scria în articolul său de fond „Iadul liber”, iar „Glasul Paradisului” confirma chiar din titlu: „Așa e!”

O altă chestiune în suspensie era cea privind mingea. Cu alte cuvinte, se punea problema dacă să se joace cu o minge propriu-zisă sau numai cu ideea de minge. De aici se mergea mai departe și se susținea chiar ca terenul însuși să fie sub formă de idee, pentru că meciul însuși slujea Marea Idee.

În sfârșit, sosi ziua meciului. În piața care despărțea Paradisul de Infern, destul de încăpătoare, veniseră cu mult timp înainte spectatori și spectatoare, adică draci, drăcoaice, îngeri și îngerițe, fiecare ocupând peluze separate, fiecare purtând obiecte de produs zgomote și pancarte cu îndemnuri mobilizatoare.

Mi-am notat de pe aceste pancarte câteva lozinci interesante, nu atât pentru forma, cât pentru conținutul lor.

„Hai, dracilor, mai cu spor.
Că e vai de capu' lor!
Că voi aveți stofă.
Iar ei sunt în cofa!"
Sau:
„Fie dracul cât de negru îngerul e un integru.
El știe cum să se lupte
Și din victorie să se înfrupte".

Cu câteva minute înainte de meci, anunțați la trâmbițe, surle, țimbale și răcnete de „ura", au sosit și cei doi mari patroni — Dumnezeu și Satana. Aceștia au dat mâna cu toți jucătorii, i-au gâdilat sub bărbie, le-au oferit diferite sfaturi folositoare și au luat loc apoi în loja oficială.

La ora dinainte fixată a început meciul. Obișnuit cu așa-zisele meciuri de fotbal de pe Pământ, mi-a fost destul de greu la început să mă deprind cu alergătura aceea turbată a unsprezece îngeri și unsprezece draci după ceva care nu se vedea, adică după o idee de minge. În orice caz, încă din secunda una a partidei mi-am dat seama că echipa angelică a luat meciul în mână și că se află în plină ofensivă. Ceea ce m-a intrigat oarecum, cunoscând antecedentele, era stilul de joc foarte diferit al celor două echipe. Astfel, dacă dracii se încadrau în limitele admise ale sportivității, îngerii, pe care îi văzusem la antrenament făcând exerciții de pupare și mângâiere a adversarului, deveniseră brusc niște fiare sălbatice, care se dedaseră la cele mai ignobile gesturi.

Am notat, de pildă, în secunda doi, o ciocnire între înger IV și Drac II, ultimul ieșind din această scurtă afacere cu un ochi scos, o ureche smulsă și coada fracturată. În secunda trei înger IX l-a trântit la sol pe Drac I, cel care apăra ideea de poartă, l-a jucat temeinic în picioare, după care i-a aplicat un șpiț în locurile sensibile, în timp ce Atotvăzătorul și Atotantrenorul strigau cu o satisfacție neînchipuit de crudă: „Așa! Așa!” Bineînțeles că, în această fază confuză, n-a fost prea dificil pentru îngeri să introducă ideea de minge în ideea de poartă — și să fi văzut atunci ce bucurie demențială era în peluza Paradisului, ce chiote, ce pupături, ce faceri în necaz și ce sâcuri din partea îngerițelor la adresa dracilor.

Căpitanul reprezentativei Infernului s-a prezentat imediat la Satana și l-a întrebat scurt:

— Ce facem, metră, că ăștia ne rupe?

— Nu răspundeți la provocări, a șoptit stăpânul Răului.

Cert este că în secunda cinci dracii au făcut ce-au făcut, s-au năpustit cu toții spre poarta îngerilor, Drac XII a lovit ideea de minge cu cioturile lui de coame atât de fulgerător, încât aceasta a intrat ca un satelit natural în ideea de poartă.

— Ce porcărie! a strigat Dumnezeu. A fost ofsaid.

De aici a început cataclismul. Un caft gigantic s-a încins între jucători, cu capete în dantură și picioare în burtă, cu pârâituri sinistre de oase și cranii, mușcături de nas, gât și urechi, plus înjurături dintre cele mai murdare, încă necunoscute pe Pământ. După care au început să se bată spectatorii între ei și spectatoarele între ele. Dracii le smulgeau îngerilor penele din aripioare. Cei doi antrenori supremi și-au ieșit și ei, firește, din minți. Satana l-a apucat pe Dumnezeu de barbă, Dumnezeu l-a prins pe Satana de coadă și a început să dea cu el de caldarâm până când acesta a strigat: „Gata dom’le, ajunge!” Și dacă meciul a durat doar cinci secunde, răfuiala s-a prelungit până târziu după miezul nopții, când fiecare tabără și-a luat rămășițele și s-a întors acasă.

În aceeași seară am scris un reportaj intitulat: „Afară cu huliganii din fotbal”, în care condamnam jocul barbar al celor două echipe, insistând asupra faptului că acesta înseamnă un rău exemplu pentru fotbaliștii și spectatorii de pe Pământ. Am predat reportajul la Oficiul poștal al Raiului, pentru ca a doua zi să aflu că textul nu a fost

transmis pe Pământ și că Dumnezeu dorește să stea de vorbă cu mine pe această chestiune.

Cum am intrat la Dânsul, am început să urlu:

— Protestez!

Atotvăzătorul s-a uitat cu un ochi la mine și cu altul în textul din fața lui și a mârâit.

— Mai acesta! Tu crezi că te-am primit aici ca să mănânci borș pe seama noastră?

— Doamne, nu permit să…

— Ce nu permiți, mă, muritorule? ăla e fotbal ce faceți voi? Baletu-ăla de domnișoare tebeciste? Fugăriți nouăzeci de minute o băsică pictată și, când se împiedică unul, urlați ca la o crimă de drept comun. Mă, învățați fotbal, că veniți aici, și e vai de capul vostru, ai văzut cum se pune la noi osul la bătaie. Ieși afară!

Până să apuc să ies, m-a luat un sfânt din gardă de guler, m-a târât afară și m-a aruncat ca pe o otreapă pe poarta Raiului.

În aceeași seară eram înapoi acasă. Toți prietenii s-au repezit să mă întrebe:

— Cum e, domnule, pe-acolo?

— Cum să fie? le-am zis. Ca pe lumea ailaltă.

(Pompierul și opera, 1976)

Serviciu contra serviciu

Având de pierdut circa o jumătate de oră, intru într-o cofetărie să beau o cafea și un pahar cu apă. Locurile fiind ocupate, cer permisiunea să mă așez la o masă de patru persoane la care se aflau doi bărbați. În timp ce suflu în cafea ca s-o răcesc, îmi permit luxul să ascult convorbirea dintre ei. În fond, mi-am zis, plătind cafeaua și paharul cu apă, am dreptul ca în acest preț, să profit de conversația respectivă.

— Dragă — zice tipul din dreapta mea, spân și roșcovan

— Sper că ești de acord că te-am servit așa cum mi-ai cerut.

— De acord, zice cel din stânga, care purta, cu destulă eleganță, o mustață în furculiță. M-ai servit, te servesc și eu, dar cere-mi ceva în limitele puterii omenești.

— Îți atrag atenția, zice spânul, că ceea ce mi-ai cerut tu nu era în puterile mele omenești. Era, oare, omenește să fac o intervenție în favoarea fiicei tale pentru școala de moașe, când ea nu știa să se iscălească decât cu inițiale?!

Crede-mă că m-am îndatorat pentru tine până peste cap.

— Sunt de acord, zice purtătorul mustății în furculiță, ai făcut pentru mine ceea ce nu ar fi putut face decât mama mea răposată. M-ai ajutat în cel mai greu moment al vieții mele. Mi-ai salvat viitorul ultimului meu copil.

Dar ceea ce-mi ceri tu este absolut imposibil.

— Nu mă interesează, legea e sfântă: serviciu contra serviciu. Te-am servit, mă servești.

— Dragul meu, te rog să fii rezonabil, te rog să fii om, ne cunoaștem de mici copii, știi cât de mult te iubesc și te stimez, știu cât de mult îți sunt îndatorat, dar ceea ce îmi ceri tu este practic imposibil. Imposibil.

În clipa următoare; spânul se ridică, brusc, își aranjează cravata cu un gest scurt și zice, țepos:

— Dragul meu, adio! Din această clipă nu te mai cunosc.

Și pleacă.

Vreme de cinci minute m-am prefăcut indiferent, dându-i de înțeles mustăciosului că nu asistasem la convorbirea lui cu spânul. Dar, la un moment dat, văzându-l cât de mult se frământă și cât de mult

suferă, nu m-am putut abține și l-am întrebat, sufocat de curiozitate:
— Ce serviciu ți-a cerut, domnule?

Mustăciosul m-a privit lung, cântărindu-mă de sus până jos, spre a se convinge dacă sunt un om serios și de încredere, după care mi-a declarat, sec:

— Mi-a cerut-o pe nevastă-mea de soție.

Gata-gata să cad de pe scaun.

— Nu-nțeleg.

— Păi nici n-ai cum să înțelegi.

— Totuși…

— Totuși, am să-ți explic. Am fost, împreună, invitați la o nuntă. El cu nevastă-sa, eu cu nevastă-mea.

— Și?

— Deși eram vechi prieteni și colaboratori pe plan profesional, el s-a îndrăgostit de nevastă-mea, brusc.

— Și? I-a spus-o?

— Desigur. Atunci, pe loc, propunându-i o căsătorie imediată. Nevastă-mea l-a refuzat, spunându-i că nu concepe așa ceva.

— Femeie serioasă și de caracter.

— Bineînțeles. I-a explicat clar că e încurcată de circa cinci ani cu șeful ei și că acesta ar fi capabil de un infarct sau chiar de o răzbunare atroce aflând că l-a trădat. Plus că n-ar vrea să mă supere nici pe mine, care m-am purtat întotdeauna cu ea ireproșabil.

— Aha…

— Înțelegi?

— Da, înțeleg.

— Eu ce pot să fac în chestia asta? Spune și dumneata.

— Nimic.

— Asta i-am și spus. Dar el e încăpățânat, o ține pe-a lui.

După care, mustăciosul achită consumația și plecă.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Teribilismul

Ei, fir-ar să fie, nu e deloc simplu să educi un copil în așa fel încât totul să iasă bine, să fii și tu mulțumit, și el, și societatea, să fii în pas cu ultimele cuceriri ale pedagogiei mondiale și cu concepțiile filosofice ale rudelor și vecinilor. Iau ca exemplu teribilismul, ca să nu merg prea departe. Ce e teribilismul? O chestiune de temperament sau de educație? Mozart, care cânta la pian de-i sfârâiau degetele și dădea concerte, câștigând un ban frumos, la vârsta de cinci ani, era un copil teribil. Dar tot un copil teribil era și Al Capone la vârsta de patru ani, când a dat prima sa lovitură gangsterească, prădându-și bunicul și bătându-l măr. Un nepoțel de-al meu a fost prins de mama sa bărbierindu-se cu briciul la vârsta de doi ani. „E teribil copilul ăsta al meu, nu știu cum o fi ieșit așa!” spunea ea cu o mândrie evidentă.

Chiar așa: de unde provine teribilismul unor copii? Cercetări de laborator de ultimă oră încearcă să ne convingă că acesta s-ar datora pur și simplu cumințeniei părinților. Teoria susține că tații și mamele blânde, potolite și la locul lor, dau naștere în serie la tot felul de copii zvăpăiați, care clocotesc de temperament și se țin numai de drăcii. Toate cumințeniile, sfioșeniile și reținerile părinților se răzbună prin copii, la mijloc fiind o chestiune de refulare. Adică, ceea ce nu au făcut părinții fac copiii — și invers. De ce, de pildă, geniile nu nasc la rândul lor genii? Copiii unui mare fotbalist din orașul Pitești habar n-au să dea în minge, iar progeniturile unui cioban din Vrancea nu pun gura pe brânză. Sau de ce fiul marelui filosof german Kant n-a îmbrățișat meseria tatălui, preferând să se facă băcan?

Adevărul este că aceste probleme sunt puțin studiate din punct de vedere științific și, din această pricină, suntem bântuiți de empirism. După părerea mea sinceră, teribilismul copiilor este o chestiune de pură educație. Am văzut un copil neînchipuit de rău și obraznic, care-și teroriza părinții și care, intrat pe mâna unui bunic cu mână forte, s-a lecuit cu ajutorul bătăii într-o singură vacanță de primăvară, deși mai înainte de aceasta încercaseră cu un homeopat. Copiii teribili se dezvolta cu precădere pe terenuri morale prielnice, adică în medii familiale puse pe concesii și îngăduință. Iată cazul copilului unui prieten de-al meu, de profesie pedagog, specialist în materie.

Copilul acesta se numește Puiu și a fost conceput și crescut la bătrânețe, după numeroase Sovate și tratamente cu izotopi. Îl cunosc Pe Puiu de la naștere, i-am urmărit zi de zi evoluția și pot spune că vorbesc în deplină cunoștință de cauză. La vârsta de un anișor alerga de-i sfârâiau piciorușele și vorbea limba natală la perfecție, cu o dicție tulburătoare (spunea cuvântul “exhaustiv” dintr-o răsuflare). În același timp, el își uimea părinții, rudele apropiate și musafirii, urcându-se pe diferite mobile, de preferință șifoniere, și aruncându-se de acolo direct în cap. Prima oară, mama lui a leșinat de spaimă și a chemat medicul, dar tatăl era de cu totul altă părere. După părerea și concepția lui de specialist, copilul trebuia lăsat în pace. „Dacă are el plăcere să cadă în cap, lăsați-l să cadă, înseamnă că simte această nevoie, nu vreau să-i impun niciun fel de restricții. Pe mine nu m-au lăsat părinții să fac ce vreau și mi-am distrus personalitatea”. Tatăl era adeptul teoriei „Autoeducației”, pe care tocmai o lansase într-o revistă de specialitate. „Fac un experiment, zicea el, să vedem ce iese.” De pildă, îl surprindea în curte mâncând pământ.

„Foarte bine. Dacă-ți place să mănânci pământ, mănâncă.” Pe la patru ani, Puiu avea obiceiul să stea în balcon și să arunce în capul trecătorilor cu diferite obiecte solide sau lichide, ca de pildă cerneală, sarmale, pantofi de damă, murături *etc.* Unii se supărau, făceau scandal, alții se amuzau, mai ales că Puiu era destul de nostim, avea părul bălai, ca un înger, o strungăreață haioasă, știa să înjure ca un om mare și să spună bancuri indecente de față cu femeile. Când aveau musafiri, Puiu devenea senzația serii. La o onomastică, de pildă, toți cei care s-au dus la baie au fost curentați cu curent electric sau au primit câte un lighean cu apă vopsită în cap (petele n-au mai ieșit), iar la plecare a legat o sfoară pe scări, încât ne-am prăbușit unii peste alții, zdrobindu-ne oasele.

Repezindu-mă și aplicându-i pe loc două palme, tatăl lui s-a indignat: „Dragă, te rog foarte mult să faci educație copiilor tăi!”

La școală, Puiu nu s-a dovedit prea înzestrat la învățătură, dar era celebru pentru năzdrăvăniile sale (i-a pus piedică profesoarei, a furat catalogul și a schimbat notele, a adus un șarpe viu în clasă *etc.*). Părinților li s-a pus în vedere, dar ei au mers mai departe în ideea

lor, având în acest sens și o discuție teoretică în contradictoriu cu directorul școlii, urmată de jigniri și reclamații reciproce.

La treisprezece ani, Puiu era stăpânul familiei, nu mai sufla nimeni în fața lui în casă, fuma cu taică-su un pachet de țigări pe din două, se îmbrăca după ultima modă, avea motoretă, costum de scafandru, barcă cu motor, schiuri de zăpadă, schiuri de apă, armă de vânătoare și armă subacvatică. La șaisprezece ani era șef de gașcă, speriase cartierul și a fost eliminat din școală. La șaptesprezece făcuse o demonstrație de karate într-un bar și ajunsese la casa de corecție. La optsprezece se stabilise acasă, renunțând pentru totdeauna la școală, nu suporta restricțiile. Îl întreținеau părinții. Puiu îi amenința ba că se face aviator, ba parașutist, ba cascador, ba marinar de cursă lungă, ba explorator de jungle, până când s-a trezit că a împlinit treizeci de ani și că e prea bătrân ca să se mai apuce de ceva.

Într-o noapte, m-am trezit cu prietenul meu, pedagogul, sunându-mă la ușă. Era palid și cu sânge pe față. „Dragă — îmi spuse — sunt consternat. Puiu, pe care știi cât l-am iubit și cum i-am făcut toate capriciile, a ajuns să dea în mine. L-am întrebat de ce nu muncește și m-a lovit. Ce mă sfătuiești să fac?”

Am stat de vorbă toată noaptea, încercând să descoperim cum de-a ajuns Puiu unde-a ajuns și cine e de vină că experimentul pedagogic a eșuat. Spre dimineață, prietenul meu a plecat acasă înseninat.

— Dragă, mi-a declarat el la ușă, ai dreptate. Voi schimba total sistemul de educație. Voi deveni sever.

Drept pentru care a doua zi s-a dus la tribunal și l-a dat în judecată pentru vătămare corporală.

(Pompierul și opera, 1976)

Spionaj pe pătrățele

Șahul este sportul meu preferat. În primul rând, e comod, poți să-l joci oriunde: pe pământ, pe apă, în aer, în avion, în tren sau în submarin, nu-ți trebuie teren și echipament, uneori nici chiar piese și tablă. Ca în cazul meu, care joc șah „orb”, cu ochii închiși, eventual telefonic sau chiar prin corespondență. Sigur că, din cauza asta, poți

intra în încurcături neașteptate, cum mi s-a întâmplat, cu niște ani în urmă, în Belgia. Mă îndreptam cu trenul spre Bruxelles, împreună cu Fănuș Neagu.

Plictisiți de peisajul în care predominau vacile roșcate, cu pete gri murdar și ugere artificios umflate, l-am provocat la o deschidere spaniolă, combinată cu una autentic românească, patent personal, zicându-i prima mutare: Ca3. El mi-a răspuns cu o lovitură în gleznă: „Analfabetule, calul merge în formă de L, n-are cum să ajungă acolo, mă faci de râs!”. După care a săvârșit un banal Ce6, eu uluindu-l cu un subtil h4. Alături de noi, în compartiment, se afla un tip în uniformă de preot iezuit, cu ochelari negri, care, auzindu-ne vorbind cifrat, a început să se foiască și să se mustăcească, manipulând prin buzunare butoanele unor aparate insuficient miniaturizate. După ce a ieșit de mai multe ori pe culoar, unde și-a făcut semne cu un alt popă (cu barbă falsă), el a coborât cu o stație înainte de Bruxelles, pentru ca, odată ajunși la destinație, câțiva indivizi — jumătate în civil, jumătate militari — să ne invite la primul post de poliție pentru interogatoriu. Ca să nu mai lungesc povestea, tocmai în acele zile urma să aibă manevre NATO în Belgia, iar întâmplarea făcea ca o coloană de tancuri să se deplaseze pe șoseaua Ca3, iar alta, burdușită cu rachete cu trei focoase, pe autostrada Cf3. În fața afirmației noastre că jucam o nevinovată partidă de șah, zeloșii agenți secreți și semi au rămas cu gâturile strâmbe și gurile căscate, drept pentru care au chemat pe unul dintre șefii lor cei mai importanți, ca să limpezească situația. Acesta era o somitate în materie, un fel de super 007, care ne-a dat de înțeles să nu mai umblăm cu cioace (în franceză, cuvântul sună aproape la fel), în sensul că limbajul șahist este la îndemâna oricărui ageamiu, eliberându-ne, totuși, pe loc și fără nicio cauțiune.

Întâmplarea respectivă ne-a pus pe gânduri, adică ne-am dat seama că ideea poate deveni avantajoasă pentru noi în cadrul războiului secret și subteran pe care îl duceam de aproape trei decenii împotriva intransigentelor noastre neveste, care ne controlau cu severitate orice ieșire din locuință și orice întâlnire bilaterală, mai ales tri și *etc.* Așa se face că, de la o vreme, ele erau convinse că noi ne continuăm, telefonic, o mai veche partidă de șah, când, de fapt, ne furnizam informații strict secrete, de care ele nu trebuiau să

afle cu niciun chip. De pildă, când el îmi lansa cu noaptea în cap un al, eu știam exact despre ce e vorba: cu o seară înainte o făcuse lată și avea nevoie urgentă pentru dres de o „albitură”, adică de o sticlă de votcă. Un R4, urmat de un b3, însemna că la ora patru mă aștepta la restaurantul „București”, masa a treia pe dreapta, iar dacă eu îi răspundeam cu un fi și un g2, pentru el era clar că putea deja să comande în contul meu o sticlă de fetească regală și s-o pună la frapieră, cu gheață dublă.

Dar limbajul cifrat nu ne-a adus doar avantaje. Îmi aduc aminte că, o dată, jucam cărți (licitație) cu regretații Ștefănescu-Goangă și Cezar Grigoriu. Miza era modestă, dar, oricum, ne-ar fi acoperit șprițul de seară la restaurantul Casei Scriitorilor, plus taxiul de întoarcere drept pentru care ne-am înțeles în prealabil să trișăm.

Astfel, un căscat scurt însemna că unul dintre noi se află în posesia unui as, un căscat mijlociu, doiași, iar unul lung, cu trei de a, semnifica restul deași. Hârâitul anunța valeții, mârâitul popii, iar sughițul damele. Nenorocirea sa petrecut după ce gazda ne-a servit un apetitiv cu vișinată la care Fănuș s-a lăcomit, drept pentru care l-a apucat un sughiț fără întrerupere, la care eu am mârâit, nervos, astfel că, în mai puțin de o oră eram lefteri.

Eșecul cel mai lamentabil l-am suferit, însă, cu puțin timp în urmă. Eram invitat cu soția să iau prânzul la el acasă, într-o zi de duminică stupidă și pustie. Mâncare din belșug, dar băutură — ioc, nevestele pretinzând că sărbătorile legale și duminicile sunt extrem de nimerite nu numai pentru odihna spirituală, ci și pentru cea hepatică. Vizavi de locuința lui se afla (și se află încă) restaurantul „Doina”, unde acționa la comanda noastră mută sau cifrată barmanul Lucian. La un semn anume, el ne aducea, cu discreție, șprițurile reci și aburite și ni le așeza pe pervazul ferestrei dinspre stradă, fără ca nevestele să observe ceva. Noi jucam șah, dar, din când în când, ne făceam drum la fereastră și dădeam, fulgerător, paharul pe gât. Gestul s-a repetat de mai multe ori (cam din sfert în sfert de oră) până în clipa în care Fănuș, având impresia (nu lipsită de oarecare temei) că am atacat și porția lui, a urlat mat! și a aruncat cu piesele în mine, drept pentru care nevestele ne-au confiscat și suspendat peul, cu pretenția că acesta este un sport care duce la violență, obligându-ne să jucăm cu ele tabinet.

Acum, de când ne-am cuminţit amândoi, ne telefonăm dimineaţa în acelaşi limbaj cifrat.

— S2! zic eu, anunţându-l, astfel, că beau un ceai dublu de sunătoare.

La care el îmi răspunde cu o voce adânc resemnată:

— Mişcare slabă, bătrâne! Lichidez al patrulea iaurt.

(întâmplări trăite de alţii, 1987)

Nervi

Soțul și soția stau în fața televizorului. E seară. O seară obișnuită. Calmă. De toamnă. Program neutru, pe postul doi: balet. Un balerin și o balerină zboară prin văzduh ca niște păsări albe, cu aripi fluturânde.

Soțul fumează. Soția fumează.

— Splendid, spune soțul.

— Ce e splendid? întreabă soția.

— Duetul.

— Care duet?

— Duetul… De la televizor…

Femeia se uită lung spre soț și tace câteva minute.

— Despre care duet vorbești tu?

— Despre dansul acesta. Nu e un duet?

— Cum o să fie duet?! Duet e când se cântă. Când cântă doi inși în același timp.

— Dar când dansează doi inși în același timp nu e duet?

— Nu.

— Dar ce e?

— Balet.

Soțul își stinge țigara și se întoarce către soție.

— Ascultă, tu de ce nu obișnuiești să judeci înainte de a spune ceva? De ce nu te obișnuiești să gândești logic?

Când doi inși fac ceva împreună — ține minte asta de la mine — înseamnă că e vorba de un duet.

— Chiar dacă taie lemne împreună?

— Da, chiar dacă taie lemne!

— Deci noi, dacă luăm acum un fierăstrău și tăiem un buștean se cheamă că facem un duet?

— Bineînțeles.

— Ascultă, de ce nu te duci tu la un doctor?

— De ce să mă duc la un doctor?

— Pentru că te plângeai de astenie.

— Și ce legătură are asta cu ce vorbim noi? Care-i logica?

— Te rog să reții că nu primesc lecții de logică de la tine! Și nici altfel de lecții! în douăzeci de ani, de când suntem împreună, puteai

să fi înțeles asta!

Tăcere. Baletul continuă. Balerinul și balerina sunt două vârtejuri albe care se îndepărtează, se întâlnesc, se contopesc, înaripate de acordurile divine ale muzicii.

— Splendid. Splendid duet.

Soția se ridică și se apropie de fotoliul în care se află soțul ei.

— Ascultă, tu vrei să mă înnebunești?

— De ce?

— Cum de ce?

— Păi da. Te întreb de ce.

— Te rog doar atât: să taci.

— De ce să tac? Nu pot să vorbesc în casa mea?

— Poți să vorbești, dar nu cu mine. Vorbește singur.

— Bine, vorbesc singur. Doamne, ce duet minunat!

Soția se ridică, se duce alături, deschide un sertar, ia un carbaxin, ia apă din frigider și-l înghite.

— Doamne, ce duc…

Soția scoate un urlet de fiară:

— Dar taci odată!

Soțul îi răspunde calm:

— Dar nu vorbesc cu tine. Vorbesc singur.

Soția începe să plângă.

— Mi-a spus mie după logodnă vărul tău că ești sadic, și nu l-am crezut.

— Care văr?

— Un văr cu care ai copilărit. „Fii atentă, mi-a spus, e un băiat bun, dar are porniri sadice. Omoară vrăbii și broaște”. Și a avut dreptate.

— Dar când m-ai văzut tu pe mine omorând vrăbii și broaște?

— Acum nu mai omori, dar ai omorât în copilărie.

Acum sadismul tău se manifestă față de mine. Nu e zi în care să nu mă contrazici. Nu e zi! De fiecare dată găsești ceva ca să mă contrazici. Numai să-mi distrugi nervii. Să știi că într-o zi nu mai răspund de mine. Deși te iubesc și țin la tine, mă aduci în stare să-ți fac un rău. Nu te juca cu nervii mei! Nu mă mai contrazice!

— Pe cuvântul meu dacă tu nu ești într-o ureche. Cine a început în seara asta cu contrazisul? N-ai început tu?

— Eu am început?

— Bineînțeles. Eu am zis: Uite ce duet grozav, și ție ți-a sărit țandăra.

— Păi cum să nu-mi sară țandăra dacă spui tâmpenii?

— Care tâmpenii?

— Chestia cu duetul.

— Aia e o tâmpenie?

— Bineînțeles.

— Ascultă, cu tine omul n-o scoate la capăt. Pleacă de aici!

— De ce să plec eu și să nu pleci tu?

— Unde vrei să plec? în stradă? Casă, după câte știu, e pe numele meu.

— Și mobila e pe numele tău?

— Nu e pe-al meu, dar nici pe-al tău. În orice caz, nu tu ai dat banii pe ea.

— Dar ce am făcut eu cu banii mei? Cu leafa mea? am băut?

— Nu știu. Ți-ai ajutat nepoții… I-ai luat maică-tii loc de veci. Eu la ai mei nu le-am pus nici măcar o cruce de lemn… La înmormântarea lor n-ai catadicsit să vii. Ți-a apărut tocmai atunci o piatră la ficat… La pomenirea de trei luni îți ieșea măseaua de minte…

— Auzi?

— Aud.

— Ce-ar fi să-ți aduci aminte ce-ai făcut tu în seara când mama trăgea să moară chiar în camera în care te afli acum?

— Ce-am făcut?

— Te-ai îmbătat ca un porc.

— De durere. Sufeream.

— Tu?! Care-o blestemai de față cu mine s-o calce tramvaiul.

— Și? A călcat-o?

— Nu, dar ai fi vrut. Ai un suflet de câine. De bestie.

— Te rog să-ți măsori cuvintele. S-ar putea să mă enervezi.

— Și?!

Pauză. Soțul își aprinde o țigară. Soția își aprinde și ea o țigară și-și șterge o lacrimă din colțul ochiului stâng.

Apoi se duce în bucătărie și face două cafele: una pentru ea, una pentru el.

— Mersi, spune soțul.

— Cu plăcere, spune soția.

Baletul de pe micul ecran continuă. Balerinul și balerina zboară pe scenă ca printr-un văzduh de spume și stele.

— Doamne, zice soțul, ce duet superb?

— Termină! urlă soția. Termină, că nu știu ce-ți fac!

A doua zi mi se pare că unul din ei a intentat divorț.

Dar nu sunt sigur.

(Pompierul și opera, 1976)

Vacanță primitivă

Adunată în unanimitate cu prilejul unei onomastici, familia a decis să petreacă, în sfârșit, o vacanță în comun.

Adică eu, nevastă-mea și doi copii, cumnatul meu, nevastă-sa și doi copii, cumnata mea, soțul și doi copii, plus Gică, slăbiciunea soacră-mii, pensionar de boală (în vârstă de treizeci și unu de ani), de pe urma unui salt semimortal cu „Mobra” în râul Dâmbovița, de unde a fost extras cu o mână mai scurtă, un picior mai lung, o ureche lipsă și un ochi în plus (sau invers). Sarcina de a organiza totul și-a asumat-o el, întocmind în acest scop un plan încă din luna martie, detaliindu-l în luna aprilie și pe care ni l-a prezentat în luna mai, urmând ca plecarea să aibă loc pe întâi august.

— Uitați, dragii mei, cum am conceput eu vacanța noastră, și-a început Gică expozeul. Va fi cât mai rustică cu putință, cât mai naturală și mai primitivă, scopul ei fiind îndepărtarea totală de civilizație și stres. Vom locui în aer liber, într-un luminiș de pădure, la o altitudine de opt sute de metri, fără niciun fel de acoperiș deasupra noastră, adică fără corturi, în caz de ploaie sau vânt fiecare urmând să se adăpostească după plac, fie în scorburi, fie în grote sau alte ascunzișuri. Îmbrăcămintea va fi lejeră, iar încălțămintea interzisă, vom umbla desculți, în vederea eliberării electricității din corp și, odată cu ea, a stărilor nervoase. Se va bea din râuri, pârâuri sau bălțoace, în vederea formării de anticorpi suplimentari și se vor consuma cât mai multe verdețuri naturale ca: măcriș, păpădie, ochiul boului etc., precum și fructe ca: măcește, mere pădurețe și ghindă, toate acestea având o mare cantitate de metale necesare

organismului, cum ar fi fierul, cuprul, aluminiul, bronzul, uraniul și altele. Se va putea mânca și came, dar obținută exclusiv din vânatul și pescuitul propriu, care nu se va face cu arme și lansete moderne, ci cu unelte tradiționale, cum ar fi arcul și vârșa.

Gică ne-a mai informat că programul va fi organizat și controlat numai de el personal, urmând să ne culcăm și

să ne sculăm la oră fixă, să facem înviorare matinală îi comun. Se excludeau cu desăvârșire lecturile și discuțiile pe teme artistice, științifice sau morale, bancurile și aluziile, comunicările urmând să se facă prin minimum de cuvinte, cu precădere prepoziții și interjecții. În final, el ne-a cerut câte un avans de o mie de lei de persoană, sumă necesară pregătirilor generale.

În fine, ca să nu lungesc povestea, luna iulie era aproape trecută, dar noi nu primeam niciun semn din partea organizatorului Gică, persoana la care locuia (o concubină provizorie) răspunzându-ne că e plecat în interes de serviciu nu se știe unde. Pe data de întâi august am intrat în alertă, pe doi ne-am adunat ca să luăm o hotărâre, iar pe patru l-am găsit cu ajutorul a diferite organe la un bar din Mamaia, unde se distra de minune.

Adus cu forja acasă și pus în fața judecății severe a familiei, el a recunoscut că a avut unele neglijențe în organizarea vacanței, în sensul că, plecând la mare pentru câteva zile, cu un grup de amici și amice, a uitat de noi, dar că ideea unui concediu à la comuna primitivă rămâne valabilă pentru anul viitor. Soacră-mea ne-a șoptit să nu ne supărăm pe el, să nu-i zicem cumva vreo vorbă care l-ar putea jigni, deoarece a rămas de la accidentul respectiv cu o sensibilitate atroce, nu suportă reproșurile și discuțiile în contradictoriu. Totuși, cu riscul de a face o gafă, eu mi-am permis să-l întreb pentru ce i-a trebuit acel avans de o mie de lei de persoană, adică douăsprezece mii în total, dat fiind că vacanța urma să fie întru totul primitivă ca organizare și concepție.

— Ca să cumpăr niște amnare! mi-a răspuns el, fixându-mă cu o privire dură. Cu ce ne-am fi aprins țigările și pipele? Ha?!

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Cura de vulgaritate

Domițian Ciceu, tânăr doctorand în științe, persoană cu desăvârșire intelectuală, cu o comportare morală ireproșabilă, lipsea pentru a doua noapte de acasă și pentru a doua oară se întorcea beat. Domițian beat?!

Familia era stupefiată și oripilată. Adică atât soția, ea însăși o intelectuală fină, cât și părinții lui, ambii doctori în aceeași știință. Ce s-a întâmplat cu Domițian? A suferit vreun eșec pe linie profesională? Nu. Pe plan sentimental? Nu. Își iubea soția, ea îl iubea, se înțelegeau excelent. E cumva vorba de o criză filosofică? l-a întrebat tatăl, între patru ochi. Cunoscuse o prăbușire, o răsturnare, o bulversare, un seism sufletesc? Dacă da, să i se confeseze lui, care-i era tată și care putea să-l vindece, mai ales că și el trecuse prin așa ceva în tinerețe.

Domițian ședea ascuns sub plapumă, cu un prosop ud la cap, și gemea de durere. Îi era rău, băutura îi dăduse organismul peste cap. Dar a doua zi, după ce se vindeca, se îmbăta din nou și venea acasă într-un hal fără hal.

Familia făcu un consiliu și hotărî să-l pună sub urmărire, adică să descopere cauzele acestei crize și, mai ales, cu cine se îmbată.

Într-adevăr, tatăl își mască înfățișarea și se puse pe urmele fiului. Urmele îl duseră într-un bufet de la marginea orașului, bufetul „Dihonii”, cam mizerabil și cam ordinar. Aici, fiul, doctorand în științe, se întâlnea cu un tip destul de murdar, neras, cu nasul roșu și ochii injectați, care ținea tot timpul un bici în mână, de unde tatăl deduse că e vorba de un căruțaș. Cum se văzură, cei doi se îmbrățișară și cerură două porții mari de drojdie.

Văzându-și fiul bând cot la cot cu un căruțaș o băutură de ultimă speță, într-un local sordid, tatăl simți că se prăbușește.

— Dragul meu, suspină el pe umărul fiului, aici să te găsesc, aici?

Fiul mai trase un gât de drojdie și-i spuse:

— Tată, te rog fa cunoștință cu prietenul meu Gogu.

Un om minunat, alături de care mă simt excelent. Din punct de vedere filosofic, tipul e pur și simplu fantastic.

Tatăl luă și el o drojdie și rămase în compania fiului și a căruțașului, curios să afle filosofia lui Gogu. Dacă până la a doua

sută de drojdie acesta din urmă emise doar cugetări de genul „ce mi-e-n gușă, și-n căpușă”, „dacă bei, mori, dacă nu bei, tot mori”, „ce-am avut și ce-am pierdut, azi aici mâine-n Sascut”, de la a treia în sus lăsă să se reverse din el o cantitate nemăsurată de vulgarități dintre cele mai grețoase.

Ce era uimitor pentru bătrânul doctor în științe? Că fiul său, un intelectual atât de rafinat, un pudic și un snob, gusta vulgaritățile și obscenitățile ca pe niște alese delicii ale spiritului, râdea de se prăpădea, îl bătea pe umăr și-l pupa pe căruțaș după fiecare panseu.

— Tată, nu-i așa că e genial tipul?

După ce bău încă o sută de drojdie, bătrânul căzu de acord cu fiul, astfel că, la închiderea localului, genialul

Gogu îi conduse pe amândoi acasă cu căruța lui, cu care căra de obicei cărbuni și lemne de foc. În acest răstimp fiul îi mărturisi tatălui voluptatea pe care o resimte cufundându-se în stările morale cele mai joase, în viciu, mizerie și jeg.

— Tată — urlă el, ca să acopere tropotul cailor — noi, oamenii de excepție, trebuie să cunoaștem din când în când voluptatea decăderii, o astfel de cură e obligatorie pentru călirea spiritului. În Evul Mediu învățații cei mai aleși — un Galiani, un Gracian —, când se plictiseau de filosofie, ieșeau în stradă în zdrențe și cerșeau. O, ce sublim mă simt de câte ori ignor săpunul și pasta de dinți, de câte ori mă simt murdar și mă scarpin. Tată, iartă-mă, dar vreau să devin un ratat, un om de nimic, un bețiv, o rușine a familiei, vreau să mi se plângă de milă, să fiu compătimit, vreau să mă înalț prin suferință și decădere. Ce zici? Poți să mă înțelegi?

Tatăl își puse capul pe umărul fiului și scoase un oftat din adâncuri: ei bine, și pe el îl mistuia un dor de evaziune din convenționalism, dorul de a părăsi snobismul grețos al familiei, curățenia aseptică a casei, masa la ore fixe, cu caloriile cântărite și punctele numărate, discuțiile docte și bârfelile elegante la ora de ceai *etc.* Da, era plictisit până peste măsură și visa adesea să se îmbete ca un porc, să devină un mizerabil.

Când pătrunseră în apartamentul cu confort sporit al familiei Ciceu, beți și murdari, cei trei produseră femeilor stupoare și mâine. Mai ales căruțașul, care nu se șterse pe picioare, care arunca

scrumul țigării pe covoare și tușea fără să pună mâna la gură. Dar cei doi bărbați ai lor?

Cum ajunseseră ei în asemenea hal, cum îndrăzniseră să vină cu o ființă de asemenea speță în casă? Oare și cel bătrân, tatăl, trimis să-și supravegheze fiul, și el o luase pe calea pierzaniei?

— Draga mea, încearcă să se explice soției Ciceusenior, nu e ce crezi tu. Bărbatul acesta, care e simplu căruțaș, mi s-a relevat ca un monument natural de filosofie și înțelepciune vulgară. Ceva foarte șic și sublim. Nea Gogu, te rog zi ceva pentru dânsele.

Nea Gogu nu se lăsă mult rugat și trânti prima vulgaritate care-i veni în minte: „Aoleu, pupați-aș ceafa și mânca-ți-aș toată leafa!” la care cele două femei sughițară de oroare, așa ceva nu se pronunțase încă sub acoperișul lor, vai! Noroc că bărbații le turnară cu forța pe gât câte o înghițitură de whisky, ca să-și revină. După ce le trecu mânia, femeile gustară încă o porție de *scoci*, apoi încă una și, ciudat, starea lor de spirit dădu semne de schimbare. Adică, la un moment dat prezența lui Gogu începu să li se pară oarecum nostimă, iată o idee *șoching*, ce-ar fi să-l cheme la ei de revelion, ca invitat de onoare, oare ce mutră ar face academicianul X văzându-l în capul mesei cu biciul la picior, ha, ha!

Din una în alta, cheful se încinse pe nesimțite, cu veselie, pupături, cântece de lume și glume deocheate, situația răsturnându-se radical. Adică, de unde la început Gogu făcu o bună impresie cu ultima baladă de mahala

„Du-te fă, și ia serviciu la capu’ lu’ treiș’cinci” curând, el, monumentul natural de vulgaritate, fu lăsat în umbră de cântecele și vorbele buruienoase pe care le lansau gazdele sale și mai ales femeile care, răscolind prin memoria lor diabolică, descoperiră ceva inedit, ceva care îl făcu pe căruțaș să roșească și chiar să se indigneze: „Dom-le, nici chiar așa!” Adică el știa că chestiile mai deocheate le zice omul la crâșmă, iar dacă le zice și acasă, le zice el, bărbatul, nu femeia. Păi ce era cu tipii ăștia cu carte care îl aduceau la ei în casă pentru distracție și ce era cu aceste femei care mai înainte strâmbau din nas la vederea lui pentru ca acum să le audă zicând vorbe atât de fără rușin în fața propriilor lor bărbați și a lui, om străin?!

Drept pentru care, nedumerit și scârbit de maniera în care femeile Ciceu își făcea cura de vulgaritate, Gogu se ridică și plecă fără să salute. Se urcă în căruță, dădu bice cailor și, începând din a doua zi, nu-și mai bău drojdia la bufetul „Dihonii44. O bău vizavi, la „Veverița".

(Pompierul și opera, 1976)

Tristețea vânzătorului de sticle goale

La ora șase dimineața, intelectualul Eustațiu Vasiliu Muscel, vorbitor a patru limbi străine, coboară scările blocului în care locuiește, cu două sacoșe voluminoase în ambele mâini. În sacoșe se află douăzeci de sticle goale de un litru, de o jumătate de litru și de trei sferturi. După circa două sute de metri străbătuți pe strada sa, plus încă zece metri pe o stradă laterală, el ajunge, plin de demnitate, în fața unui centru pentru achiziționarea de sticle și borcane goale. Este primul venit. Nici măcar achizitorul nu a sosit. Șase și zece. Eustațiu Vasiliu Muscel începe să se îngrijoreze. Ce-o fi cu Nea Grigore?

Apare un alt bărbat: cam aceeași vârstă, tot cu două sacoșe, înfățișare de intelectual, obrajii roșcovani, ochii puțin cam obosiți și injectați.

— Bună dimineața, spune noul sosit. N-a venit nea Grigore?

— Nu, dar trebuie să apară.

— De obicei, el nu întârzie.

— Ba da. Alaltăieri a întârziat cu șaisprezece minute.

— Ați fost și alaltăieri?

— Da. Am fost.

— De câte ori veniți pe săptămână?

— Uneori și de trei.

— Eu o dată, nu sunteți un consumator înveterat.

— Vai de mine! Sunt profesionist.

— Atunci, toată stima. Îmi permiteți să mă recomand? Vasiliu-Muscel.

— Popescu-Vaslui.

— Dar de ce veniți doar o dată pe săptămână?

— Din cauza deficiențelor care există actualmente în comerțul nostru de colectarea sticlelor goale. Nu se primesc recipientele de votcă.

— Într-adevăr. Sticlele de import nu se primesc. De ce? Simplu pentru că nu se exportă.

— Foarte rău. Asta e pur și simplu o discriminare.

Adică eu, dacă sunt băutor de votcă, să nu profit de binefacerile care li se acordă băutorilor de vin?

— Într-adevăr, e o inechitate strigătoare la cer. Dar de ce beți albitură?

— Care albitură?

— Păstârnacul…

— N-am înțeles.

— Votcă dom-le! Așa se zice acum, mai cifrat. „Dă-mi un păstârnac mic” sau “dă-mi o albitură mare”.

— Aha! Ce m-ați întrebat?

— Cine v-a recomandat albitura?

— Medicul. Ne știm din copilărie. Mi-a zis că am circulația periferică deficitară.

— Aha. Și cât v-a recomandat?

— N-a precizat. A lăsat la aprecierea mea. M-a consiliat, totuși, să nu depășesc zece sticle pe trimestru.

La care eu l-am întrebat: „Nu te supăra, doctore, câte trimestre sunt într-o săptămână?”

Cei doi zâmbesc cu zgârcenie. De râs, nici vorbă.

— Mie mi-a recomandat medicul să beau vin roșu.

Mai bine zis, a insistat.

— A insistat? Dar de ce? Suferiți cu stomacul?

— Nu, ferească sfântul! Am diabet. Și vinul roșu, acrișor, face bine la glicemie. Așa au stabilit, recent, savanții olandezi. Dar scuzați-mă că vă întreb: Votca — sau albitura, cum îi spuneți dumneavoastră — nu ridică colesterolul?

— N-ați aflat ce-au declarat, tot recent, savanții suedezi?

— Ce?

— Că ei nu dau doi bani pe colesterol. Poa’ să fie și patru, și cinci, și șapte! Cu cât e mai mare, cu atât e mai bine.

— Și lipidele?

— La fel. S-a dat liber și la lipide. Transaminazele — la fel. Rămâne între noi: s-a descoperit că ficatul n-are de-a face cu alcoolul. Fiecare își vede de treaba lui.

— O mătușă de-a mea, vegetariană și bigotă, a făcut ciroză. Știți ce mi-a zis pe patul suferinței, indignată: „Bine, dragă, eu da și tu nu?!”

— V-am spus, ficatul și alcoolul sunt total independente. Dar ce s-a întâmplat? Vă văd un pic transpirat.

— Nimic. Am avut un vertij.

— Gata. Știu despre ce-i vorba. Sunteți nedres.

— Ați ghicit.

— Eu, dimineața, dacă nu mă dreg, nu sunt bun de nimic. Strămoșii noștri romani știau ei ce știau când spuneau: cui pe cui se scoate. Sau francezii: „les vifs avec les vifs, le vin avec le vin”.

— Dresul este dreptul inalienabil al organismului. O datorie de onoare față de el.

— Există în acest sens o parabolă celebră cu Napoleon. O știți?

— Nu.

— Împăratul, aflat în dificultate în timpul unei lupte ordonă să fie capturat un ofițer din statul major a inamicului pentru a afla secretul rezistenței. Misiunea e îndeplinită, ofițerul inamic este schingiuit în fel și chip o zi și-o noapte — nimic. Refuză să vorbească. Atunci, unul dintre anchetatori îi face împăratului următoarea propunere: să-l îmbete zdravăn pe ofițer, iar a doua zi dimineață să nu-i dea nimic de dres. „Îmi pare rău, a zis Napoleon, dar noi suntem un popor civilizat, nu folosim metode barbare”.

— Într-adevăr, a nu da unui consumator primul ajutor e un gest mai mult decât barbar.

— În acest sens voiam să vă invit după aceea până la mine acasă. Stau vis-à-vis. Cu acest prilej aș vrea să fac o demonstrație de spălatul sticlelor în chip automat.

— Automat?!

— Da. Vă înțeleg mirarea, întrucât e vorba de invenția mea personală. Enervat de faptul că nevastă-mea îmi ciobea săptămânal câte o sticlă, am elaborat această idee. Mai precis, am făcut o

adaptare a unui mixer și totul merge perfect. Știți în câte minute spăl o sticlă?

— În câte?

— Două și cinșpe secunde.

— Excelent. N-ați omologat ideea?

— Nu. Am fost refuzat. Mi s-a spus că nu e rentabilă.

Din punct de vedere economic, da, e adevărat. Dar din punct de vedere moral? închipuiți-vă, dimineața, când nesiguranța mâinilor este oarecum accentuată, ce folos ar aduce o astfel de mică mecanizare!

— Păcat. Păcat că n-ați fost încurajat. De când nu mai sunteți în câmpul muncii?

— De când a intrat soția. I-am zis-o de la obraz:

„Dragă, mai trage și tu, că eu am tras destul!”

— Și eu i-am zis la fel. „Scumpa mea, c’est la vie”.

— Și?

— N-a avut de ales. E drept că și eu fac piața, răspund la telefon… Vând sticlele… etc…

A început să bată un vânticel rece. Cei doi tremură vizibil.

— Acest nea Grigore își cam face de cap. Știți ce mi-a făcut într-o dimineață? Mi-a respins o sticlă pe motiv că avea o pată. I-am explicat că pata este exclusă din principiu întrucât spălarea s-a făcut la mașina automată. Nimic! Nu și nu!

— Trebuie reclamat pentru abuz. Și pentru întârziere. Cum vine, eu îi cer condica.

— Scrii dumneata și semnăm împreună.

— Asta-i pur și simplu…

— A venit! Să trăiești, nea Grigore!

— Bine-ai venit!

— Sănătoși-voinic?

— Lăsați-l în pace. E rău dispus.

— Asta nu-i dă dreptul să ne umilească. Putea să ne răspundă la amabilitate.

— Chestiune de educație.

Cei doi predau sticlele și își încasează contravaloarea. După care intră în primul bufet și cer câte o votcă mare, ca apetitiv.

— Dragul meu — zice Vasiliu-Muscel, după ce dă băutura peste cap, dintr-odată, în stil rusesc — vreau să-ți spun o chestie confidențială. Sper că ești om de încredere.

— Bien sur.

— Vreau să mă las de băut. Nevastă-mea insistă să mă duc la dezalcoolizare.

— E o prostie, protestează, hotărât, Popescu-Vaslui. Există o lege sfântă: cine a băut va mai bea.

— Asta e din Biblie?

— Bineînțeles. Ce spune Biblia e de neclintit. Inclusiv judecata de apoi.

— Și, totuși, insistă Vasiliu-Muscel, eu am să mă las.

Dar nu din cauza nevestei, nu mă iau după ea în viață. Mă las în semn de protest.

— Față de cine?

— Față de stat. Statul, dragul meu, nu apreciază și nu încurajează suficient comerțul cu sticle goale.

— Mi-ați mai spus. Dar în ce sens?

— În sensul că sticla goală ar trebui să fie universal șanjabilă, ca aurul sau ca valuta forte. Adică să merg oriunde, în orice local public, cu câteva sticle goale în sacoșă, și să mi se dea contravaloarea lor în lei sau în produsul pe care am poftă să-l consum: mici, friptură de vacă, friptură de porc, morun, șalău, un vin alb, un vin roșu sau un coniac franțuzesc. Vreau să intru la „Capșa”, ca un lord, să mănânc și să beau pe săturate, iar la plecare să plătesc cu zece sticle goale și să dau bacșiș portarului două borcane de iaurt goale. Asta ar însemna, dragul meu, încurajare cu adevărat a vânzătorului de sticle goale profesionist. Dar de ce nu se face așa ceva?

— Nu știu. Cred că nu le-a venit ideea.

— Foarte bine. Până le vine ideea, eu declar grevă. Nu mai beau. Și, în consecință, nu mai vând sticle goale. Să-i văd cum se descurcă.

Popescu-Vaslui tace îngândurat. Ospătarul îi întreabă din priviri dacă mai doresc ceva…

— Ai un vin roșu? îl întreabă Popescu-Vaslui.

— Am „Dealul Mare”.

— Dă-mi o sticlă. Dumneata? i se adresează el lui Vasiliu-Muscel, care se uita pe fereastră, bosumflat. Dumneata ce bei?

— Nimic, răspunde acesta, demn. Îi sabotez.

(Dragoste bolnavă, 1980)

Portarul Gorovei sau beția puterii

Gorovei nu apucase (mânat de vâltorile vieții) să învețe o meserie la timpul potrivit. Făcuse de toate și mai nimic, adică treburi pasagere și manuale. Abia pe la vreo treizeci și ceva de ani s-a decis să-și aleagă o profesie definitivă, dar opțiunea se dovedi anevoioasă, fiecare meserie având avantajele și dezavantajele ei. Geamgiu?

Meserie curată, frumoasă, dar oricând te poți tăia într-o sticlă. Ceasornicar? O muncă migăloasă, obositoare pentru ochi. Plus că, acum, de când cu ceasurile electronice, trebuie să fii inginer ca să înțelegi ceva.

Vopsitor? Toată ziua mânjit. Instalator? Un văr de-al treilea și-a fracturat un deget cu cheia franceză și-a rămas invalid. Tinichigiu? Mult zgomot. Șofer? N-ai voie să bei o bere, un șpriț, ce viață mai e asta? Din cauza atâtor întrebări, Gorovei s-a trezit într-o bună zi că a dat în astenie nervoasă. S-a interesat ce muncă s-ar potrivi pentru o boală ca asta și cineva i-a recomandat să se facă paznic sau portar. Paznicii fiind cu precădere destinați activităților nocturne, Gorovei a optat pentru funcția de portar. Îmbrăcat într-o uniformă elegantă, cu o caschetă bine garnisită cu ceaprazuri pe cap, el ședea proțăpit în poarta instituției și nu făcea altceva decât să ceară legitimațiile sau bonurile de intrare persoanelor care treceau pragul, era respectat, i se acorda o atenție măgulitoare. Unii chiar îl salutau, alții îi zâmbeau și chiar dădeau mâna cu el. „Asta zic și eu meserie — își zicea Gorovei, fericit — nu te plouă, nu te ninge, leafa merge, cum de nu mi-a venit ideea mai demult?!” într-o zi, se întâmplă ceva cu totul ciudat în viața lui. Un cetățean oarecare îl întrebase dacă poate merge să discute o problemă cu inspectorul Popescu. Privindu-l pe individul respectiv, Gorovei descoperi că acesta avea o figură antipatică, un anumit fel de a vorbi și de a privi care îl enerva.

— Nu, a răspuns el, hotărât. Nu se poate merge la inspectorul Popescu.

— De ce? a întrebat solicitantul.

— Pentru că nu se poate.

Individul a plecat, iar Gorovei a intrat în gheretă și să privit în oglindă. Ceva se schimbase pe figura lui, nu știa exact ce, dar, oricum, se simțea alt om. Privindu-se și mai atent, mintea lui se lumină, brusc: era un om care avea putere. O putere deplină asupra altor oameni. De el depindea dacă un solicitant putea intra sau nu în instituție, el era prima verigă, cea hotărâtoare. Ce folos că ai o relație la șeful serviciului personal dacă nu poți ajunge până la el? Gorovei îți putea răspunde: „azi nu primește.

Sau: „Are ședință”. Venea cineva și zicea: „Merg la tovarășul director, sunt așteptat”. „Imposibil, mințea Gorovei, scobindu-se între dinți. A plecat acum cinci minute la policlinică”. Și persoana pleca nedumerită.

Uimit cu câtă ușurință putea schimba cursul treburilor, după placul și fantezia lui, și că instituția ajunsese, practic, la degetul lui mic, Gorovei se decise să meargă cu experimentul mai departe și, într-o dimineață, nu lăsă două dactilografe să intre în instituție pe motiv că aveau legitimațiile de serviciu pătate cu cerneală. Acestea au făcut scandal, dar el a rămas neclintit pe poziție. Nici pe proiectantul Dincă nu l-a lăsat să intre deoarece își uitase legitimația acasă, deși acesta încercase să-l momească cu câteva țigări străine. Ca să nu mai lungim povestea, beția puterii i se urcase într-atâta la cap portarului Gorovei, încât, într-o zi, l-a oprit pe însuși directorul instituției, spre a verifica dacă există cineva care poate trece peste voința lui.

— Legitimația dumneavoastră, vă rog.

Directorul i-a arătat-o, amuzat.

— Nu puteți intra, a zis, sobru, Gorovei. Fotografia nu corespunde. Aici mustața e în furculiță, pe când acum o aveți pe oală.

— Și? a întrebat directorul. Nu pot să intru?

— Nu. Dacă nu vreau eu, nu!

Toată instituția a râs de s-a prăpădit, directorul a povestit istoria chiar și ministrului adjunct, care a râs și el copios, dar șeful serviciului administrativ era un tip lipsit de simțul umorului, drept

pentru care l-a dus pe Gorovei la spitalul de boli nervoase pentru un consult. Medicii l-au reținut acolo ca să-l observe și să-l studieze.

Peste o săptămână, directorul, om de suflet, s-a interesat de soarta portarului, întrebând-o pe soția acestuia dacă are vești despre el. Aceasta a răspuns că a încercat să-l viziteze de câteva ori, dar că portarul n-a lăsat-o să intre. Cum e posibil? s-a mirat directorul, cine era acest portar inuman? Gorovei, i-a răspuns aceasta. Se făcuse portar voluntar și devenise teroarea vizitatorilor.

Există vreo morală în toată povestea asta? Probabil că da, dar eu nu sunt în stare s-o descopăr. Descurcați-vă singuri.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Ghinion

Gogu m-a invitat la o bere. Are un necaz, simte nevoia să i se destăinuie cuiva, să se descarce. Mai întâi tace, apoi urlă:

— Asta e! Și lovește cu pumnul în masă, scrâșnind din măsele. N-am noroc în viață!

— Nici eu, mă grăbesc să-l aprob, jenat că cei de la mesele din jur ne privesc cu insistență. Nici eu n-am noroc.

— Taci! îmi ordonă Gogu, dând o halbă de bere peste cap. Tu n-ai dreptul să vorbești. Ție toate ți-au mers din plin. Ești un băftos.

— Pe dracu', zic, vrând să-i îndulcesc suferința. Ieri am pățit o chestie fioroasă, un ghinion care se întâmplă o dată la un milion.

— La un milion de ce? mă întreabă el, încruntat, cu fața chinuită de neodihnă și, probabil, de alcool.

— De împrejurări. Ascultă cum a fost. Eram pe malul unei bălți. Adică eu și încă patru prieteni. De opt ore nu prinsesem niciunul nimic. Ca, la un moment dat, să mi se smulgă lanseta din mână. Trag cu disperare, trag, trag; părea un monstru de peste zece kile, dacă nu chiar de cincisprezece. Mă lupt cu el circa o oră, îl aduc până la mal, la zece metri, la nouă metri, opt, șapte, șase, cinci, patru, trei, întind minciocul să-l iau, dar…

— Dar ce? mă întreabă Gogu, fixându-mă cu o privire în care se aflau treizeci de procente de scepticism, treizeci de plictiseală și restul de dispreț.

— Firul mi se agață de ceva… De ceva… nu știu de ce. Trag, se rupe… peștele fuge… și gata. Ce zici de ghinionul meu?

— Care ghinion?

— Păi ai răbdare. Așteaptă. Știi în ce s-a agățat firul lansetei?

— Nu.

— Zi la întâmplare.

— Într-o rădăcină.

— Aiurea! N-ai să ghicești o lună. Un an. Până la sfârșitul vieții. Știi în ce s-a agățat? Cazi de pe scaun când ți-oi spune. Într-un televizor.

— Și ce-i cu asta?

— Tu ești nebun!? strig eu, trântind cu pumnul în masă. Ce căuta televizorul respectiv pe fundul lacului?

Cine l-a aruncat? Și de ce? câți pescari la un milion pot avea ghinionul să li se agațe firul de un televizor, exact atunci când prind un crap de peste zece kile?! Unul singur. Eu!

Gogu mă privește plictisit.

— Auzi? Tu n-ai voie să vorbești despre ghinion. Numai eu am voie.

— De ce numai tu ai voie?

— Pentru că numai mie mi se putea întâmpla ce mi s-a întâmplat ieri. Numai mie. Și eu n-am pierdut un crap de zece kile. Eu am pierdut propria mea fericire. Fericirea mea personală.

Cuvintele lui, spuse cu o apăsare mai mult decât dramatică, mă înfioară. „Dă-l naibii de pește, îmi zic, omul ăsta suferă ca un câine”.

— Tu vorbești serios? îl întreb, îngrijorat.

— Da, din păcate. Ieri am avut ghinionul vieții mele.

— Cum s-a întâmplat? Povestește-mi.

— Pentru asta te-am și chemat. Eram tot aici, la masa asta ca de obicei. Venisem de la ora deschiderii, adică la unșpe, unșpe și cinci, avusesem o noapte albă, cu coșmaruri, voiam să mă remontez. Am luat o gustărică și o bericică, mai târziu o saramurică și un șprițuleț ușor, de vacanță, mă simțeam excelent. Nea Nae, ospătarul, omul meu, care mă servește de atâția ani, îmi zice: „maistre, aveți vreo oră fixă?”. „Da, zic, fă-mi nota la unu fără cinci, am la unu fix o treabă importantă”. Între timp, vine la masă un amic cu care mă iau la vorbe, zice el una, zic eu una, se face unu fără cinci și nea Nae uită să-mi facă nota, eu contez pe el, nu mă uit la ceas și mă trezesc că se face două fără cinci și zic: „Nea Nae, păi ce făcuși, dom’le, ai uitat să-mi întocmești nota la unu fără cinci, nu ți-am spus că la unu fix am o chestiune foarte importantă?”, el se scuză: „dom Gogu, vă rog să mă iertați, așa ceva nu s-a mai întâmplat și n-o să se mai întâmple, dar m-a chemat șef’ la mizanplasul din salonul doi și-am uitat, sunt și eu bătrân, mai am doi ani până la pensie, vă rog să mă scuzați…”, eu ce puteam să-i fac, că doar îl cunosc de atâția ani, e ca și tatăl sau unchiul meu, mă servește ireproșabil, zic: „nea Nae, acum las-o baltă și mai adu o baterie, că și-așa am uitat unde trebuia să mă duc”, drept pentru care continuăm cu una, cu alta, până când el, amicul, pronunță din întâmplare cuvântul „căsătorie”. În momentul respectiv eu mă albesc, brusc, la față, am un vertij și

mă clatin, după care mă năpădește o transpirație abundentă, el se sperie, vrea să-mi dea o nitroglicerină și să cheme Salvarea, la care eu îi strig: „Mișule, nu mai chema nimic, nu mai e cazul, sunt un om definitiv nenorocit”. După care m-am pus cu el pe băut până la închiderea localului, m-am făcut praf, nu mă mai interesa nimic. Un asemenea ghinion întrece orice măsură, numai mie mi se putea întâmpla, adio viitor.

— Zi-i despre ce-i vorba.

— Acum nu mai are importanță. Important e că mi s-a întâmplat tocmai mie. Și tocmai ei.

— Cui? Ofeliei?

— Exact. Ofeliei, o ființă minunată, adorabilă, inestimabilă, o știi prea bine, mă cunosc cu ea de paisprezece ani și trei luni, am înconjurat-o întotdeauna nu numai cu alese sentimente de dragoste, dar și cu o stimă și un respect nețărmurite. Cu trei săptămâni în urmă, cuprins de un avânt sentimental și matrimonial de care nu mă mai credeam în stare, i-am propus să legiferăm legătura, adică să ne căsătorim, am făcut toate formalitățile, am stabilit ziua și ora… Ei, bine…

— E clar, zic, nu mai continua. Ai uitat să te duci la ceremonia propriei tale căsătorii. Ce-a zis sărmana Ofelia?

— Nu știu. Crezi c-am avut curajul s-o întreb?

— Într-adevăr…

— Ce să-i zic? Cum să mă justific? Să-i spun adevărul? Că am avut ghinionul ca nea Nae, în care aveam încredere ca în tatăl meu personal, a uitat să-mi facă nota la unu fără cinci?! M-ar crede? Și, dacă m-ar crede, ce-aș câștiga?

Gogu mă privi îndelung și fix. Avea lacrimi sincere în ochi. „Ăsta da, mi-am zis eu, prăbușit sufletește, ăsta da ghinion.”

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Totul e să știi de la cine iei

Într-o zi, mergând pe stradă, observ un individ cu bască în cap care mă urmărea pas cu pas. Enervat, mă opresc, brusc, și-l întreb:

— Ce te ții, dom’le, după mine? De ce mă urmărești?

— Pe dumneata nu te cheamă cumva Ionel? îmi zice el, zâmbind numai pe partea stângă.

— Da, și ce-i cu asta?

— Păi, zice, noi am fost colegi în ciclul elementar.

— Nu cumva, zic, ești Gicu al lui Schirliosu, ăla de lângă fântână?

— Eu sunt! strigă Gicu, fericit că nu l-am uitat.

— Cu ce ocazie prin București? îl întreb.

— Nu sunt cu nicio ocazie. Locuiesc aici de douăzeci și cinci de ani. Mă mir că nu ne-am întâlnit până acum și că n-ai avut nevoie de mine.

— Păi unde lucrezi?

— La Casa de comenzi „Saturn”.

— Și ce ești acolo? întreb eu, sincer interesat. Ești șef?

— Mai mult. Sunt mâna dreaptă a șefului. Când ai nevoie de ceva, vii la mine. Intri prin spate și te servesc imediat.

A doua zi, mă prezint la Gicu și plec acasă cu două sarsanale pline. Dar ce descoperă nevastă-mea? Că amicul meu, în loc de două kilograme de carne, cât plătisem, îmi dăduse doar un kilogram și jumătate. În loc de cinci cutii de sardele, îmi dăduse numai patru. Mă mai ciupise cu trei suluri de hârtie igienică, cu două pachete de șervețele și o cutie de ananas.

— O fi greșit omul, mă justific eu, s-o fi emoționat, nu putea să mă înșele pe mine, care i-am fost coleg de școală.

Fac în aceeași lună încă de două ori cumpărături de la

Gicu și, de fiecare dată, individul mă înșela cu sume consistente. Nu m-am putut abține și i-am zis-o de la obraz:

— Bine, măi Gicule, tocmai pe mine te-ai găsit să mă furi?

— Dar ce te miri?

— Păi cum să nu mă mir?

— Ascultă, îmi zise el, grav, de tine n-am să mă feresc, voi fi sincer. Eu nu fur niciodată de la oameni necunoscuți. Eu fur numai de la oameni pe care îi cunosc bine și în care am încredere. Adică de la rude și prieteni.

Când zic rude mă refer inclusiv la frate-meu, la soră-mea, la unchii și mătușile mele, inclusiv la cumătrul care mi-a botezat copiii. De ce? Pentru că niciodată un unchi sau o mătușă n-o să se ducă să mă

reclame. Baza sunt, însă, prietenii. Pe ei îi ciugulesc fără milă. În fond, pentru ce să le faci servicii de pomană?

— Și ai mulți prieteni?

— Gârlă. Un prieten aduce pe altul, altul pe altul și așa mai departe. Mă crezi că n-am avut până acum nici cea mai mică reclamație?!

— Ești grozav, zic eu, uluit.

— Ideea nu-mi aparține, mărturisi Gicu, modest. Mi-a dat-o un mecanic auto, care îmi era prieten la cataramă. I-am dus mașina să-i facă o reparație capitală. M-a furat cu patru mii. Când i-am zis, mi-a răspuns: „Fii deștept, fă și tu la fel cu prietenii tăi. Inclusiv cu mine. Când vin la cumpărături, găbjește-mă fără milă”. Așa că, asta e…

De atunci, n-am mai făcut cumpărături de la Casa de comenzi unde lucrează prietenul meu din copilărie. Acum o săptămână, văzându-mă pe stradă, mi-a făcut un semn cu degetul la obraz, adică să-mi fie rușine că nu-l mai caut. Poate n-o să mă credeți, dar am roșit.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Gogoșari

— Păruș — vechi amic, băiat simpatic și săritor, cu o inimă de aur, încrezător în oameni, puțin chel și puțin gras, burlac — îmi dă telefon, într-o dimineață, aproape plângând.

— Dragul meu, te rog să-mi dai un sfat, ești de meserie, te știe tot orașul, mi s-a spus să apelez la tine cu încredere.

— Despre ce-i vorba? Spune cât mai repede, mă grăbesc.

— Dragă, tu știi că eu, ca burlac, mănânc la prânz la o pensiune. Dimineața și seara mă mulțumesc cu un iaurt sau cu un ceai. Anul acesta mi-a venit ideea să-mi fac conserve pentru iarnă. Mai precis, să-mi pun niște gogoșari, gogoșarii sunt slăbiciunea mea. M-am dus la piață și mi-am cumpărat două sacoșe pline cu aceste legume superbe și două borcane. Am cumpărat și o carte de bucate. În cartea respectivă scria despre toate, în afară de cum se pun gogoșarii la murat. Atunci am dat telefon prietenului meu Didi, care este un bucătar desăvârșit. Mi-a zis să curăț gogoșarii de semințe și să bag în ei varză tocată, câteva boabe de piper și să-i pun în oțet.

Rețeta mi s-a părut incompletă și am sunat-o pe colega mea Eleonora. Ea mi-a răspuns că, în afară de varză și piper, să mai pun în gogoșari morcov ras, țelină rasă, gutui rase, muștar și sare, după gust. Ca să verific rețeta, am dat telefon unei alte colege, care mi-a zis că mai trebuie ceva: ceapă tocată, usturoi pisat, bucățele de praz și măsline verzi. „Bine, am întrebat-o eu, dar unde să încapă atâtea într-un biet gogoșar” „Dacă împingi bine, încape. După care o altă colegă m-a sfătuit să pun gogoșarii într-o oală mare și să-i fierb până dau în clocot.

— Și ce-a ieșit? întreb eu, realmente curios.

— O pastă scârboasă, pe care n-ar fi mâncat-o, cred, niciun naufragiat aflat singur pe o insulă de un an de zile.

Te întreb acum pe tine: e posibil ca niște colegi și colege să-și bată joc de mine în halul ăsta? Să mă umilească în asemenea măsură? Știau că nu mă pricep, dar trebuia să mă facă de râs?

— Și? Ai renunțat la gogoșari?

— Cum o să renunț?! M-am dus la Obor și am cumpărat alte două sacoșe. De astă dată nu i-am pus singur, de capul meu, mi-a sărit cineva în ajutor, o specialistă.

— Adică cine?

— Vasilica, dactilografa șefului. Mi-a zis că-mi pune ea niște gogoșari de-o să mă ling pe degete.

— Și?

— Mi i-a pus. Pe urmă, m-a trimis să cumpăr prune și mi-a făcut magiun. Pe urmă, m-a trimis să cumpăr gononele și mi-a umplut două borcane mari cât niște cisterne. Mi-a pus și o putină cu varză. Mi-a făcut și zacuscă, plus niște ardei căpia în oțet. „Dragă Vasilica, i-am zis, dar când o să mănânc eu atâtea murături?! Eu nu voiam decât pentru poftă și musafiri”. „Nu-ți face griji, mi-a răspuns ea, te ajut și eu”. Ce să înțeleg din asta?

— Nu știu.

— Mai ales că, de atunci, au trecut două luni și ea încă mai vine la mine zilnic pentru diferite treburi. Ieri, a comis un gest care m-a nedumerit profund: și-a adus cămașa de noapte și și-a pus-o sub o pernă, în patul meu, alături de perna mea. După care s-a apucat de făcut bulion. Vreau să te întreb: ce-mi trebuie mie bulion? Eu nu gătesc, eu nu…

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Unde faci revelionul?

— Alo! Da, eu sunt. Cine e? A, tu erai? Să nu te recunosc. Zi, Bubuie, ce te doare? Nimic. Foarte bine. Unde fac revelionul? Acasă, cu nevastă-mea și cu televizorul. Am hotărât să rămânem în doi, nu știu dacă îți mai aduci aminte, noi ne-am căsătorit acum zece ani, exact în ziua de 31 decembrie, și vrem să aniversăm evenimentul în intimitate. Ce să facem? Să venim la voi? Cine mai vine? Nimeni. Și voi, tot în doi? Eu știu ce să zic? Nu-i rea ideea. Da, am putea veni, în patru e mai distractiv, totuși. Bine, zi ce să aduc, care e contribuția mea? Piftie avem. Aduc două platouri. Am făcut și hrean, bineînțeles. Pe urmă, am niște ghiudem și niște cârnăciori, bine uscați, merg la antreu. Am și un borcan de icre de știucă, vin cu ele gata preparate. Curcan am, cam primit de la părinți o jumătate. Am și o damigeană de căpșunică, ceva care îți parfumează interiorul trupesc pentru o săptămână, nu te doare capul, o bei ca pe apă. Ce să mai aduc? Două lăzi cu sifoane. Bine, mă duc la coadă, le urc într-un taxi și le aduc din timp. Adică le aduc odată cu mâncarea. A, exact, aduc și o sută de grame de cafea măcinată. Fructe! Am mere și mandarine. Și niște nuci. Aduc și nucile? Am și niște gutui. Iau și gutuile. Sticle de borviz câte să iau? Zece. Perfect. Păi ce să mai iau? Cred că-i de ajuns. A, pardon, checul. A făcut nevastă-mea un chec senzațional. Auzi, dar o țuică bună ai tu? Atunci, lasă că am eu o sticlă uitată în cămară de vreo trei ani, sa îngălbenit. Dar niște bere pentru dimineață nu e cazul? Iau zece sticle. Apropo de dimineață: o ciorbă de potroace ne-ar strica oare? O face nevastă-mea și-o aduc cu oală cu tot. Șvaițer da, am o bucată. O aduc. Eu zic că ajunge, mai mult nu ne trebuie. Cum le aduc? Simplu, nu ți-am spus? Le urc în furgonetă și vin cu ele până la tine. Tu să mă ajuți să le car la lift. Ce spuneai de brad? Da, avem brad, e splendid, are aproape trei metri, gata împodobit. Tu nu ai? Păi atunci să iau și bradul. Fac încă o cursă cu furgonetă. Cum îl țin? în primul rând, îl ancorez cu niște sfori și-l țin eu de-o parte și nevastă-mea de alta. Nu-l despodobesc, îl aduc gata împodobit. Sigur că da. Hai, gândește-te dacă mai e

ceva de adus, ca să-mi notez. Televizorul tău nu merge bine? îl iau pe-al meu, e nou. Iau și casetofonul, iau și casetele… Ce zici? Că, totuși, e prea mare trambalarea? Da, e adevărat, dar așa e la revelion. Să veniți voi la noi?! Mă, tu știi că ești deștept foc!? Excelentă idee! Excelentă! Facem economie de furgonetă, plus că se mai poate răsturna o cratiță, se sparge un glob. Sigur că da. Îți iei nevasta și veniți la noi. Ai o idee de milioane. Ce să aduci? Nimic. Voie bună. A, nu vrei să vii cu mâna goală? Atunci, ce vrei să aduci? Pe soacră-ta? Bineînțeles, cum o să mă supăr? N-ar fi omenește s-o lași singură acasă. O cunosc, e simpatică, numai că, din câte știu, săraca, adoarme repede la televizor. O culcăm la noi în dormitor. Pisica? Ia și pisica. Dacă nu-ți dă voie cu ea în taxi, ascunde-o într-o sacoșă. Flori? La flori e înghesuială zilele astea, nu te formaliza. Atunci vă așteptăm cu multă dragoste. Să nu întârziați mai mult de ora nouă. Auzi, știi ce te rog să aduci și tu? Câteva căpățâni de usturoi. N-ai. Nu-i nimic. Fac eu un drum la piață. Bine, pa! La revedere.

— Cu cine-ai vorbit, dragă, o jumătate de oră?

— Cu Bubu. L-am invitat la noi de revelion.

— Păi, nu mai plecăm la munte?

— Ba da. Dar ce contează? Lasă-l să vină.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Cum am ajuns biciclist

Stricându-mi-se, într-o zi, televizorul, am chemat pe cineva să-l repare. Omul respectiv a venit destul de repede, și-a scos sculele și a intrat cu jumătate de trup în interiorul aparatului.

— Nu vă supărați, zice, dar aici a mai umblat cineva.

— Da, zic eu, a mai fost reparat acum câtăva vreme.

— Vreau să spun că persoana care l-a reparat a umblat în el cu picioarele. E o bramburească aici de neimaginat.

Toate firele sunt încurcate. Acest aparat nu mai poate fi reparat. Sfatul meu sincer e să vă cumpărați unul nou.

— Păi și acesta e destul de nou.

— Da, dar l-ați dat pe mâna cuiva care nu se pricepe și vi l-a aiurit complet.

Între timp, în încăpere intră nevastă-mea cu o cafea.

Auzind ultimele noastre replici, ea îi spune meșterului reparator:

— Păi chiar dumneata l-ai reparat acum o lună.

— Eu?!

— Da, dumneata, te cunosc după mustăcioară. Ți-am dat și cincizeci de lei bacșiș.

— Îmi pare rău, zice el, indignat, dar mă confundați.

Nu sunt eu omul care să ia cincizeci de lei bacșiș. Eu iau de la o sută în sus. Înseamnă că a fost cineva care nu e de meserie, un amator.

Nevastă-mea susținea sus și tare că el a fost, el susținea că n-a fost el, de aici a ieșit un adevărat conflict, tipul s-a enervat, și-a strâns sculele și a ieșit, trântindu-ne ușa.

— Reparați-vi-l singuri! a strigat el din lift.

Enervată, nevastă-mea mi-a zis:

— Chiar asta am să și fac.

După care a demontat fierul de călcat, aspiratorul și prăjitorul electric, a luat din ele piesele principale și s-a năpustit asupra televizorului. După două ore, acesta era în stare de funcționare. E drept că imaginea apărea invers, adică cu capul în jos, dar important era că mergea.

— Dragă, mi-a zis ea, n-are rost să mai chemăm tot felul de nepricepuți pentru reparații mărunte. Dă-mi cheile de la mașină,

vreau să-ți schimb bujiile, pistoanele și toba de eșapament…

Nimic n-o mai putea opri din avântul ei tehnicist, nici măcar un cataclism natural. Așa am ajuns biciclist.

(întâmplări trăite de alții, 1987)

Chițimia

Într-o noapte, pe la orele două, se sculă din pat, de lângă nevastă, și trecu alături, în sufragerie.

— Cu cine ai vorbit azi-noapte în sufragerie? îl întrebă nevastă-sa a doua zi dimineață.

— Cu Chițimia.

— Care Chițimia?

— Am avut un prieten cu numele ăsta.

— Nu te-am mai auzit vorbind de el până acum. Ce fel de prieten?

Nevastă-sa avea obiceiul să pună foarte multe întrebări, iar el răspundea întotdeauna la toate întrebările, atent și politicos.

— Cred că ți-am vorbit despre el.

— De ce nu l-ai chemat niciodată pe la noi?

— Cum era să-l chem dacă e mort?

— A murit de mult?

— De-acum douăzeci de ani.

Nevasta se duse în bucătărie și pregăti cafeaua. Când veni cu cafeaua în sufragerie, se îngălbeni deodată, se rezemă de un perete, sfârșită, și scăpă ibricul. O pată mare, neagră, se întinse pe covorul persan. El sări și aduse repede un prosop, care absorbi o mare parte din cafeaua vărsată

După aceea aduse un pahar cu apă și-i dădu să bea.

— Ți-e rău? o întrebă.

— Da. Mi s-a făcut dintr-odată rău.

— De ce?

— Nu știu. Și-am pătat și covorul.

— Lasă, că iese.

— Nu iese. Cafeaua nu iese cu nimic.

— Dă-l dracului de covor! întinde-te pe pat. Și nu te duce azi la serviciu.

Ea se întinse pe pat. Dar peste câteva clipe i se făcu din nou rău. Îl chemă lângă ea.

— Vino puțin, că iar mi-e rău.

— Cum ți-e rău?

— Mi-e rău.

El se enervă. Întotdeauna când se îmbolnăvea ea, el se enerva.

— Nu-i suficient că-mi spui că ți-e rău. Cum ți-e rău și de ce?

Ea oftă lung și începu să plângă, cu fața ascunsă în palme.

— Mi-e rău din cauza ta.

— Ce ți-am făcut eu?

— Când veneam de la bucătărie cu cafeaua mi-am adus aminte că ai vorbit azi-noapte cu prietenul ăla al tău, Chițimia…

— Da, și ce dacă am vorbit?

Ea își luă mâinile de la ochi și urlă, înroșindu-se:

— De ce minți c-ai vorbit cu el, dacă spui c-a murit acum douăzeci de ani? De ce minți?

El se ridică și-i strigă cu ură:

— Vai de capul tău!

Ieși din cameră, se duse în hol și se îmbrăcă cu paltonul, continuând s-o apostrofeze, indignat.

— Fir-ai a dracului să fii de idioată!

— Ce-ai cu mine, de ce mă înjuri? întrebă ea cu glas suferind.

El se uită la ea lung, scrâșni și ieși trântind ușa.

Ajungând în stradă, abia făcu zece pași și cineva care venea din urmă îl bătu pe umăr. Era Chițimia.

— Ce ai? îl întrebă acesta.

— Lasă-mă, te rog!

— Te-ai certat cu nevastă-ta?

Nu-i răspunse. Mergea înainte, cu fălcile strânse. În dreptul ministerului se opriră și-și dădură mâna. Apoi el intră, iar Chițimia merse mai departe. La despărțire își urară noroc.

Ajungând la biroul său (avea birou singur, era șeful serviciului financiar), se așeză la masă și începu să-și prepare o cafea. N-apucă să ia prima înghițitură, pentru că se prăbuși, leșinat. Funcționarii de alături auziră zgomotul căzăturii și veniră imediat. I se făcu o frecție cu spirt la tâmple, se trezi, dar refuză să fie dus la spital.

— Lăsați-mă singur, le ceru el funcționarilor după cinci minute, mă simt bine.

Funcționarii plecară în încăperea de alături, iar el rămase singur și se gândi până la ora trei cu capul în palme. La ora trei se interesă la cineva unde se află policlinica la care consultă psihiatrul T.C., membru corespondent al Academiei; Află, se duse imediat acolo și se înscrise pe listă. Apoi plecă acasă. Mâncă fără să discute nimic cu nevastă-sa. Vru să doarmă, dar nu putu și se plimbă prin parc până la ora opt. La ora opt și un sfert intră la medicul psihiatru. Era un om în vârstă, palid, fuma țigară de la țigară. Înainte de a intra în discuția propriu-zisă, acesta își notă într-un caiet diferite date generale ale bolnavului: vârsta, profesia *etc.*

— Vă ascult, spuse apoi. Despre ce e vorba?

— În primul rând aș vrea să știu dacă sunt sănătos sau nu.

— Asta am să-mi dau seama după consult.

— Nu, nu m-ați înțeles. Vreau să-mi spuneți, înainte de consultația propriu-zisă, dacă arăt la prima vedere ca un om normal sau nu.

— Vă rog să-mi faceți un control general… *? t.

— Asta oricum vă făceam, spuse doctorul, dar după ce stăteam de vorbă…

— Aș vrea să-mi faceți înainte. Vreau, înainte de a vorbi, să știu dacă sunt sau nu normal.

— Bine, am să vă consult;!

Medicul trecu de îndată la consult, îi luă tensiunea arterială, pulsul, îi ascultă respirația, controlă reflexele nervoase și psihice. R

— Sunteți un om normal, spuse. Apoi.

— Mulțumesc, asta e foarte important pentru mine.

— Acum vă ascult. Despre ce este vorba?

— Uitați despre ce este vorba. Am avut un prieten care acum douăzeci de ani a murit pe front.

— Și?

— Azi-noapte, la ora două, m-am trezit cu el în casă.

— Și?

— Atât.

Medicul își aprinse o țigară. Îi întinse și lui pachetul.

— Fumați?

— Nu, mulțumesc.

— Dacă vreți să mai repetați. Ați avut un prieten care acum douăzeci de ani a murit pe front. Și?

— Azi-noapte, la ora două, a venit la mine acasă.

— Și? Ce-a zis când a venit?

— Nimic deosebit. Am stat de vorbă.

— Mult?

— Destul de mult. Vreo două ceasuri.

— Despre ce-ați vorbit?

— Nu-mi aduc aminte exact.

— Spuneți-mi măcar în mare. Ce tip de discuție a fost?

Ca și când v-ați văzut pentru prima oară după douăzeci de ani?

— Nu, ca și cum am fi fost prieteni tot timpul, ca și cum el, să zicem, ar fi fost coleg de serviciu cu mine, ar fi stat pe aceeași stradă cu mine și ar fi venit în fiecare zi la mine.

Medicul își aprinse o nouă țigară, deși pe cealaltă nu o fumase decât pe jumătate. Își notă ceva — vreo două cuvinte — în carnet, după care puse o nouă întrebare.

— Cum îl cheamă pe prietenul dumneavoastră?

— Chițimia.

— În ce an a murit?

— În 1943, pe front.

— Sunteți absolut sigur c-a murit?

— Da. Am fost de față.

— Ce înseamnă de față?

— Adică a murit în brațele mele.

— Poate că n-a murit. Poate că și-a revenit după aceea.

— Am fost de față când a fost înmormântat.

— Atunci, cum vă explicați aceste vizite?

— De aceea am venit la dumneavoastră, care sunteți de meserie, ca să mă limpeziți.

Medicul își aprinse încă o țigară.

— Cred că ați avut un coșmar.

— Sunteți sigur?

— Aproape sigur.

— Atunci cum se explică faptul că nevastă-mea ne-a auzit de alături, din dormitor, vorbind? Cum se explică faptul că azi-dimineață m-am întâlnit cu el pe stradă și am venit împreună până la serviciu?

— Știți ce, spuse medicul stingând țigara, veniți din nou peste două zile și spuneți-mi ce s-a mai întâmplat.

— Bine, am să vin. Bună seara.

Ieși în stradă. La colțul străzii îl văzu pe Chițimia, așteptându-l.

— De unde vii? îl întrebă acesta.

— De la doctor.

— Ce ai?

— Mă doare capul.

— Stai mai mult la aer curat.

— Așa ar trebui.

Discutară pe această temă până când ajunseră acasă.

El intră în curte, iar Chițimia merse mai departe.

— Scuză-mă că te-am deranjat azi-noapte, îi strigă acesta după ce făcu vreo zece pași.

— Nu face nimic.

Intrând în casă o văzu pe nevastă-sa în pat. Zăcea.

— N-am gătit nimic azi, îi spuse ea, mănâncă ce găsești prin cămară.

— Ai fost la serviciu? o întrebă el.

— Nu, am stat în pat, mi-a fost rău. Tu?

— Și mie. M-a durut capul.

Se duse la bucătărie, își făcu un ceai de tei, îl bău și se culcă. Adormi greu, peste o oră și jumătate, după ce citi o sută de pagini dintr-un roman gros. La un moment dat se trezi brusc, înspăimântat. Se uită la ceas: era ora două.

— A sunat cineva? o întrebă pe soție, dar aceasta nu-i răspunse, dormea profund.

Se sculă și trecu alături, în sufragerie. Ascultă și auzi țârâitul soneriei. Se duse în hol și întrebă încet:

— Cine-i?

— Eu, răspunse o voce de-afară, în șoaptă.

— Care eu?

— Chițimia.

Ce vrei?

— Cum ce vreau? Am venit pe la tine.

— La ora asta?

— Păi ce, dormeai?

— Nu dormeam, dar oricum…
— Hai, deschide.
Deschise. Chițimia intră, călcând în vârful picioarelor.
— Știam că nu dormi, de-aia am venit. Nici eu nu pot să dorm.
— De ce?
— Nu știu.
— De când nu poți să dormi?
— De douăzeci de ani.
— Vrei să spui că n-ai dormit deloc de douăzeci de ani?
— Absolut deloc.
— N-ai încercat să iei somnifere?
— Vagoane!
— Și?
— Nimic. Nu pot să-nchid un ochi.
Discutară pe această temă vreo două ore. Exact la ora patru, Chițimia îi spuse:
— Am impresia că ți-a venit somnul. Căști.
— Da, pe la ora asta mi-e somn totdeauna.
— Atunci te las. La revedere.
— La revedere.
Îl conduse până la ușă, după care fugi repede în dormitor și se culcă. Adormi imediat și se trezi la șapte fără un sfert. Nevastă-sa pregătise deja cafeaua.
— Cu cine-ai vorbit azi-noapte? Te-am auzit prin somn vorbind cu cineva alături.
— Da, a fost Chițimia pe la mine.
— Care Chițimia?
— Nu știi care, de ce mă mai întrebi?
— Te-ntreb, de ce-ți sare țandăra?
— Pentru că-ntrebi același lucru de o mie de ori. Ai acest obicei tâmpit.
— Ești imposibil. Te-ntreb dacă e vorba de Chițimia ăla cu care ai fost pe front.
— Da, despre ăla e vorba.
— Parcă spuneai c-a murit!
— Da, spuneam. Și?
— Cum și?

— Da. Și?
— Dac-a murit, cum a putut să vină azi-noapte la tine?
— Adică de ce să nu poată?
— Păi cum să poată?
— Păi, uite-așa!
— Tu te-ai scrântit, ce dracu' ai în ultima vreme? Sau ți-ai propus să mă înnebunești de cap și să mă bagi în mormânt?
— Gata, termină! strigă el, și se ridică brusc de la masă.
Una din cești de cafea se vărsă pe covor.
— Idiotule, ai pătat covorul! urlă ea în urma lui, dar el ieși trântind ușa.
În stradă, Chițimia îl întrebă calm, ușor ironic.
— Iar?
— Iar.
— De ce nu vă despărțiți?
— Dacă aveam un copil ne despărțeam. Așa dac-o las singură, nu rezistă.
— Treaba ta. Te privește.
— Știu că mă privește.
— Încearcă să fii calm. S-o influențezi.
— Chiar dacă sunt calm toată ziua, la un moment dat îmi sare țandăra din senin.
Discutară pe această temă până în fața ministerului, unde se despărțiră.
După-amiază se plimbă tot timpul prin parc, la aer, iar spre seară, la ora opt, se prezentă la policlinica la care psihiatrul T.V., membru corespondent al Academiei avea consultații pentru public. Îl găsi aprinzându-și o țigară. Îi oferi și lui una.
— Mulțumesc, nu fumez.
— Știam, dar voiam să văd dacă nu v-ați luat între timp.
— Nu, nu m-am luat.
— Ce-i nou?
— Nimic.
— Adică?
— Adică la fel.
— Vreți să spuneți c-a venit și azi-noapte?
— Da, tot la ora două. Și a plecat tot la ora patru.

Dimineața m-a condus iar la serviciu.

— Soția a observat ceva?

— Da, ne-a auzit vorbind. Bineînțeles că a ieșit iar un scandal, dar asta e altă chestiune, nu interesează.

Medicul își aprinse o țigară și se gândi circa un minut.

— Vreți să-mi povestiți din nou cum a murit acest

Chițimia acum douăzeci de ani? Povestiți-mi cu amănunte.

— Da, cu plăcere.

Începu să povestească în felul următor, medicul rămânând în acest timp cu privirile fixate pe fața lui:

— Nu ne-am cunoscut înainte de armată, prima oară ne-am văzut la regiment. Amândoi eram sergenți T.R. și, pentru că numai noi eram intelectuali în companie, și pentru că eram de aceeași vârstă și aveam aceeași profesie (eram studenți), ne-am împrietenit.

— În ce consta prietenia aceasta?

— Era o prietenie totală. Ne destăinuiam totul și împărțeam totul. Ca și conformație psihică semănăm perfect, așa că ne-a fost foarte ușor să fim prieteni.

Împreună am îndurat bine toate vicisitudinile războiului.

Pe atunci aveam foarte mult humor și eram foarte raționali. Pentru noi totul era explicabil și normal: viața, moartea, războiul, înjurăturile, foamea, noroiul, frigul, prostia, mizeria, suferința, dragostea, ura, bestialitatea, gingășia, infinitul, arta, absolut totul era normal, nimic nu ne uimea. De altfel, el a murit foarte calm, deși știa că moare. Am discutat până în ultima clipă, nu i s-a părut anormal faptul că a fost lovit de un obuz și că moare.

— Totuși, întrebă medicul, este cam nefirească această luciditate pentru doi tineri în infernul unui război, ce suport aveați?

— Indiferența. Totul în jurul nostru era atât de îngrozitor, încât am hotărât să devenim indiferenți. Nu judecam nimic, nu ne miram de nimic, nu ne indignam, nu plângeam, nu protestam, luam totul ca atare. Aceasta era soluția pe care am ales-o noi. Existau și altele. În toate marile împrejurări ale vieții există mai multe soluții.

— Soluția a fost aleasă în mod deliberat?

— Evident.

— În clipa în care a murit v-a adresat acest Chițimia vreo rugăminte pe care nu i-ați îndeplinit-o?

— M-a rugat să trec pe la părinții lui și să le spun c-a murit. Am făcut asta imediat cum am venit acasă.

— În general, aveți să vă reproșați ceva în ce privește atitudinea față de el?

— Nu.

— Spuneți-mi, întrebă medicul aprinzându-și încă o țigară, sunteți sigur c-a murit?

— Sigur, absolut sigur. Eu cu mâinile mele l-am pus în groapă.

— Poate că era cadavrul altui ostaș.

— Nu, e exclus! Era cadavrul lui.

— Totuși, spuse medicul, ar fi bine să verificăm. Aveți pe cineva care-l cunoaște pe Chițimia? Un prieten, o rudă?

— Nu am pe nimeni. Doar pe părinții lui, dacă mai trăiesc.

— Ar fi foarte bine să verificați precis acest lucru.

Pentru părinți va fi foarte ușor să-l recunoască. Chemații să-l vadă.

— Bine, așa am să fac.

Plecă, și se duse chiar atunci în cartierul Colentina, la adresa unde fusese cu douăzeci de ani în urmă ca să-i anunțe pe părinții lui Chițimia că fiul lor a murit. Părinții erau pe-atunci foarte bătrâni și trăiau într-o casă înconjurată de nuci. Nu mai știa numele străzii, dar își amintea că era prin apropierea unui depozit de lemne.

Reuși să găsească adresa în mai puțin de-o oră. Bătu la poartă, dar nu răspunse nimeni. Intră apoi în curte și înaintă prudent până la ușa casei, în care ciocăni de mai multe ori, până când îi deschise o femeie de vreo patruzeci de ani.

— Pe cine căutați?

— Caut familia Chițimia.

— Aici stă.

— Bătrânii mai trăiesc?

— Trăiește numai dânsa.

— Pot să-i vorbesc?

— Puteți, dar nu aude. E pe moarte.

— Dumneavoastră cine sunteți?

— Eu sunt o rudă din provincie. Ne-a chemat bătrâna ca să luăm casa în primire după moarte și să-i facem înmormântarea.

Rămase câteva clipe pe gânduri, apoi o întrebă pe femeie.

— Credeți că bătrâna ar mai putea să recunoască o anumită persoană?

— Cum să recunoască dacă-i pe moarte?

— Bine, mulțumesc. Bună seara.

— Dar cine sunteți dumneavoastră?

Ieși în stradă, văzu un taxi, îl opri, se urcă și-i spuse șoferului să-l ducă până în centru. În centru coborî și intră la restaurantul „Dunărea”. Ceru o friptură și jumătate de vin. După ce mâncă friptura și bău jumătatea de vin, mai ceru o jumătate. După ce o bău și pe aceasta, făcu plata și plecă. Mergea clătinându-se. Era beat. Ajunse acasă cu greu și se aruncă în pat, îmbrăcat.

— Dezbracă-mă, îi spuse nevestei.

— Du-te dracului de bețiv! Am ajuns servitoarea ta?

— Va să zică așa te porți cu mine?!

— Da’ tu cum te porți cu mine?

— Bine, nu-i nimic, lasă că-te-nvăț eu minte! Se vârî sub pătură îmbrăcat și încălțat. Când adormi și începu să sforăie, nevasta îl dezbrăcă și-l descălță.

La ora două fix se trezi și o întrebă, speriat:

— A sunat cineva?

— N-a sunat nimeni. Ți s-a părut.

— Ia du-te și vezi.

— Mi-e frică.

— Du-te că nu te mănâncă nimeni!

Ea se duse, întrebă cine e, dar nu-i răspunse nimeni.

— Nu-i nimeni, îi spuse ea somnoroasă, și se culcă.

El întinse mașinal o mână spre ea. Ea se lipi de el, oftând, dar în clipa următoare el se ridică și ieși în sufragerie, apoi în hol.

— Cine-i? întrebă.

— Eu.

— Care eu?

— Eu, Chițimia.

— Ce vrei?

— Deschide!

— Nu deschid. Spune-mi ce vrei.

— Nu fi idiot! Ce te-a apucat?

— Nu m-a apucat nimic, vreau să dorm. Asta nu-i oră de vizită. Vino mâine dimineață.

— Să știi că mă supăr.

— Te privește!

Plecă, se duse în dormitor, se urcă în pat, puse o mână pe nevastă și o trase lângă el. Ea se lipi, oftând. O sărută și-i ridică furoul până deasupra sânilor. Deodată se ridică, sări din pat și se duse în hol.

— Ai sunat? întrebă.

— Nu, îi răspunse vocea de-afară.

— Atunci de ce nu pleci?

— Ce te privește?

— Mă privește, că nu-mi convine să stai la ușa mea.

— Și ce dacă nu-ți convine? Stau aici până-m deschizi.

— Bine, stai.

Se duse în dormitor, se urcă în pat, puse o mână pe nevastă-sa, vru s-o tragă spre el, dar ea se opuse.

— Du-te dracului și lasă-mă să dorm! Ce tot mă sâcâi?

El nu-i răspunse, iar peste câteva minute ea adormi.

Încercă și el să doarmă dar nu reuși. Se ridică din pat și se duse în hol.

— Ai plecat? întrebă.

— Nu, răspunse vocea.

— Și ce faci?

— Aștept.

— Bine, intră, spuse — și deschise ușa.

Chițimia intră. Se duseră în sufragerie.

— Iar nu poți să dormi? întrebă Chițimia.

— Iar.

— Nici eu.

— Și ce faci când nu dormi?

— Nimic, răspunse Chițimia. Mă plictisesc. Aș vrea să mă plimb, dar n-am cu cine.

— Plimbă-te singur.

— M-am plimbat și singur, dar mă plictisesc. Mă plictisesc groaznic.

Discuția se desfășură în felul acesta până la ora patru, când Chițimia, văzându-l că i-e somn și cască, plecă.

A doua zi dimineață, în timp ce bea cafeaua, nevasta îi spuse:

— Iar ai pălăvrăgit azi-noapte cu Chițimia?

— Iar.

— Ce dracu' aveți atâta de vorbit?

— Nu știu. De ce n-ai venit să-l vezi?

— Mi-era somn.

— La noapte, dacă mai vine, deschizi tu și-i spui să mă lase în pace să mă odihnesc.

— Bine; lasă că-i zic eu vreo două.

Plecă apoi la serviciu. Ajungând în stradă, se întâlni cu Chițimia, dar se comportă mai rece decât în zilele celelalte. Aproape că nici nu vorbi cu el.

În seara aceleiași zile se duse din nou la psihiatrul T.C.

— Ați găsit familia? îl întrebă medicul, aprinzându-și o țigară. 5

— Da, dar trăiește numai maică-sa, care e surdă și pe moarte. Nu e în stare să recunoască pe nimeni.

— El, Chițimia, a mai fost aseară pe la dumneavoastră?

— A fost.

— Și?

— Am încercat să nu-i deschid, dar n-a vrut să plece. Până la urmă i-am deschis.

— Și ce-ați discutat?

— Ca de obicei.

Medicul își aprinse o țigară și rămase pe gânduri vreme de un minut.

— Știți ce vreau să vă rog? spuse el. Să-mi povestiți încă o dată cum a murit.

— Da, vă povestesc. Eram într-un post avansat, pe o cotă. Deserveam amândoi un tun ușor, de treizeci. Fiecare ședeam în câte-o groapă, iar tunul era între noi. La un moment dat l-am rugat să treacă el în groapa mea, și eu să trec într-a lui.

— De ce?

— A lui nu avea apă, în timp ce a mea avea. Voiam să mă usuc la picioare.

— Și? A fost de acord?

— Da, a fost de acord. Am trecut în groapa lui și…

— Și?

— În clipa următoare a căzut un obuz peste el.

Medicul își aprinse o țigară și-l privi lung.

— Vedeți, spuse el, ăsta e un amănunt foarte important. Să insistăm puțin asupra lui. Spuneați ieri sau alaltăieri că obuzul l-a rănit mortal.

— Da, i-a tăiat picioarele și i-a sfâșiat burta.

— Cât a mai trăit după aceea?

— Patruzeci de minute.

— Povestiți-mi ce-ați făcut în aceste patruzeci de minute.

— Imediat cum a căzut obuzul și am ieșit de sub țărâna care mă acoperise, m-am repezit la groapa lui și l-am scos afară. Mi-am dat seama de situație, adică am văzut că i se retezaseră picioarele și că are intestinele ieșite afară. Și-a dat și el seama în aceeași clipă că nu mai există nicio soluție. L-am întrebat dacă-l doare, dar nu-l durea nimic, era amorțit. „Să chem brancardierii”, i-am zis, dar el nu m-a lăsat. „N-are niciun rost, mi-a zis, sunt harcea-parcea. Tot mor până la spital. Decât să mă mai chinui pe drum, mai bine mor aici”. Atunci, ca să nu mai văd că n-are picioare și că i-au ieșit mațele afară, l-am îngropat în pământ până la jumătate. Știți, pământul era răcoros și-i făcea bine, îi lua căldurile. Mai văzusem asemenea cazuri pe front. Pe urmă, am început să discutăm, bombardamentul se oprise.

— Ce-ați vorbit?

— Nu-mi aduc aminte precis. Știu că era liniștit, nu-l

alarma faptul că moare. Din clipa în care am plecat pe front, știam că e foarte posibil să murim și am acceptat această situație. L-am întrebat dacă are vreo dorință și mi-a spus că n-are nicio dorință, decât să trec pe la părinții lui și să le spun c-a murit. După aceea, m-a rugat să-i povestesc ceva vesel, dar mi se pare că n-am fost în stare. De altfel, foarte curând l-au apucat durerile dinaintea morții.

— Nu credeți, întrebă medicul, aprinzându-și o țigară, că ar fi trebuit totuși să chemați brancardierii?

— Tot nu putea să-l salveze nimeni. N-avea rost.

— Poate că totuși opreau hemoragia și-i prelungeau viața.

— El n-a vrut să chem brancardierii.

— Am impresia că mai aveți ceva să-mi spuneți. Ce s-a întâmplat după ce l-au apucat durerile?

— A început să urle îngrozitor.

— Și?

— Avea niște dureri așa de mari, că lua țărâna și-și umplea gura, ca să nu mai urle.

— Și? Spuneți-mi tot, nu vă feriți de mine.

— M-a rugat să-l împușc și să-l salvez de dureri.

— Și?

— Ceea ce discut cu dumneavoastră rămâne între acești patru pereți?

— Bineînțeles, spuse medicul.

— L-am împușcat. Eram obligat.

— De ce erați obligat?

— Așa ne înțelesesem dinainte: în caz că unul dintre noi urma să fie mutilat, celălalt era obligat să-l împuște.

— Și cum l-ați împușcat?

— Nu l-am împușcat eu propriu-zis. I-am așezat țeava pistolului în dreapta inimii, iar el a apăsat pe trăgaci.

— Deci numai l-ați ajutat să se împuște?

— Da, l-am ajutat.

— Altceva mai aveți să-mi spuneți, mai există vreun amănunt?

— Nu, asta e absolut tot.

Medicul își aprinse o țigară și rămase îndelung pe gânduri. Apoi, după ce-și notă ceva în caiet, spuse:

— Acum locurile sunt mult mai clare. Săvârșind un omor — mai exact un semi-omor — acest fapt a început să vă obsedeze la un moment dat. A început să vă obsedeze abia după douăzeci de ani, pentru că până acum sistemul dumneavoastră nervos a rezistat. Acum însă sunteți prea obosit și n-ați mai putut rezista. Mă întreb însă de ce nu ați mai putut rezista. Munciți prea mult, vă extenuați?

— Nu, muncesc obișnuit: opt ore.

— Duceți o viață de familie normală?

— Nu prea.

— În ce sens.

— În sensul că-mi urăsc soția. La rândul ei, soția mă urăște pe mine.

— De ce vă urâți?

— N-aș putea să vă spun precis. La început ne înțelegeam, dar pe urmă am ajuns să ne urâm pe față.

— De ce nu vă despărțiți?

— Ne-am obișnuit unul cu altul. Chiar dacă ne urâm, putem să trăim foarte bine alături, lipsa de afecțiune nu e un impediment, nu suntem noi primul caz. Dar credeți că chestiunea mea familială are vreo legătură cu ceea ce-am discutat mai înainte?

— Nu are nicio legătură, spuse medicul.

— Spuneați, mi se pare, că toată istoria aceasta cu Chițimia ar fi o obsesie, da?

— Da, cred că e o obsesie.

— Și ce se poate face împotriva unei obsesii?

— Se pot face multe. Trebuie fortificat sistemul nervos în primul rând.

— Și în al doilea rând?

— În al doilea rând ați făcut. Adică v-ați destăinuit.

Simplul fapt că ați spus cuiva această întâmplare care vă apasă conștiința este o eliberare și un tratament.

— Credeți că din punct de vedere juridic aș putea păți ceva?

— Absolut nimic.

— De ce?

— Din mai multe motive. În primul rând pentru că n-au existat martori. În al doilea rând pentru că n-ați tras dumneavoastră în el. În al treilea rând, de atunci au trecut aproape douăzeci de ani, deci…

— De fapt, au trecut aproape douăzeci și doi de ani. El a murit în octombrie ’43.

— Din punct de vedere juridic, chestiunea nu are nicio valoare, nu vă temeți.

— Nu mă tem, mi-e indiferent, nu mă simt vinovat cu nimic.

— Cu atât mai mult.

— Deci spuneți că e vorba de o obsesie și că se poate rezolva.

Medicul își aprinse o țigară, trase din ea adânc și spuse:

— În mod sigur se poate rezolva.

— Totuși, o chestiune rămâne neclară pentru mine.

— Care anume?

— Chițimia. El există.

— Cum există?

— Din moment ce mă întâlnesc în fiecare zi cu el, există.

— Sunteți convins?

— Absolut convins.

— Știți ce? spuse medicul după ce se gândi câteva clipe. Mâine dimineață la ora șapte vin la dumneavoastră acasă și plecăm împreună la serviciu. Vreau să-l văd și eu.

De acord?

— De acord.

— Dați-mi adresa.

El îi spuse adresa, iar medicul și-o notă în caiet.

După aceea plecă. Se duse direct acasă. Imediat cumătră, nevasta îl întrebă:

— De ce ești așa de palid în ultima vreme?

— Sunt palid rău?

— Nu exagerat, dar arăți obosit.

— Dă, sunt foarte obosit. În seara asta vreau să mă culc devreme.

— Poți să te culci chiar de-acum. Vrei un ceai de tei?

— Da, dă-mi un ceai de tei, altceva nimic.

După ce bău ceaiul de tei se culcă, și adormi la o jumătate de oră după ce începu să citească din roman. La ora două fix se trezi și o întrebă pe nevastă:

— A sunat cineva?

— N-am auzit.

— Du-te și vezi.

— Nu mă duc, mi-e frică.

Se sculă și se duse el. Întrebă din hol.

— Tu ești, Chițimia?

— Eu.

— Poftim.

Deschise ușa și Chițimia intră. Se așezară pe fotoliile din sufragerie.

— Ce făceai, întrebă Chițimia, dormeai?

— Nu, te așteptam, spuse el. După care adaugă: scuză-mă puțin.

Se duse în dormitor și-i șopti nevestei:

— Vino și tu.

— De ce să vin?

— Vreau să-l vezi și tu.
— Și dacă-l văd ce se întâmplă? întrebă ea, somnoroasă.
— Atât: îl vezi, și gata. Te rog foarte mult.
— Nu mă ruga, lasă-mă să dorm.
— Te rog foarte mult, vino.
— Nu vezi că ești stupid? spuse ea, indignată, cu vocea înăbușită, ridicându-se pe jumătate din pat și sprijinindu-se într-un cot. Mă chemi ca să-l văd, și-atât! Pentru ce să-l văd?
— Hai sictir! îi spuse el și ieși, trântind ușa.
— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Chițimia.
— Nimic.
— Văd că ești nervos.
— Sunt, dar n-are importanță.
— Încearcă să te liniștești.
— M-am și liniștit. Spune-mi, arăt rău?
— Nu, pari puțin obosit.
— Într-adevăr, sunt puțin obosit. Tu cum te simți?
— La fel.
— Poți să dormi?
— Nu, dar nici nu simt nevoia.
— Și de ce vii pe la mine?
— Mă plictisesc, sunt singur.
— Alți prieteni nu ai?
— Nu, numai pe tine. Nu știu dacă-ți dai seama cât de singur sunt.
— Îmi dau seama.
Tăcură o vreme. Chițimia privea în gol.
— Am impresia că vrei să-mi spui ceva, zise el, la un moment dat.
— Da, am să-ți spun ceva neplăcut.
— Spune-mi.
— M-am dus la un medic psihiatru și i-am spus despre tine. – Ce i-ai spus?
— Că mă scoli mereu noaptea și că nu mă lași în pace.
— Și?
— A spus că vine să te vadă și el mâine dimineață.
— De ce vrea să mă vadă?
— Ca să se convingă dacă exiști sau nu.
Chițimia tăcu puțin și oftă.

— Dacă te deranjez atât de mult, spuse el cu o voce tristă, n-am să mai vin. Veneam la tine pentru că ești singurul meu prieten și pentru că mă plictiseam. Știi foarte bine că n-am pe altcineva la care să mă duc. Dar dacă nu vrei, nu mai vin.

Chițimia se ridică și se îndreptă spre ușă. El nu-l reținu, se duse și-i deschise.

— Te rog să nu te superi pe mine, îi spuse la despărțire.

— Nu mă supăr și nu trebuie să te scuzi.

După ce închise ușa se duse și se culcă. Adormi imediat.

A doua zi, la ora șapte dimineața, cineva sună. Era medicul psihiatru.

— Bună dimineața, spuse acesta, și-și aprinse imediat o țigară. Am venit.

Îl invită în sufragerie, după care îi spuse:

— Să știți că chestiunea aceea s-a rezolvat.

— Care chestiune?

— Cu Chițimia.

— În ce sens?

— Am discutat cu el azi-noapte, și-a dat seama că mă deranjează și mi-a promis că nu mai vine. Zicea că venea la mine pentru că nu avea pe altcineva și pentru că se plictisea.

— Atunci, spuse medicul, totul e-n regulă. Nu mai aveți nevoie de mine.

— Nu, și vă mulțumesc foarte mult. Ce vă datorez?

— Nimic.

— Cum nimic?

— Lăsați, cu altă ocazie. Oricând aveți nevoie, veniți pe la mine.

— Vă mulțumesc foarte mult și vă rămân îndatorat.

— La revedere și sănătate.

După ce închise ușa în urma medicului, se duse în sufragerie și strigă.

— E gata cafeaua aia?

— E gata, îi răspunse nevasta din bucătărie, și veni în clipa următoare cu ibricul și cu cești le.

Când îi turnă lui în ceașcă, vărsă puțină cafea pe fața de masă.

— Mare tâmpită ești! îi spuse el, scârbit. Întotdeauna trebuie să verși câte ceva.

— Scutește-mă cu moralele tale, că sunt sătulă până-n gât.

Își bău cafeaua repede și plecă. Ieși în stradă grăbit, apoi o luă la fugă spre stația de tramvai. În spatele lui se auzeau pașii cuiva care fugea după el. Nu îndrăzni să se întoarcă și sări în autobuz din mers, ca un bezmetic, lovind și dărâmând câțiva călători. Taxatoarea urlă la el: — Ce ai, domnule, ești nebun?

El îi întinse o monedă de un leu și-i spuse, zâmbind blând și istovit:

— Scuzați-mă.

Luă biletul și avansă câțiva pași. Transpirase îngrozitor, respira greu.

— Bună dimineața, spuse din spate o voce cunoscută.

(Sufereau împreună, 1965)

„Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea”.

Doi oameni săpau pe un câmp două gropi alăturate. Unul săpa o groapă, altul o groapă. Când și când oboseau și se opreau din lucru, pentru ca să scuipe în palme. Uneori intrau în vorbă: — Groapa aceea pe care o sapi este groapa dumitale?

— Da, este groapa mea. Dar groapa pe care o sapi dumneata a cui e?

— Este groapa mea.

— Eu cred că e foarte bine ca fiecare să-și sape groapa lui.

— Da, e cât se poate de normal.

Săpară mai departe. Soarele se ridică de două sulițe pe cer. Li se făcu foame și începură să mănânce.

— Domnule, zise unul dintre ei, cu gura plină, scuză-mă că te întreb: îți face plăcere să-ți sapi singur groapa?

— Da, domnule, pentru că o sap spre folosința mea personală, nu pentru ca s-o valorific.

— Deci, nu ești un gropar profesionist?

— Nu, domnule, deși aș fi vrut să fiu, pentru că este o meserie serioasă și foarte filosofică.

— E adevărat, meseria prezintă acest avantaj. Dar prezintă și un dezavantaj: toți groparii suferă de complexe. Iar din cauza complexelor devin bețivi sau alcoolici.

— Asta depinde și de la caz la caz.

— E oare adevărat că groparii profesioniști lucrează mână-n mână cu clopotarii?

— Și cu dricarii. Sunt o adevărată mafie. Nu e mort să nu treacă prin mâna lor.

— De-aia e bine ca fiecare să-și sape groapa lui.

După ce terminară masa, se apucară mai departe de treabă. După multe ore de lucru, când gropile erau gata, unul dintre ei se uită bine în jur și zise:

— Domnule, poate vei rămâne surprins, poate nu vei rămâne suprins, dar am să-ți spun ceva foarte neplăcut. Dumneata sapi groapa mea.

— Domnule, mă insulți!

— Să-ți explic logic. Când am reluat lucrul după masă, fără să ne dăm seama, eu am pornit să sap groapa dumitale, iar dumneata pe a mea.

— Mă întreb, domnule, dacă dumneata nu mi-ai săpat groapa mea intenționat… S-au mai cunoscut cazuri.

— Vreți să faceți aluzie că cineva ar putea săpa groapa altuia cu premeditare?

— Fie cu premeditare, fie cu cazmaua.

— În orice caz, eu nu v-am săpat groapa cu intenție.

Pur și simplu am confundat-o. Pentru că și eu, la rândul meu, v-aș putea acuza că-mi săpați groapa mea.

— Domnule, pe mine nu mă interesează dacă eu îți sap groapa dumitale, ci faptul că dumneata îmi sapi groapa mea. De ce? Pe ce motiv? Pe ce criteriu? Cu ce drept?

Cei doi se indignară atât de tare încât își pierdură echilibrul și căzură în gropi, iar acestea erau suficient de adânci pentru ca să nu mai poată ieși din ele.

— Ai văzut, domnule, spuse unul dintre ei cu ciudă, am căzut în groapa dumitale!

— Dar eu n-am căzut în groapa dumitale?

— Mă rog. Asta-i situația. Să luăm lucrurile așa cum sunt. Dar, presupunând că nu săpai groapa mea, ci pe a dumitale, ce aveai de gând să faci după ce o terminai?

— Să cad în ea.

— Și eu la fel.

— Păi, atunci ce importanță are dacă ai căzut în groapa mea, sau în groapa dumitale?

— N-are nicio importanță.

— Păi???

— E limpede.

Cei doi se culcară fiecare în groapa celuilalt și traseră pământul peste ei.

(Umor, 1970)

Până la Dumnezeu, te mănâncă sfinții

Nu cu mult timp în urmă, în rai s-a petrecut o întâmplare care l-a pus pe gânduri până și pe Dumnezeu.

Despre ce e vorba? Datorită unui fenomen natural sau supranatural (nu se știe precis), o anumită perioadă de timp, în rai veneau numai suflete bătrâne, slabe, cocârjate, fleșcăite, puhave, putrezite, suflete de asceți, de indivizi credincioși, scheletici și uscați. Sfinții din rai, care luaseră și ei, în urma deplasărilor făcute pe Pământ în interes de serviciu, urâtul obicei de a iubi frumosul și de a oferi ochiului diferite distracții plăcute, erau disperați că nu au în fața privirilor decât peisajul sinistru al sufletelor decavate. Nu de altceva, dar le făcea și lor plăcere să vadă și uneori chiar să pipăie frumosul concret. Sfântul Petru, cel care recepționa sufletele sosite, se și exprimă odată în felul acesta la vederea unei babe: — Mai du-te și la drac', măicuță, că noi ne-am săturat de-alde voi.

Iată însă că, după atâta secetă, într-o zi se prezentă la poarta raiului un suflet sau, ca să fim și mai preciși, o sufletă foarte tânără și frumoasă. Sfântul Petru tresări brusc în ghereta sa și scoase afară pe ferestruie capul cu barba întreagă.

— Ce-i cu tine, oițo rătăcită?

Respectiva superbă deschise larg ochii săi minunați, își răsfiră pe umeri părul cel bălai și spuse:

— Sfinte, vreau să ajung la Dumnezeu, am ceva de vorbit cu dânsul.

— Ce anume?

— Sfinte, dacă aș putea să-ți spun dumitale, nu m-aș mai duce la el. E o durere pe care numai dânsul mi-o poate asculta.

— Să fii tu sănătoasă și din nou vie, spuse sfântul jignit, câte dureri am ascultat eu în cariera mea și câte suflete am izbăvit.

— Văzând că n-are încotro, sufleta cea junǎ se spovedi pe scurt:

— Sfinte, eu am dus pe pământ o viață foarte corectă și foarte creștină și aș vrea să ajung la Dumnezeu ca să mă miruiască.

Sfântul Petru își făcu următorul raționament: „Dacă asta ajunge la Dumnezeu, nu mai apucă ochi de sfânt s-o vadă, dispare ca fumul de tămâie. Să încercăm deci să profităm și noi”.

— Nu se poate ajunge la Dumnezeu. Atotputernicul nu primește. E ocupat.

— Dar nu vreau decât pentru o clipă. Lăsați-mă să ajung măcar în grădina lui și am să-l aștept oricât, nu mă grăbesc.

— Ia vino puțin în gheretă, spuse Sfântul Petru, mai îmbunat. Stai jos, poate ești obosită. Să-ți dau o cană cu ambrozie? Dar cum de-ai putut duce dumneata o viață prea corectă cu trupul acesta minunat și cu ochii aceștia cu lumini cerești în ei?

— Sfinte, ispite au fost multiple, dar educația mea a fost făcută într-o mănăstire foarte cinstită și severă și atunci m-am obișnuit.

Sfântul își umezi buzele cu bătrâna lui limbă și spuse în șoaptă către fecioară:

— Te las să treci mai departe, dar îmi dai voie să mușc o dată din tine?

Fata se gândi puțin și se decise: „Fie ce-o fi, dar să ajung la Dumnezeu, ca să fiu răsplătită”. Și se lăsă mușcată. Apoi primi un permis de intrare și pătrunse în rai. Dar abia intră pe aleea principală, că o și opri un sfânt, care îi ceru permisul și i-l controlă.

— E valabil? întrebă sufleta.

— E și nu e, spuse Sfântul Ilie, căci el era. Adică, nu știu dacă Dumnezeu o să te poată primi… Pe urmă, tu știi ce departe e de aici

până la Atotfăcătorul?

— Merg pe jos, spuse candida, căci am antrenament.

— Nu vrei să te duc eu cu căruța?

— Dacă sunteți atât de binevoitor.

— Eu sunt, dar îmi dai voie să mușc o dată din tine?

Sufleta nevinovată acceptă (ce era să facă?), Sfântu Ilie mușcă zdravăn din ea ca dintr-un măr și o duse câteva poștalioane cu căruța lui fără arcuri, care îți muta la fiecare hop rinichii din loc.

Ajunse apoi la poarta palatului în care locuia Dumnezeu și aici dădu cu ochii de șeful gărzii. Sfântul Gavrilă, purtătorul sabiei de foc. Bineînțeles că nici el n-a ăsat-o să treacă până când n-a mușcat din ea, nesătul.

În fine, ca să scurtăm povestea, sufleta ajunse într-o bună zi la Dumnezeu. Bătrânul era încă tot Atotputernic și tot Atoatefăcător, adică se prezenta bine ca înfățișare.

Văzând-o pe tânără, ochii lui atotvăzători sclipiră ca niște luceferi.

— Doamne, zise naiva am dus pe pământ o viață exemplară și abstinentă, numai în virtute m-am comportat și am venit la tine să mă miruiești, ca să devin și eu sfântă.

— Eu te-aș mirui, spuse Domnul, dar unde sunt semnele virtuții, căci văd că ești doar un schelet și o frunză de viță.

— Doamne, am fost cum trebuie, dar, până să ajung la tine, m-au mâncat sfinții…

— Nemernicii, răcni Dumnezeu, la ce s-au pretat! îi distrug, îi dau afară, îi… De ce n-ai venit direct la mine?

(Umor, 1970)

Pâinișoară, abacul și robotul

Pâinișoară ședea la biroul lui și lucra la abac, adunând cu nădușeală și efort un șir de cifre de 25 de centimetri lungime. Bilele abacului — așezate pe zece rânduri, fiecare rând având opt albe și două negre — țăcăneau vioi, cu un sunet scurt, regulat și industrial.

Pâinișoară lucra atât de absorbit și cu atâta sârguință, încât ochii lui păreau tot două bile de abac care aleargă pe sârmă de colo-colo. Era soare afară (câteva raze ajungeau până pe ceafa lui

Pâinișoară), sandvișurile cu parizer și telemea de oaie așteptau ora 11 spre a fi consumate — adică totul era normal.

Într-o asemenea zi profund obișnuită și banală, pe ușa biroului lui Pâinișoară a intrat deodată un robot. Înalt cât un om de un metru și șaizeci și doi de centimetri, cu capul mare și pătrat, cu o antenă în creștet, cu un ochi ciclopic în frunte, cu burta pătrată, cu picioarele puțin crăcănate și groase, robotul a deschis, cum ziceam, ușa și a intrat foarte sigur pe el, ca și cum ar fi fost un coleg de serviciu al lui Pâinișoară și ar fi venit să-i ceară o țigară. Văzând-ul, Pâinișoară a rămas cu degetul încremenit pe abac și, măcar că era absolut chel, spaima lui nu poate fi ilustrată decât cu clasica expresie „i s-a făcut părul măciucă".

Robotul s-a îndreptat spre Pâinișoară, s-a așezat pe un scaun (scaun care a pârâit cumplit sub el) și a rostit următoarele cuvinte, cu o voce de-a dreptul omenească: — Bună ziua, Pâinișoară.

Pâinișoară s-a înclinat emoționat în fața robotului, după care a tăcut, luând o poziție de expectativă, așa cum cred că ar proceda orice om care s-ar afla în fața unui robot ale cărui intenții nu le cunoaște.

— Ce faci, continuă robotul, muncești?

— Muncesc, răspunse Pâinișoară, cu aerul omului modest, care vrea să dea de înțeles că da, muncește și el, dar poate că nu atât de bine ca alții.

Robotul făcu o pauză, vreme în care își aprinse o țigară, ceea ce-l făcu pe Pâinișoară să simtă prin chelie un fior electric.

— Fumați? îl întrebă robotul, amabil.

— Nu, mulțumesc. De fapt, fumez, dar nu „Carpați", ci „Mărășești".

— Asta nu-i o problemă, îi spuse robotul și, în aceeași clipă, își vârî țigara „Carpați" în burtă printr-un orificiu, pentru ca s-o scoată peste o fracțiune de secundă transformată în „Mărășești". Pâinișoară puse țigara între fălcile încleștate și dădu să scoată chibritul s-o aprindă, dar, în aceeași clipă, robotul apăsă cu propria să mână pe un buton de la subsuoară și o flacără zbură fulgerător spre țigara lui Pâinișoară, o aprinse și dispăru.

Pâinișoară avu, în fața acestei dovezi incontestabile de abilitate tehnică, o atitudine contradictorie. Cuprins de derută, el începu să

râdă gros, cu ochii mari, pentru ca, dintr-odată, să se pleoștească și să privească un punct fix, arătând ca un om tâmpit.

Robotul nu părea să fie interesat de aceste schimbări sufletești bruște ale lui Pâinișoară și continuă să fumeze meditativ.

— Cum o duci cu sănătatea? întrebă el la un moment dat, dovedind o bunăvoință de-a dreptul sindicală.

— Mă simt bine, mulțumesc, răspunse Pâinișoară.

— Copii ai?

— Doi. Căsătoriți, la casele lor.

— Ce preocupări ai în afara serviciului? Duci o viață simplă sau complexă?

— Nu, nu e complexă. E simplă, răspunse sincer Pâinișoară, revenindu-și din starea de apatie. După amiază fac de obicei o plimbare, văd, eventual, un film.

Seara stau în pat și citesc cu glas tare ziarul ca să audă și soția. Îi place nemaipomenit de mult să-i citesc cu glas tare. Încolo, totul e simplu și normal. Nu am complexe.

— Problemele privind progresul tehnic te preocupă?

— Foarte puțin.

— Atunci — spuse robotul, răsuflând ușurat — cu dumneata va fi mult mai simplu. Ne vom înțelege repede. Așadar, dragă Pâinișoară, am venit să te anunț că, începând de astăzi, atribuțiile dumitale trec în sarcina mea. Calculele dumitale (ca, de altfel, ale întregului serviciu de contabilitate și evidență) le voi face eu. Lasă-mi toate actele și dosarele, ia-ți abacul și du-te cu Dumnezeu.

Pâinișoară se făcu galben și întinse gâtul spre robot, întrebându-l răgușit:

— Nu înțeleg. Am greșit cu ceva în muncă, am săvârșit vreo abatere pentru care am fost scos din serviciu?

— Nu, nici vorbă. Sistemul dumitale de muncă, atât de plictisitor și rudimentar, nu mai corespunde nivelului de dezvoltare a tehnicii și, în mod legic, trebuie să fii înlocuit. Ceea ce faci dumneata cu abacul în opt ore, eu fac în câteva minute. Nu trebuie să te superi pe mine, eu sunt o mașină, nu am sentimente, deci nu-ți pot purta niciun fel de pică. Dimpotrivă, aș spune că-mi ești chiar simpatic de când mi-ai spus câteva chestii personale.

Supus, Pâinișoară se ridică de la birou și dădu să se îndrepte spre ușă, încă uluit și zăpăcit de întorsătura vieții.

— Și acuma ce se va întâmpla cu abacul și cu mine?

— Asta nu trebuie să te îngrijoreze. Dumneata vei primi o muncă corespunzătoare, iar abacul va fi retopit și se va transforma, probabil, într-un produs nou. Acum scoate din sertare toate hârtiile și pune-le pe masă, că sunt grăbit.

Pâinișoară asculta totul ca în vis și, tot ca în vis, dădea hârtiile în primire robotului. Sufletul lui era sfâșiat de o reală disperare. Parcă nu-i venea să creadă că trebuie să plece și să se despartă de unealta muncii sale. Douăzeci și șapte de ani, el și cu abacul trăiseră într-o perfectă armonie, dusă până la confuzie. Uneori, nici nu mai știa dacă el este abacul sau abacul este el. Se întâlneau la ora 7 dimineața, luau câteva hârtii în față și — vreme de opt ore — țac, țac, mai lucrau, mai se opreau, uneori mai greșeau și luau lucrul de la început — și așa, zi de zi.

Munca — ce e drept — nu era teribil de pasionantă, dar era liniștită și normală, se desfășura în tihnă. Istoria își urma cursul ei firesc, alergând când mai repede, când mai încet, ca bilele — negre și albe — ale abacului pe sârmă. Viața lui Pâinișoară se desfășura atât de frumos și normal, între abac și ziarul citit seara în pat nevestei, încât nici măcar nu-i trecuse prin minte că cibernetica va putea să intervină la un moment dat pe coordonatele existenței sale. Și acum, iată, dintr-odată, un robot vine și-i ia locul.

Totul era atât de uluitor, aproape neverosimil. Un robot…un obiect de metal îl înlocuiește pe el, om, ființă complicată, compusă din came, rațiune și sentimente. Dar cu ce drept? Pentru ce se dă prioritate acestui monstru de tinichea cu bec în frunte și se aruncă la gunoi abacul, această tradițională și bine verificată armă de birou, care a adus atâtea servicii omenirii?

Pâinișoară se uita la abac cu lacrimi în ochi — lacrimi sincere, omenești. Nu de el personal îi păsa. El va primi o altă muncă, dar cum să se despartă de abac? De ce?

Și, dintr-odată, Pâinișoară ajunse la concluzia că e și el om, că are și el personalitatea lui, care nu trebuie călcată în picioare, mai ales de o ființă neînsuflețită, căreia el îi e superior, având suflet și având sentimente.

Și, ca să-și dovedească aceasta, apucă abacul cu ambele mâini și lovi pe neașteptate robotul drept în creștet.

Lovitura căzu ca un trăsnet. Individul cibernetic se înmuie de parc-ar fi fost de ceară și se prăbuși la pământ.

Pâinișoară fu surprins el însuși de facilitatea cu care își învinsese rivalul și se simți puternic în fața istoriei și a mersului ei ireversibil. Iată că el, Pâinișoară, era în stare să o supună, și nu invers. Iată că, dacă vrea el, abacul putea rămâne mai departe suveran.

Ca să-și dovedească și mai concret atotputernicia.

Pâinișoară săvârși un gest simbolic: îl scuipă pe robot drept în frunte și călcă peste el ca peste un cadavru.

După aceea, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, se așeză la birou și începu să țăcăne din abac, liniștit și tihnit ca întotdeauna, fără să-i pese de nimic. Din când în când, mângâia abacul cu duioșie. Abacul ocupa un loc prea important în viața și în concepțiile lui despre lume și istorie, ca să-l lase să piară.

Nefericitul Pâinișoară habar n-avea însă că robotul era înzestrat, printre alte complexe instalații, și cu un fel de atelier propriu de reparat. În clipa căderii, un buton declanșase automat atelierul și acesta începuse să pună la punct, cu o rapiditate cibernetică, defecțiunile produse de lovitura dată de Pâinișoară. Astfel, peste șapte minute de la accident, robotul se ridică în picioare cât se poate de teafăr. Fără grabă, liniștit, el se duse spre Pâinișoară, îl luă de gulerul hainei, îl întoarse cu fața spre ieșire, după care îi aplică un picior în spate, nici prea tare, dar nici prea moale. Pâinișoară zbură, împreună cu abacul, ca o ghiulea, direct prin ușă, pe care o găuri la mijloc.

Robotul, ca orice gospodar adevărat, înainte de a se apuca de treburile sale de serviciu, scuipă în palme și pomi să repare gaura din ușa prin care ieșise Pâinișoară, la exact șapte minute după ce încercase să oprească istoria în loc.

Revelion fără copii

În ziua de 31 decembrie am stat serios de vorbă cu soția mea și am întrebat-o pentru ultima oară dacă luăm sau nu luăm copiii cu noi la Revelion.

— Nu, a spus ea decisă, că și-așa sunt sluga lor un an de zile, vreau să fiu liberă măcar în noaptea asta. Sunt destul de mari ca să rămână și singuri.

Aici avea dreptate, într-adevăr. Copiii sunt destul de mari ca să rămână și singuri. Tilică are trei ani, iar Domițian trei ani și jumătate (în privința bizarei diferențe de vârstă dintre copiii mei, să fie limpede, nu admit niciun fel de ironii). În acest scop, am stat personal de vorbă între patru ochi cu cadetul Domițian, zicându-i următoarele: — Dragul meu! Tu ești cel mai mare dintre copiii mei și în tine pun mare bază. Noi plecăm la Revelion, încă nu înțelegi tu ce e chestia asta și nici nu cred că merită. În orice caz, noi o să mâncăm bine și-o să ne distrăm bine, iar tu vei avea grijă de Tilică cel mic. Dacă îți îndeplinești sarcina cu cinste și corectitudine, cum faci tu de obicei, vei primi de la mine un cadou.

— Ce? m-a întrebat el. Un cățel alb?

Trebuie să știți că Domițian este un mare colecționar.

După ce și-a făcut o colecție bogată de șireturi, una de bețe de chibrituri și una de chiștoace de țigări, a căpătat o mare pasiune pentru câini. E vorba, desigur, de câinii pe care i-a adunat de prin tot cartierul și pe care i-a instalat în tot felul de cuști, pe cei mai mici adăpostindu-i chiar în dormitorul lui. Cel mic, Tilică, după ce s-a săturat de adunat potcoave, acum deține o colecție foarte invidiată în tot blocul de pisici vagabonde.

— Bine, am să-ți aduc un cățel alb, i-am promis, gândindu-mă să fur la plecare cățelușul gazdei. În caz că ai nevoie de noi, îți lăsăm acest număr de telefon.

Am plecat de-acasă la ora zece și treizeci. Nevastă-mea i-a sărutat cu multă patimă la despărțire.

— Mi-e sufletul greu, mi-a spus ea. Parcă presimt ceva.

Am ajuns în casa în care urma să petrecem

Revelionul la ora unsprezece fără un sfert. Tot la unsprezece fără un sfert a sunat și telefonul. Era Tilică cel mic. După ce greșise de douăzeci și opt de ori numărul, ne nimerise.

— Mai stați? Ne-a întrebat el cu o voce care ne-a frânt sufletul de emoție și duioșie.

— Abia am ajuns, bobocelule.

— Păi dacă ați ajuns, de ce nu plecați?

Cel mai mare, Domițian, i-a smuls telefonul din mână.

— Nu vă luați după el, că e mic și inconștient.

Petreceți-vă Revelionul în liniște, distrați-vă, simțiți-vă bine. Am eu grijă de el.

Peste cinci minute gazda ne-a întins receptorul.

Domițian ne anunța că i-a dat lui Tilică să mănânce sarmale, iar el aruncă cu respectivele alimente pe fereastră în capul trecătorilor. Ceea ce îl amuza foarte mult.

— Nu-i nimic, dragă Domițian, lasă-l să-și facă plăcerea, că e mic și scump și poate după asta adoarme.

Peste cinci minute ni se comunica telefonic: Tilică a deschis frigiderul și cămara și-și prepară singur de mâncare. Pusese într-o oală încăpătoare următoarele produse agro-alimentare: varză, muștar, brânză, griș, orez, conopidă, ardei iute, piper, boia, foi de dafin și multă, multă sare.

— Și? l-am întrebat noi pe Domițian, curioși.

— Cică-i place.

— Atunci lasă-l în pace. Dacă mănâncă cu poftă, e bine. Înseamnă că e sănătos.

Peste alte cinci minute, alt telefon. Omul nostru de legătură, Domițian, ne comunica:

— Ăl mic a dat buzna în colecția mea de monede și mi-a înghițit o sută de bucăți. Ce fac? Chem Salvarea?

— Nu, l-am calmat noi. Așază-l pe pușculiță.

La unsprezece și un sfert ne-am așezat și noi la masă.

Gazda ne-a instalat la mijloc. Peste câteva minute am deranjat zece persoane ca să fugim la telefon. Tilică demontase televizorul și-și făcuse din piesele lui o tricicletă și un pistol de *cowboy.* Apoi ni s-a comunicat că a băut zdravăn dintr-o sticlă cu vișinată, că s-a îmbătat și că a dat buzna peste niște vecini, pe care i-a obligat, sub amenințarea pistolului, să se urce pe șifonier cu toții și să cânte „Mamă, mamă, dor de mamă”, melodia lui preferată.

Apoi a adunat în casa noastră toți copiii din bloc, inclusiv sugarii, și a încins cu ei o petrecere pe cinste.

Pe la ora unsprezece și jumătate telefonul suna în draci. La fiecare minut ni se anunța câte o veste. Noi încercam prin toate mijloacele

să-l convingem pe Domițian să aibă răbdare, că Tilică va obosi în curând și va adormi.

Într-adevăr, până la ora douăsprezece telefonul nu a mai sunat. Eram liniștiți. Ne distram de minune; atât eu, care mâneam, cât și nevastă-mea, care aranja diferite platouri la bucătărie. Eram convinși că Tilică al nostru doarme dus. Dar iată că la douăsprezece și un minut a sunat cineva la ușă. Gazda a deschis. Un fior de spaimă m-a străbătut până la călcâie. Era Tilică, urmat de Domițian. Amândoi în pijamale. Veniseră cu un taxi să ne ia acasă. Ne-am îmbrăcat și am plecat. Tilică a adormit imediat în brațele soției. Domițian mi s-a uitat lung în ochi și mi-a spus: — Tată, mi-ai promis pe cuvântul tău că, dacă am grijă de ăl mic, îmi faci un cadou.

N-am avut încotro, a trebuit să-mi țin promisiunea: m-am repezit în ceafa cățelului gazdei, l-am luat pe sus, schelălăind, și am fugit pe scări. Toți cei prezenți la Revelion s-au uitat după noi, încremeniți. Apoi au început să-și facă cruci.

Deși toți erau atei.

CUPRINS

În loc de prefață / 2
Tabel cronologic / 3
Umorul la domiciliu / 6
Debutantul / 8
Furnizorul de cazuri / 10
Demonstrația / 13
Inventatorul / 15
Costică, a venit mama! / 18
Mamă, a venit Costică! / 19
Prețul / 20
Motiv plauzibil / 22
Oameni fără simțul umorului / 24
Plagiatul / 26
Reabilitare / 28
Omul care vine din Buzău / 29
Dragoste bolnavă / 31
Refacerea vieții / 34
Fotbalul e un joc de bărbați / 36
Serviciu contra serviciu / 41
Teribilismul / 42
Spionaj pe pătrățele / 44
Nervi / 46
Vacanță primitivă / 48
Cura de vulgaritate / 50
Tristețea vânzătorului de sticle goale / 52
Portarul Gorovei sau beția puterii / 56
Ghinion / 57
Totul e să știi de la cine iei / 59
Gogoșari / 61
Unde faci revelionul / 62
Cum am ajuns biciclist / 63
Chițimia / 64
„Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea” / 78
Până la Dumnezeu, te mănâncă sfinții / 80
Pâinișoară, abacul și robotul / 81